




ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลากระป๋องของประเทศไทย
ไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

	วท 382. 45597783 ก384ป
38A0159585	
Title: ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลากระป๋อง	
หอสมุดและศูนย์สนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	

กัณฐุชา บุญศรีอารมณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2546

ISBN 974 - 9554 - 40 - x

Factors Affecting Thai Canned Tuna Exports in Major Importing Countries

KANTACHA BOONSRIAREPORN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School Dhurakijpundit University

2003

ISBN : 974 - 9554 - 40 - x

0159585

เลขทะเบียน.....
วันลงทะเบียน 26 ส.ค. 2546.
เลขเรียกหนังสือ.....
362.455977463
513841
[2546]
5.2



ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาหูนากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศ
คู่ค้าที่สำคัญ

เสนอโดย น.ส.กัณฐชา บุญศรีอาภรณ์

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.สมพงษ์ อรพินท์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ

(ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.สมพงษ์ อรพินท์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.เยาวลักษณ์ ราชแพทยาคม)

.....กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

(ผศ.อนุชา จินตกานนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รศ.ดร.สมพงษ์ อรพินท์)

วันที่ 28 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาและเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จและสมบูรณ์ได้ ผู้เขียนขอกราบ
ขอบพระคุณ รศ.ดร.สมพงษ์ อรพินท์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา
แนะนำและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนกระทั่งสำเร็จเป็นวิทยานิพนธ์จนสมบูรณ์ ขอกราบ
ขอบพระคุณ ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง ประธานกรรมการ ดร.เยาวลักษณ์ ราชแพทยาคม กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผศ.อนุชา จินตกานนท์ กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้คำแนะนำ
และแก้ไขข้อบกพร่องเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และทุกๆคนในครอบครัวที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจ
ตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อนและพี่ทุกคน ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดีในการจัดทำวิทยานิพนธ์
และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใดเกิดขึ้น ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

กัณฐฐา บุญศรีอารณ์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2546

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ	
กิตติกรรมประกาศ.....ช	
สารบัญ.....ช	
สารบัญตาราง.....ญ	
สารบัญภาพ.....ฐ	
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา.....1	
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....9	
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....9	
ขอบเขตการศึกษา.....9	
วิธีการศึกษา.....10	
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	
ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....12	
แนวคิดทางทฤษฎี.....20	
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....25	
บทที่ 3 การผลิตและการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย	
การผลิตปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย.....32	
โครงสร้างทางการค้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย.....46	
การส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย.....48	
ปัญหาของอุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย.....57	
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย..65	
ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ.....71	

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุป.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก	ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทูน่า กระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์.....
	94
ภาคผนวก ข	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของ ประเทศไทย ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์
	110
ภาคผนวก ค	ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index : RCA) สินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศ ฟิลิปปินส์ ในการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์.....
	120

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	สินค้าส่งออกสำคัญแห่งประเทศไทย ระหว่างปี 1997 – 2001.....	4
2	โครงสร้างสินค้าส่งออกสำคัญแห่งประเทศไทยระหว่างปี 1992 – 2001.....	5
3	มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทย ระหว่างปี 1997 – 2001.....	6
4	มูลค่าการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทยปี 2001.....	7
5	ตลาดส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยระหว่างปี 1997 – 2001.....	8
6	ปริมาณมูลค่าและราคานำเข้าปลาทูน่าแช่เย็นเยือกแข็งของประเทศไทย ระหว่างปี 1988 – 2002.....	44
7	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ระหว่างปี 1988 – 2002.....	50
8	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศ สหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	52
9	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศอียิปต์ระหว่างปี 1988 – 2002.....	55
10	ตารางเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทย , อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ในตลาดสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	76
11	ตารางเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทย และ อินโดนีเซีย ในตลาดอียิปต์ ระหว่างปี 1988 – 2002.....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางภาคผนวกที่

1	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	95
2	รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศไทยระหว่างปี 1988 – 2002.....	96
3	ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยระหว่างปี 1988 – 2002.....	97
4	ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยระหว่างปี 1988 – 2002.....	98
5	อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐต่อบาท ระหว่างปี 1988 – 2002.....	99
6	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	100
7	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศ อียิปต์ระหว่างปี 1988 – 2002.....	101
8	รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศไทยระหว่างปี 1988 – 2002.....	102
9	ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยระหว่างปี 1988 – 2002.....	103
10	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 – 2002.....	104
11	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988-2002.....	105
12	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988-2002.....	106
13	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	107
14	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	108
15	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 – 2002.....	109
16	มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศไทยระหว่างปี 1988 – 2002.....	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

17	มูลค่าการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยและ ประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 – 2002.....	111
18	มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซียและ ประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988- 2002.....	112
19	มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซีย ไปยังประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988- 2002.....	112
20	มูลค่าการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ระหว่างปี 1988 – 2002.....	113
21	มูลค่าการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยระหว่างปี 1988 – 2002.....	113
22	มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศไทย ระหว่างปี 1988 – 2002.....	114
23	มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศไทย ระหว่างปี 1988 – 2002.....	114
24	ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้า ปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	115
25	ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้า ปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 – 2002.....	116
26	ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้า ปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	117
27	ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้า ปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 – 2002.....	118
28	ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้า ปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	119

สารบัญภาพ

หน้า

ตารางภาพที่

1	ปริมาณและราคานำเข้าปลาทูน่าแช่เย็นเยือกแข็งของประเทศไทย ปี 1988 – 2002.....	45
2	ปริมาณ มูลค่าและราคาการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 – 2002.....	53
3	ปริมาณ มูลค่าและราคาการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 – 2002.....	56
4	แผนภูมิเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทย, อินโดนีเซียและ ฟิลิปปินส์ที่มีต่อประเทศสหรัฐอเมริกาในระหว่างปี 1988 –2002.....	77
5	ตารางเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ของประเทศไทย, อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ในตลาดสหรัฐอเมริกาในระหว่างปี 1988 -2002.....	78
6	แผนภูมิเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทย และ อินโดนีเซีย ในตลาดอียิปต์ในระหว่างปี 1988 –2002.....	82
7	ตารางเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ของประเทศไทยและ อินโดนีเซียในตลาดอียิปต์ในระหว่างปี 1988 -2002.....	83

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
ชื่อนักศึกษา	นางสาวกัญฐา บุญศรีอาภรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ อรพินท์
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์(เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมปลาหูน้ำกระป๋องเป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยส่งออกมากที่สุด ในจำนวนอาหารทะเลกระป๋อง โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ ในปัจจุบันอุตสาหกรรมปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทยมีคู่แข่งที่สำคัญ คือ ประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งทำให้การส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของไทยมีสัดส่วนการครองตลาดลดลง แม้ว่าจะยังเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลกก็ตาม

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต การส่งออกและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกของอุตสาหกรรมปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทยไปยังตลาดนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นตลาดเก่าและอียิปต์ซึ่งเป็นตลาดใหม่ และเพื่อสร้างดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ปลาหูน้ำกระป๋องของไทยเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของไทยประกอบด้วยราคาส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทย รายได้ประชาชาติต่อหัวในตลาดผู้นำเข้าและราคาส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นต่อราคาส่งออกของอุปสงค์ส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกาและอียิปต์ระหว่างปี 1988 – 2002 คำนวณได้เท่ากับ -1.734 และ -1.233 ตามลำดับและค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ของอุปสงค์ส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของไทยในสองตลาดดังกล่าวคำนวณได้ เท่ากับ 3.619และ1.320 ตามลำดับซึ่งมีค่าสูง ส่วนค่าความยืดหยุ่นราคาส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญในการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอียิปต์คำนวณได้เท่ากับ 2.040 และ 0.094 ตามลำดับซึ่งแสดงว่าปลาหูน้ำกระป๋องของไทยมีสินค้าทดแทนจากอินโดนีเซีย

และฟิลิปปินส์สูงเมื่อเทียบกับตลาดอียิปต์ และจากการศึกษาดังนี้ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏพบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบมากกว่าประเทศอินโดนีเซีย และประเทศฟิลิปปินส์โดยที่ในตลาดสหรัฐอเมริกาดัชนีที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 47.35 ในขณะที่ดัชนีประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์มีค่าเท่ากับ 15.11 และ 24.58 ตามลำดับ ส่วนในตลาดอียิปต์ดัชนีของไทยคำนวณได้เท่ากับ 76.93 ในขณะที่ของประเทศคู่แข่งคือประเทศอินโดนีเซียมีค่าเท่ากับ 5.48 ในระหว่างปี 1988 – 2002 แต่จากช่วงปี 1997 เป็นต้นมา ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาท ประเทศไทยมีแนวโน้มค่า RCA โดยรวมเพิ่มสูงขึ้น แสดงถึงความได้เปรียบของปลาทูน่ากระป๋องของไทยที่มีมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับของประเทศคู่แข่ง

Thesis Title	Factors Affecting Thai Canned Tuna Exports in Major Importing Countries
Name	Miss Kantacha Boonsriareporn
Thesis Advisor	Associate Professor Dr.Sompong Orapin.
Department	Economics
Academic Year	2002

ABSTRACTS

The canned tuna industry is the most important canned seafood exports of Thailand. The United States of America and Egypt are important export markets. At present, Thai canned tuna export is facing two major export competitors, namely, Indonesia and the Philippines. While export competition is intensified, it is important that factors affecting Thailand's export of canned tuna be identified and analyzed.

The purposes of this research are to identify state of processing and exporting of canned tuna; and to analyze factors affecting export of Thai canned tuna to major import markets, namely the United States, the old market, and Egypt, the new market. In addition, the Revealed Comparative Advantage Index (RCA) of Thai canned tuna is constructed and evaluated in comparison with those of Indonesia and the Philippines.

The analysis has found that factors affecting Thai canned tuna export are export price, per capita income, and exporting price of Indonesia's canned tuna weighted by exporting price of the Philippines. The elasticity of export demand with respect to export price of Thai canned tuna to the United States and Egypt during 1988 – 2002, are calculated at -1.734 and -1.233 respectively. The income elasticity of the export demand for canned tuna in both markets are calculated at 3.619 and 1.320, respectively, which are highly income elastic. The export demand elasticities with respect to the competitors' export price in both the United States and Egyptian markets are calculated at 2.040 and 0.094 respectively, indicating that Thai canned tuna faces more competition from Indonesia and the Philippines in the US market than Egyptian market. The analysis of

the Revealed Comparative Advantage (RCA) indexes of Thai canned tuna indicates that Thailand has greater advantage over Indonesia and the Philippines in the U.S. market, with RCA index of 47.35 compared respectively to 15.11 and 24.58 of Indonesia and the Philippines. In the Egypt market, the RCA of Thai canned tuna is calculated at 76.93 compared to 5.48 of Indonesia. However, after the Baht devaluation since 1997, Thailand's RCA in canned tuna export to both the U.S. and Egyptian markets increased significantly, indicating a greater advantage of Thai canned tuna as compared to those of major export competing countries.

DRPU

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกสินค้าอาหารที่มีคุณภาพดี และมีชื่อเสียงที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก การมีความพร้อมด้านวัตถุดิบรวมถึงศักยภาพของผู้ประกอบการของไทยที่สามารถพัฒนาคุณภาพและรูปแบบสินค้าให้เป็นที่ต้องการของตลาดได้ ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าอาหารในอันดับต้น ๆ ของโลก

ท่ามกลางปัญหาการส่งออกที่ยังคงมีแนวโน้มชะลตัวอย่างต่อเนื่อง แต่มีสินค้าเกษตรบางสินค้าที่เติบโตสวนกระแส โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ปลาทูน่ากระป๋องที่นับว่าเป็นสินค้าดาวรุ่งในบรรดาสินค้าอาหารทะเลแปรรูปที่มีแนวโน้มสดใส เนื่องจากความต้องการทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในปัจจุบันแยกออกได้เป็นการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องแบบดั้งเดิม (Basic Tuna) คือปลาทูน่ากระป๋องในน้ำมันและน้ำเกลือ และผลิตภัณฑ์ทูน่า (Flavoured Tuna) ได้แก่ ปลาทูน่าในเครื่องแกง ซอสประเภทต่าง ๆ และปลาทูน่าสำหรับรับประทานกับขนมปัง เดิมนั้นปลาทูน่ากระป๋องที่เรารู้จักอย่างกว้างขวางคือ ปลาทูน่าในน้ำเกลือ และปลาทูน่าในน้ำมัน ซึ่งชนิดปลาทูน่าที่นิยมนำมาแปรรูปคือ ปลาทูน่าครีบน้ำเงินสดและอัลบาคอร์ โดยปลาทูน่าครีบน้ำเงินจัดว่าเป็นปลาทูน่าที่เมื่อนำมาผลิตเป็นปลาทูน่ากระป๋องแล้วเป็นปลาทูน่ากระป๋องเกรดสูงที่ได้รับความนิยมในการบริโภคมากที่สุด อย่างไรก็ตามในระยะไม่กี่ปีมานี้ปลาทูน่ากระป๋องในน้ำมันถั่วเหลืองที่ส่งออกไปบางประเทศเริ่มมีปัญหาในเรื่องข้ออ้างเกี่ยวกับน้ำมันถั่วเหลืองที่ใช้ถั่วเหลืองจีเอ็มโอเป็นวัตถุดิบในการผลิต ทำให้ผู้ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในน้ำมันพืชประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะน้ำมันทานตะวัน หรือผลิตเป็นปลาทูน่าในน้ำเกลือทดแทนการผลิตปลาทูน่าในน้ำมันถั่วเหลือง ซึ่งแนวโน้มความต้องการในตลาดโลกซึ่งกระแสการรักษาสุขภาพมาแรงนั้นทำให้ความต้องการปลาทูน่าในน้ำเกลือเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในปัจจุบันผู้ผลิตปลาทูน่ากระป๋องจับกระแสการรักษาสุขภาพที่หันมานิยมรับประทานอาหารที่ทำจากปลามากยิ่งขึ้น แต่ความนิยมปลาทูน่ากระป๋องในลักษณะเดิมนั้นเริ่มเป็นสินค้าที่ไม่น่าสนใจ กอปรกับอาหารไทยกำลังได้รับความนิยมในต่างประเทศในฐานะเป็นอาหารสุขภาพที่อุดมไปด้วยเครื่องเทศและสมุนไพร โดยการส่งออกผลิตภัณฑ์ทูน่าในเครื่องแกงต่าง ๆ รวมทั้งปลาทูน่าในมายองเนส ปลาทูน่าที่มีส่วนผสมของผักต่าง ๆ และปลาทูน่าสำหรับรับประทานกับขนมปัง ซึ่งผลิตภัณฑ์ทูน่าเหล่านี้ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศ เนื่องจากเป็นการนำเสนอสินค้าแปลกใหม่ที่สามารตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี

ตลาดปลาทุ่นำกระป๋องในประเทศเริ่มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เมื่อผู้ผลิตปลาทุ่นำกระป๋องเริ่มหันมาสนใจส่งเสริมการจัดจำหน่ายปลาทุ่นำกระป๋องในประเทศมากขึ้น โดยการขยายตัวของตลาดมีปัจจัยเกื้อหนุนมาจากการที่ผู้ผลิตปลาทุ่นำเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าทางโภชนาการของปลาทุ่นำกระป๋องให้คนไทยรู้จักมากขึ้น กอปรกับปลาทุ่นำกระป๋องนั้นเป็นที่ต้องการของกลุ่มผู้มีรายได้ระดับปานกลางขึ้นไป และกลุ่มผู้ที่เคยไปศึกษาในต่างประเทศที่คุ้นเคยกับสินค้านี้อยู่แล้ว รวมทั้งกระแสการรักษาสุขภาพและการควบคุมน้ำหนักโดยการหันมารับประทานอาหารประเภทปลากำลังมาแรง ทำให้ตลาดปลาทุ่นำกระป๋องในประเทศขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในระยะไม่นานมานี้ผู้ผลิตปลาทุ่นำกระป๋องเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคในประเทศมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการผลิตปลาทุ่นำกระป๋องในเครื่องแกงซึ่งเป็นอาหารที่คนไทยคุ้นลิ้นอยู่แล้ว ทำให้ยอดจำหน่ายปลาทุ่นำกระป๋องในประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสินค้าประเภทอาหารนับเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากเป็นอันดับหนึ่งของสินค้าที่ประเทศไทยส่งออกและสามารถทำรายได้เงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ปลาทุ่นำที่เป็นสินค้าอาหารทะเลกระป๋องที่มีแนวโน้มในการส่งออกที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยจะเห็นได้จากในช่วงปี 2001 พบว่าสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรมีอัตราการขยายตัวมากกว่าสินค้าเกษตรกรรม ทำให้สินค้าอุตสาหกรรมมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น และเมื่อพิจารณาสินค้าส่งออกสำคัญของไทยใน 10 อันดับต้น ๆ จะพบว่าสินค้าอุตสาหกรรมมีการส่งออกสูงเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกในปี 2001 ถึง 351,797.30 ล้านบาท ส่วนสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรของไทยที่มีมูลค่าติดอันดับ 1 ใน 10 ของสินค้าส่งออกของไทย คือ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป และข้าว ซึ่งในปี 2001 มีมูลค่าการส่งออก 89,378.80 ล้านบาทและ 70,095.20 ล้านบาท ตามลำดับ เพิ่มขึ้นจากปี 1997เป็นมูลค่า 82,840.10 ล้านบาท และ 65,556.60 ล้านบาท ตามลำดับ หรือมีอัตราการขยายตัวการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 7.89 และ 6.92 ตามลำดับ (ตารางที่ 1) และจากโครงสร้างสินค้าส่งออกของไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมการเกษตร ในปี 2001 ไทยส่งออกสินค้าเกษตรเป็นมูลค่า 312,510.80 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 1992 ที่มีมูลค่าการส่งออกเพียง 167,540.60 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้น 144,970.20 ล้านบาท และสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรในปี 2001 ไทยส่งออกเป็นมูลค่า 213,488.90 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 1992 ที่มีมูลค่าการส่งออกเพียง 82,121.20 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้น 131,367.70 ล้านบาท (ตารางที่ 2) ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี 1996 ประเทศไทยประสบกับภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว และในปี 1997ประเทศไทยถูกโจมตีค่าเงินบาท ส่งผลให้ต้องเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจากระบบตะกร้าเงิน (Basket Currency) เป็นระบบลอยตัวที่มีการ

จัดการ (Managed Float) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 1997 ทำให้เกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมหลักของประเทศ ดังนั้นประเทศไทยควรหันมาสนใจภาคอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นภาคเศรษฐกิจที่ใช้วัตถุดิบและทรัพยากรภายในประเทศเป็นหลัก (สวนวิจัยธุรกิจ 1,1999)

สินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรที่มีความสำคัญต่อการส่งออก คือ อุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป เนื่องจากมีมูลค่าการส่งออกคิดเป็นมูลค่า 89,378.80 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 3.16 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรโดยรวมในปี 2001 (ตารางที่ 3) โดยสินค้าที่มีการส่งออกมากที่สุด คือ ทูน่ากระป๋อง รองลงมา คือ ปูกระป๋อง ซึ่งในปี 2001 มีสัดส่วนการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 28.77 และ 3.33 ตามลำดับ ของมูลค่าการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทยในปี 2001 (ตารางที่ 4)

สำหรับตลาดส่งออกทูน่ากระป๋องของไทยที่มีการส่งออกมากที่สุด ได้แก่ สหรัฐอเมริกา รองลงมาคือ แคนาดา และ อียิปต์ ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกในปี 2001 คิดเป็นมูลค่า 7,016.00 , 2,677.10 และ 1,928.8 ล้านบาท ตามลำดับ และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.29 , 10.41 และ 7.50 ตามลำดับ

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะส่งออกสินค้าปลาทูน่าเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก แต่เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มชะลอลงลง เนื่องจากประเทศไทยประสบกับปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตสินค้าปลาทูน่ากระป๋อง ซึ่งเป็นผลมาจากการจับปลาทูน่าได้ปริมาณลดลงจึงทำให้ต้องมีการนำเข้าสินค้าปลาทูน่าจากต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งการกีดกันทางการค้าจากประเทศคู่ค้าจึงทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบทางการค้ากับประเทศคู่ค้า

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ควรจะได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ และศึกษาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของไทยในอนาคตว่าจะเป็นไปในทิศทางใด เพื่อนำไปใช้ในการวางนโยบายทางด้านการค้าและเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม ปลาทูน่ากระป๋องต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 1 สินค้าส่งออกสำคัญของไทย

รายการ	มูลค่า : ล้านบาท					อัตราการขยายตัว : ร้อยละ				
	1997	1998	1999	2000	2001	1998	1999	2000	2001	
1 คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	222,341.20	322,424.60	307,325.10	348,117.40	351,797.30	45.01	-4.68	13.27	1.06	
2 แผงวงจรไฟฟ้า	75,837.70	93,833.10	111,767.40	179,302.10	154,879.50	23.73	19.11	60.42	-13.62	
3 เสื้อผ้าสำเร็จรูป	96,956.20	122,946.90	110,241.40	124,143.60	129,099.10	26.81	-10.33	12.61	3.99	
4 รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	33,598.80	50,330.70	71,998.00	96,520.00	117,613.80	49.80	43.05	34.06	21.85	
5 อากาศยานและส่วนประกอบ	58,345.50	77,441.40	76,438.70	82,840.10	89,378.80	32.73	-1.29	8.37	7.89	
6 อัญมณีและเครื่องประดับ	73,154.20	76,942.40	67,479.30	69,396.90	81,312.20	5.18	-12.30	2.84	17.17	
7 เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ	44,723.70	59,829.40	51,203.80	77,968.80	74,911.40	33.78	-14.42	52.27	-3.92	
8 เม็ดพลาสติก	23,980.20	40,786.30	46,025.80	73,973.20	71,428.70	70.08	12.85	60.72	-3.44	
9 ข้าว	65,093.40	86,803.10	73,812.10	65,556.60	70,095.20	33.35	-14.97	-11.18	6.92	
10 ยางพารา	57,450.00	55,406.50	43,941.70	60,712.00	58,708.00	-3.56	-20.69	38.16	-3.30	
รวม 10 รายการ	751,480.90	986,744.40	960,233.30	1,178,530.70	1,199,224.00	316.91	-3.67	271.54	34.60	
อื่นๆ	795,663.30	943,865.60	940,477.90	1,142,771.90	1,232,572.20	18.63	-0.36	21.51	7.86	
มูลค่ารวม	1,547,144.20	1,930,610.00	1,900,711.20	2,321,302.60	2,431,796.20	335.54	-4.03	293.05	42.46	

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 2 โครงสร้างสินค้าส่งออกสำคัญของไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตร

หน่วย : ล้านบาท

ปี	มูลค่าส่งออกทั้งหมด		สินค้าเกษตรกรรม		สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร				สินค้าอื่นๆ	
	มูลค่า	สัดส่วนร้อยละ	มูลค่า	สัดส่วนร้อยละ	มูลค่า	สัดส่วนร้อยละ	อุตสาหกรรม		มูลค่า	สัดส่วนร้อยละ
							มูลค่า	สัดส่วนร้อยละ		
1992	812,748.10	100.00	167,540.60	20.61	82,121.20	10.10	542,151.20	66.71	20,935.10	2.58
1993	927,379.20	100.00	161,481.40	17.41	78,172.10	8.43	661,642.40	71.35	26,083.30	2.81
1994	1,125,124.00	100.00	191,417.20	17.01	95,612.60	8.50	816,726.40	72.59	21,367.80	1.90
1995	1,392,022.50	100.00	225,565.90	16.20	114,334.90	8.21	1,024,457.90	73.59	27,663.80	1.99
1996	1,382,790.50	100.00	225,063.70	16.28	126,260.10	9.13	997,750.40	72.15	33,716.30	2.44
1997	1,756,236.00	100.00	249,560.90	14.21	150,939.30	8.59	1,284,746.40	73.15	70,989.40	4.04
1998	2,203,816.10	100.00	292,576.80	13.28	176,189.20	7.99	1,627,054.20	73.83	107,995.90	4.90
1999	2,166,300.80	100.00	265,412.70	12.25	172,437.60	7.96	1,665,039.10	76.86	63,411.40	2.93
2000	2,670,665.90	100.00	291,943.80	10.93	187,698.60	7.03	2,115,344.00	79.21	75,679.50	2.83
2001	2,795,801.90	100.00	312,510.80	11.18	213,488.90	7.64	2,171,450.40	77.67	98,351.80	3.52

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศทางการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่มี มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทยปี 1997 - 2001

	1997		1998		1999		2000		2001		หน่วย : ล้าน บาท
	มูลค่า	สัดส่วน ร้อยละ	มูลค่า	สัดส่วน ร้อยละ	มูลค่า	สัดส่วน ร้อยละ	มูลค่า	สัดส่วน ร้อยละ	มูลค่า	สัดส่วน ร้อยละ	
	สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร										
มูลค่าส่งออกทั้งสิ้น	1,769,112.00	100.00	2,203,796.30	100.00	2,172,903.80	100.00	2,720,544.00	100.00	2,827,473.80	100.00	
อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	58,345.50	3.30	77,441.40	3.51	76,438.70	3.52	82,840.10	3.04	89,378.80	3.16	
น้ำตาลทราย	31,493.20	1.78	26,611.10	1.21	20,895.90	0.96	25,749.40	0.95	30,592.50	1.08	
ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	14,817.50	0.84	16,485.80	0.75	22,786.60	1.05	18,345.20	0.67	21,221.60	0.75	
ผักกระป๋องและแปรรูป	5,802.90	0.33	6,363.60	0.29	5,870.40	0.27	6,276.50	0.23	6,820.00	0.24	
อื่นๆ	1,658,652.90	93.76	2,076,894.40	94.24	2,046,912.20	94.20	2,587,332.80	95.10	2,679,460.90	94.77	

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 4 มูลค่าการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทยปี 2001

สินค้าอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
มูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น	89,378.70	100.00
1. อาหารทะเลกระป๋อง	32,242.40	36.07
1.1 ทูน่ากระป๋อง	25,711.00	28.77
1.2 ซาร์ดีนกระป๋อง	1,520.80	1.70
1.3 ปลากระป๋อง	2,974.60	3.33
1.4 กุ้งกระป๋อง	1,339.20	1.50
1.5 หอยลายกระป๋อง	568.00	0.64
1.6 ปลาน้ำจืดกระป๋อง	128.80	0.14
2. อาหารทะเลแปรรูป	57,136.30	63.93
2.1 ผลิตภัณฑ์อาหารทะเล	53,695.10	60.08
2.2 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	3,441.20	3.85

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 15 ตลาดส่งออกทุนการป้องกันของไทย

รายการ	มูลค่า : ล้านบาท					อัตราการขยายตัว : ร้อยละ					สัดส่วน : ร้อยละ				
	1997	1998	1999	2000	2001	1998	1999	2000	2001	1997	1998	1999	2000	2001	
1 สหรัฐอเมริกา	4,621.40	7,530.70	7,124.80	5,046.20	7,016.00	62.95	- 5.39	- 29.17	39.03	26.65	29.91	32.55	26.99	27.29	
2 แคนาดา	1,916.60	2,244.20	2,337.00	2,088.80	2,677.10	17.09	4.14	- 10.62	28.17	11.05	8.91	10.68	11.17	10.41	
3 ญี่ปุ่น	644.80	2,126.00	769.60	1,586.20	1,928.80	229.69	-63.80	106.10	21.60	3.72	8.44	3.52	8.48	7.50	
4 ออสเตรเลีย	980.80	1,333.40	1,720.50	1,534.30	1,851.70	35.95	29.03	- 10.82	20.68	5.66	5.30	7.86	8.20	7.20	
5 ยุโรป	1,081.20	1,140.20	1,367.00	1,502.90	1,738.30	5.47	19.89	9.94	15.66	6.24	4.53	6.25	8.04	6.76	
6 สหราชอาณาจักร	1,796.00	2,342.30	1,423.90	919.30	1,463.00	30.42	-39.21	- 35.44	59.14	10.36	9.30	6.51	4.92	5.69	
7 ชาติอุตสาหกรรม	637.80	1,294.50	962.20	528.20	1,267.80	102.95	25.67	- 45.11	140.03	3.68	5.14	4.40	2.82	4.93	
8 เยอรมนี	439.30	586.60	393.00	234.30	680.20	33.52	-33.00	- 40.37	190.27	2.53	2.33	1.80	1.25	2.65	
9 ออสเตรเลีย	565.90	440.10	577.60	405.80	565.70	- 22.22	31.25	- 29.75	39.39	3.26	1.75	2.64	2.17	2.20	
10 เอเชีย	289.60	376.60	474.30	339.60	435.20	30.02	25.97	- 28.41	28.15	1.07	1.50	2.17	1.82	1.69	
รวม 10 รายการ	12,973.40	19,414.60	17,149.90	14,185.60	19,623.80	49.65	-11.66	- 17.28	38.34	74.82	77.11	78.36	75.86	76.32	
อื่นๆ	4,365.10	5,761.70	4,736.30	4,514.40	6,087.30	32.00	17.80	191.24	34.84	25.18	22.89	21.64	24.14	23.68	
มูลค่ารวม	17,338.50	25,176.30	21,886.20	18,700.00	25,711.10	45.20	-13.07	- 14.56	73.18	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	

ที่มา : สำนักบริหารการสหเทศการพาณิชย์โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตและการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อ การส่งออก และความยืดหยุ่นของอุปสงค์ในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า
3. เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของอุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋องของไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพทั่วไปของการผลิตและการตลาดของปลาทุ่นำกระป๋องของไทย
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของไทยไปยังประเทศคู่ค้า และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ในการส่งออกมีส่วนในการกำหนดแนวทางในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋อง
3. ทราบถึงแนวโน้มของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยในอนาคต

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่มีต่อการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ สินค้าที่ทำการวิเคราะห์ คือ ปลาทุ่นำกระป๋อง โดยทำการศึกษาระหว่างปี 1988 - 2002
2. การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ ปรากฏ (RCA) ของอุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยมีขอบเขตดังนี้
 - 2.1 สินค้าที่ทำการศึกษาคือ ปลาทุ่นำกระป๋อง รหัสตาม Harmonized System (H.S.) คือ 1604140100

2.2 ตลาดต่างประเทศที่เลือกทำการศึกษา มี 2 ประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอียิปต์ และ ประเทศคู่แข่งสำคัญที่เลือกทำการศึกษา มี 2 ประเทศคือ อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์

2.3 ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเป็นรายปีครอบคลุมตั้งแต่ปี 1988 - 2002 เพื่อให้ทราบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศคู่ค้าและประเทศคู่แข่งที่สำคัญของประเทศไทย

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

1.1 ข้อมูลแบบปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย

1.2 ข้อมูลแบบทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (time series data) เกี่ยวกับปริมาณและมูลค่าการส่งออก ราคาส่งออก รายได้ประชาชาติ และอัตราแลกเปลี่ยน ตั้งแต่ปี 1988 - 2002 ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้จากการรวบรวมเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลทางด้านสถิติที่หน่วยงานราชการรวบรวมไว้ เช่น กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กรมศุลกากร ธนาคารแห่งประเทศไทย องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ เป็นต้น

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เป็นการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยใช้วิธีเทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) แบบสมการเดียว (Single Equation Model) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้สามารถนำไปอธิบายค่าความยืดหยุ่นของตัวแปร โดยใช้ข้อมูล ปี 1988 - 2002 ในส่วนการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ จะศึกษาความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง โดยพิจารณาจากค่าดัชนี RCA และทำการศึกษา

เปรียบเทียบค่าดัชนี RCA ของประเทศไทยกับประเทศคู่ค้าและประเทศคู่แข่งชั้นของประเทศไทย โดย
จะใช้ข้อมูลสถิติรายปี ตั้งแต่ ปี 1988 - 2002

DPU

บทที่ 2

โครงร่างทางทฤษฎี

บททวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ฐะปะนีย์ มะลิซ้อน (1996) ทำการศึกษาความสามารถในการแข่งขันส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏการขยายตัวของ การส่งออกและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย

ในการศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบitudinal จากกรมประมง กรมส่งเสริมการส่งออก กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ โดยใช้แบบจำลองดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index : RCA) ช่วงเวลาที่ทำการศึกษามี 3 ช่วงเวลา คือ ปี 1982 – 1996, 1983 – 1991 และ 1992 – 1993 และแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share : CMS) ช่วงเวลาที่ทำการศึกษามี 2 ช่วงเวลา คือ ปี 1982 – 1986 กับ 1997 – 1991 และปี 1987 – 1991 กับ 1992 – 1993

ผลการศึกษาพบว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญได้แก่ เวียดนาม เอกวาดอร์ อินเดีย อินโดนีเซีย เม็กซิโก และจีน โดยใช้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลใน 3 ช่วงเวลา คือ ปี 1982 – 1986, 1987 – 1991 และ 1991 – 1993 ปรากฏว่าทุกประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ สำหรับผลการศึกษาการขยายตัวของ การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดที่พบว่า มูลค่าการส่งออกระหว่าง 2 ช่วงเวลาแรกเพิ่มขึ้นเป็นผลเนื่องมาจากการแข่งขันที่แท้จริง รองลงมาคือผลด้านทิศทางการส่งออกและผลจากอัตราการขยายตัวของตลาดโลก ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในญี่ปุ่นพบว่าตัวแปรรายได้ประชาชาติต่อหัวของแต่ละประเทศและราคาส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดอุปสงค์เพื่อการนำเข้า

2. จันทนา ดิลกเวช (1998) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องของประเทศไทยไปยังสหรัฐอเมริกา : กรณีปลาทูน่ากระป๋องและกุ้งกระป๋อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในด้านโครงสร้างการผลิตและการ

ส่งออก และเพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการส่งออกปลาหูนากระป๋องและกุ้งกระป๋องของประเทศไทย

การศึกษาใช้ข้อมูลทฤษฎีภูมิที่เก็บรวบรวมจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก มาทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index : RCA) และแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share : CMS) ช่วงเวลาที่ทำการศึกษาคือ ปี 1989 – 1995

ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างการผลิตปลาหูนากระป๋องของไทยต้องนำเข้าวัตถุดิบปลาหูนามากกว่าร้อยละ 70 สำหรับกุ้งกระป๋องต้องนำเข้ากุ้งปรุงแต่งหรือแปรรูปขึ้นต้น ส่วนการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบพบว่าไทยมีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลาดสหรัฐอเมริกา ลดลง เนื่องจากไทยถูกจำกัดความสามารถในการผลิตด้วยวัตถุดิบ แต่ไทยมีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้ากุ้งกระป๋องเพิ่มขึ้น เนื่องจากสหรัฐอเมริกามีความต้องการนำเข้าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกพบว่า การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกปลาหูนากระป๋องของไทยเพิ่มขึ้น สำหรับกุ้งกระป๋องพบว่า มูลค่าการส่งออกเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ในช่วงปี 1989 – 1992 เป็นผลมาจากการกระจายตลาด และในช่วงปี 1993 – 1995 เป็นผลมาจากการขยายตัวของการส่งออกของโลก

3. วิศณุเวช เศวตนันท์ (1998) ทำการศึกษาเรื่องความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์อาหารทะเลเพื่อการส่งออกของไทย กรณีศึกษา : กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งและปลาหูนากระป๋อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์อาหารทะเล 2 ประเภท โดยอุตสาหกรรมกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยมีตลาดส่งออกที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่นและสิงคโปร์ ส่วนประเทศคู่แข่งสำคัญคือ เอกวาดอร์ เม็กซิโก อินเดีย อินโดนีเซีย พม่าและเวียดนาม สำหรับอุตสาหกรรมปลาหูนากระป๋องของประเทศไทยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนาดา ญี่ปุ่นและออสเตรเลีย ส่วนประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เอกวาดอร์ และพิจิ

การศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบทฤษฎีภูมิโดยรวบรวมจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก มาทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ ปรากฏ โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งในตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยในช่วงปี 1991 – 1996

ผลการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งมีค่า RCA มากกว่า 1 ในทุก ๆ ตลาดส่งออก แต่สหรัฐอเมริกาและจีนมีค่า RCA แนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี 1991 – 1996 ในขณะที่ญี่ปุ่นและสิงคโปร์มีค่า RCA แนวโน้มลดลงในช่วงเวลาเดียวกัน โดยปัญหาสำคัญของอุตสาหกรรมนี้คือมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศคู่ค้าและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ส่วนอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องมีค่า RCA มากกว่า 1 ในทุก ๆ ตลาดส่งออก ตลาดที่ไทยมีศักยภาพแข่งขันสูงสุดคือแคนาดารองลงมาคือ ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ตามลำดับ แต่ตลาดแคนาดามีค่า RCA มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี 1991 – 1996 ในขณะที่ประเทศที่เหลือมีค่า RCA มีแนวโน้มลดลงในช่วงเวลาเดียวกัน ปัญหาที่สำคัญในอุตสาหกรรมนี้คือ ปัญหาการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ ปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณรวมทั้งมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศคู่ค้า

4. อัญชลี บุญมาสู (1998) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและการส่งออกตลอดจนปัญหาและอุปสรรคจากการผลิตและการส่งออก และศึกษาความสามารถในการแข่งขันและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งในภูมิภาคเดียวกัน คือ ประเทศ ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียในตลาดส่งออกที่สำคัญคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่นและตลาดโลก

ในการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก กรมประมง โดยใช้แบบจำลองดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ ช่วงเวลาที่ทำการศึกษาคือ ในปี 1991 – 1995

ผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าประเทศคู่แข่งแต่มีค่าลดลงโดยตลอดและลดลงค่อนข้างมาก แสดงว่าโอกาสในการขยายตลาดปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังตลาดที่สำคัญค่อนข้างต่ำ เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหาด้านการผลิตและการส่งออก ดังนั้นภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในด้านการผลิตและการตลาดรวมทั้งหาทางแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย

5. พณิตตา พงศ์ประยูร (1999) ได้ทำการศึกษาคความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมกุ้งสดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมกุ้งสดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่นโดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ

ในตลาดญี่ปุ่น คือ อินโดนีเซียและอินเดีย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยในญี่ปุ่น

ในการศึกษาใช้ข้อมูลแบบปฐมภูมิซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งรายใหญ่ของไทย จำนวน 5 ราย ส่วนการเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิเป็นข้อมูลแบบอนุกรมเวลาซึ่งเก็บรวบรวมจากกรมส่งเสริมการส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคม ภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

ผลการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมกุ้งสดแช่แข็งของไทยมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี 1986 – 1994 มีปริมาณการส่งออกโดยรวมเปลี่ยนแปลงร้อยละ 24.88 แต่ในปี 1995 และปี 1996 ปริมาณการส่งออกโดยรวมเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 8 และ 15 ตามลำดับ โดยตลาดส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยที่สำคัญคือ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา และปัจจัยที่กำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันที่ประเทศไทยได้เปรียบประเทศอินโดนีเซียและอินเดีย คือ สภาพภาวะปัจจัยการผลิตในประเทศได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของวัตถุดิบกุ้ง ระบบคมนาคมและสาธารณูปโภค สำหรับปัจจัยที่กำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันที่ประเทศไทยเสียเปรียบประเทศอินโดนีเซียและอินเดีย คือ สภาพภาวะปัจจัยการผลิตในประเทศโดยเฉพาะเงินทุนหมุนเวียนและค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าประเทศคู่แข่ง

6. สิงหา ชาดะวะสุ (1999) ทำการศึกษาการวิเคราะห์ความอยู่รอดและการประหยัดต่อขนาดของธุรกิจอาหารทะเลแช่เยือกแข็งในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความอยู่รอดและการประหยัดต่อขนาดของธุรกิจอาหารทะเลแช่เยือกแข็งและศึกษาอุปสงค์การส่งออกของสินค้าอาหารทะเลแช่เยือกแข็งของประเทศไทย

ในการศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย กรมศุลกากร กรมประมง ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (time series data) โดยใช้บริษัทตัวอย่าง 9 บริษัทที่ประกอบธุรกิจอาหารทะเลแช่เยือกแข็งในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงปี 1993 – 1997 มาทำการวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วนทางการเงิน จุดคุ้มทุน และการประหยัดต่อขนาด ส่วนในการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกจะใช้แบบจำลองสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model) และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares Method : OLS) มาทำการวิเคราะห์โดยศึกษาเฉพาะสินค้าแช่เย็นแช่แข็ง 3 ประเภท คือ กุ้ง ปลา และปลาหมึก

ผลการศึกษาพบว่า มีบริษัท 2 บริษัทที่มีประสิทธิภาพทางการเงินที่ดี มี 5 บริษัทที่สามารถประกอบตัวอยู่ได้และอีก 2 บริษัทที่มีประสิทธิภาพทางการเงินต่ำ นอกจากนี้พบว่ามีเพียง 2 บริษัทเท่านั้นที่สามารถไปถึงจุดคุ้มทุนได้และอีก 6 บริษัทเกิดการประหยัดต่อขนาด นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญที่กำหนดอุปสงค์การส่งออกกุ้ง ปลา และปลาหมึกแช่เย็นแช่แข็ง คือ ราคาส่งออกของไทย อัตราแลกเปลี่ยนและรายได้ประชาชาติต่อหัวของประเทศผู้นำเข้า ทั้งนี้ประมาณการอุปสงค์การส่งออกปลาและปลาหมึกแช่เย็นแช่แข็งไปญี่ปุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่อุปสงค์การส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งมีแนวโน้มลดลง ดังนั้นเพื่อให้บริษัทตัวอย่างของธุรกิจอาหารทะเลแช่เยือกแข็งสามารถอยู่รอดจำเป็นต้องปรับปรุงควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของประเทศผู้นำเข้า รวมทั้งควรสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเพื่อรักษาอุปสงค์การส่งออกในตลาดผู้ซื้อหลัก

7. ไพโรจน์ พิทักษ์ทรายทอง (2000) ทำการศึกษาผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปสหภาพยุโรปภายหลังการตัดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหามูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังถูกตัดสิทธิพิเศษร้อยละร้อยเปอร์เซ็นต์ ตั้งแต่ปี 1999

ในการศึกษาทำการศึกษาเฉพาะสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าการส่งออกภายใต้สิทธิพิเศษสูง 10 อันดับแรกโดยใช้วิธีการประมาณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares Method : OLS) และกำหนดให้ปริมาณการส่งออกภายใต้สิทธิพิเศษขึ้นอยู่กับราคาส่งออกสินค้าเกษตรของไทยและรายได้ประชาชาติของกลุ่มสหภาพยุโรป

ผลการศึกษาพบว่า สินค้าเกษตรจำนวน 10 รายการมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา ระหว่าง -0.13 ถึง -1.92 ซึ่งค่าดังกล่าวแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการส่งออกกับราคาสินค้าในทิศทางตรงกันข้ามซึ่งเป็นไปตามแนวคิดในการวิเคราะห์ ดังนั้นการตัดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของสหภาพยุโรปส่งผลกระทบต่อส่งออกสินค้าเกษตรไทยจึงควรหาทางแก้ไขโดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนโดยเน้นไปที่การลดต้นทุนการผลิต และการปรับปรุงคุณภาพของสินค้า

7. เกษรี อายุตะตะกะ (2001) ทำการศึกษาผลกระทบของการเพิกถอนสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของสหภาพยุโรปที่มีต่อการส่งออกกลุ่มสินค้าประมงที่สำคัญของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์และลักษณะของการเพิกถอนสิทธิพิเศษทางภาษี

ศุลกากรเป็นการทั่วไปของสหภาพยุโรปและศึกษาผลกระทบจากการเพิกถอนสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรของสหภาพยุโรปที่มีต่อปริมาณการส่งออกกุ้งแช่แข็งและปลาหมึกแช่แข็งของไทย

ในการศึกษาการประมาณอุปสงค์อุปทานกุ้งแช่แข็งและปลาหมึกแช่แข็งจะใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดสองชั้นมาใช้ในการวิเคราะห์ และในการศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงนโยบายอัตราภาษีนำเข้าของสหภาพยุโรปภายใต้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรต่ออุปสงค์ อุปทานและราคาจะใช้วิธีซิมูเลชันมาทำการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงการผลิตกุ้งแช่แข็งและปลาหมึกแช่แข็งของไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงราคาส่งออกของกุ้งแช่แข็งและปลาหมึกแช่แข็งเฉลี่ยของไทยมากที่สุด ส่วนการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์กุ้งแช่แข็งเพื่อการส่งออกไปญี่ปุ่นได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงราคาส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นมากที่สุดและการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์กุ้งแช่แข็งของไทยเพื่อการส่งออกไปสหภาพยุโรปได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติต่อหัวของสหภาพยุโรปมากที่สุด และผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีที่สหภาพยุโรปเก็บจากการนำเข้ากุ้งแช่แข็งของไทยภายใต้การเพิกถอนสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรพบว่ามีผลต่ออุปสงค์กุ้งแช่แข็งเพื่อการส่งออกไปสหภาพยุโรปมากกว่าการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ปลาหมึกแช่แข็งเพื่อการส่งออกไปญี่ปุ่นและสหภาพยุโรปมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิตปลาหมึกแช่แข็งของไทยมากที่สุด สำหรับผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีที่สหภาพยุโรปเก็บจากการนำเข้าปลาหมึกแช่แข็งของไทยภายใต้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรพบว่าไม่สามารถหาผลกระทบได้ เนื่องจากอัตราภาษีที่สหภาพยุโรปเก็บจากการนำเข้าปลาหมึกแช่แข็งของไทยไม่มีนัยสำคัญในการกำหนดปริมาณอุปสงค์เพื่อการส่งออกไปสหภาพยุโรป

8. ธนเดช อองอาจบรรณกร (2001) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแช่แข็งของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต การส่งออกและความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีผลต่อการส่งออกของอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแช่แข็งของไทย

ในการศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบitudinal โดยเก็บรวบรวมจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมศุลกากร โดยใช้ข้อมูลในช่วงปี 1993 - 1997 มาทำการศึกษา โดยใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่มาทำการวิเคราะห์

ผลของการศึกษาพบว่าอาหารทะเลกระป๋องส่วนใหญ่ของไทยมีความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกเนื่องจากมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ส่วนในการวิเคราะห์แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่พบว่า การขยายตัวของมูลค่าการส่งออกลดลงเป็นเพราะผลจากการแข่งขันที่แท้จริงของไทย แต่ผลจากการขยายตัวของตลาดโลกและผลจากการกระจายตัวของตลาดกลับช่วยให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ส่วนอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งพบว่า ส่วนใหญ่มีความสามารถในการแข่งขันในการส่งออก เนื่องจากมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ส่วนการวิเคราะห์ตามแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ พบว่าการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกที่ลดลงเป็นเพราะผลจากการแข่งขันที่แท้จริงของไทยและผลจากการขยายตัวของตลาดโลกที่หดตัว แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมไทยยังคงรักษาความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกในสินค้าอาหารทะเลกระป๋องและแช่แข็งในตลาดโลกอยู่และไทยยังได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าจากตลาดส่งออกที่สำคัญและประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยยังมีการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกที่ลดลง

9. พาสิริ พุฒิกิติกิน (2001) ทำการศึกษาเรื่องความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมปลาหมึกกระป๋องของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป โครงสร้างการผลิตและการส่งออกของอุตสาหกรรมปลาหมึกของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบระหว่างช่วงก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนและศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมปลาหมึกกระป๋องของประเทศไทยโดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย

การศึกษาใช้ข้อมูลแบบปฐมภูมิ โดยการเก็บข้อมูลจากการสอบถามผู้ประกอบการปลาหมึกกระป๋องจำนวน 10 ราย ส่วนการเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่ปี 1994 – 1999

ผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเหนือประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียในทุกปัจจัยกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ยกเว้นปัจจัยด้านสภาวะปัจจัยการผลิตในประเทศส่งผลให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการส่งออกโดยมีค่า $RCA > 1$ ในทุกตลาดส่งออกสำคัญ ทั้งช่วงก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียไม่มีศักยภาพในการส่งออกโดยมีค่า $RCA > 1$ ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดออสเตรเลีย แต่ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนประเทศไทยมีแนวโน้มค่า RCA ลดลงในตลาดสหภาพยุโรป แคนาดา ออสเตรเลียและญี่ปุ่น เนื่องจากประเทศไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่งใน

ด้านการขาดแคลนวัตถุดิบและค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการควรพัฒนาสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่ม (Value added) สูงขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าให้สูงกว่าประเทศคู่แข่งที่สำคัญที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าแต่มีเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยกว่าประเทศไทย

10. เอกชัย คามิค (2001) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบของการนำเข้าอาหารทะเลกระป๋องและอาหารทะเลแปรรูปของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบของการนำเข้าอาหารทะเลกระป๋องและอาหารทะเลแปรรูปของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย

ในการศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบitudinalโดยรวบรวมจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยใช้วิธีเทคนิคกำลังสองน้อยที่สุดมาวิเคราะห์ ช่วงเวลาที่ทำการศึกษาคือ ปี 1984 – 1998

ผลการศึกษาพบว่าค่าความยืดหยุ่นของราคาส่งออกอาหารทะเลกระป๋องของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและอังกฤษ มีผลต่อปริมาณการเปลี่ยนแปลงความต้องการนำเข้าอาหารทะเลกระป๋องจากไทยมีค่าเท่ากับ 1.925, 0.425 และ 3.516 ตามลำดับ และค่าความยืดหยุ่นของระดับรายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และอังกฤษต่อปริมาณการนำเข้าอาหารทะเลกระป๋องจากไทยมีค่าความยืดหยุ่นค่อนข้างมากเท่ากับ 3.079, 6.781 และ 1.890 ตามลำดับ และผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบของการนำเข้าอาหารทะเลแปรรูปพบว่า ค่าความยืดหยุ่นของราคาส่งออกอาหารทะเลแปรรูปไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และอังกฤษที่มีผลต่อปริมาณนำเข้าอาหารทะเลแปรรูปจากไทย มีค่าค่อนข้างมากเท่ากับ 4.197, 2.411 และ 2.239 ตามลำดับ และค่าความยืดหยุ่นของระดับรายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและอังกฤษ ที่มีต่อปริมาณนำเข้าอาหารทะเลแปรรูปจากไทยมีค่ามากเท่ากับ 7.922, 8.888 และ 8.681 ตามลำดับ ส่วนแนวโน้มการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและอาหารทะเลแปรรูปของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ อังกฤษมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งสามประเทศ ดังนั้นผู้ประกอบการควรเพิ่มกำลังการผลิตใหม่มากขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับการส่งออกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต

แนวคิดทางทฤษฎี

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาทุ่นากะป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ทฤษฎีและแนวคิดที่จะนำมาวิเคราะห์หมี ดังนี้

1. ทฤษฎีอุปสงค์
2. ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

ทฤษฎีอุปสงค์

ทฤษฎีอุปสงค์ หมายถึง ปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ ณ ระดับราคาต่าง ๆ กัน ภายในระยะเวลาหนึ่ง โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ อุปสงค์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อและระดับราคา ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามกฎของอุปสงค์ (Law of Demand) คือราคาและปริมาณสินค้าจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม คือ ถ้าราคาเพิ่มสูงขึ้น ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณที่ลดลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาลดลงผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณที่เพิ่มขึ้น เส้นอุปสงค์จึงมีลักษณะลาดต่ำลงจากซ้ายไปทางขวาและมีความลาดชันเป็นลบ

จากทฤษฎีอุปสงค์ดังกล่าว ทำให้ทราบว่า ผู้บริโภคมีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงในทางตรงกันข้ามกับราคาสินค้าและบริการชนิดนั้น ๆ การที่ผู้บริโภคมีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าและบริการในลักษณะดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (Theory of Consumer Behavior) โดยมีข้อสมมติฐานที่ว่าผู้บริโภคเป็นผู้ที่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจ การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการจะเป็นไปเพื่อให้ได้รับความพอใจสูงสุด แต่อย่างไรก็ตามผู้บริโภคไม่สามารถบริโภคสินค้าโดยไม่จำกัดจำนวนได้ เนื่องจากมีรายได้อยู่อย่างจำกัด ดังนั้นจึงต้องทำการหาอรรถประโยชน์สูงสุด (The Maximization of Utility) ที่ผู้บริโภคจะได้รับ

สมมติในการบริโภคสินค้า X และสินค้า Y ผู้บริโภคมีรายได้จำกัดเท่ากับ I ดังนั้นสมการอรรถประโยชน์ของผู้บริโภค คือ

$$I = P_x X + P_y Y$$

การหาค่าสูงสุดของอรรถประโยชน์ทำได้โดยวิธีการของ Lagrange Multiplier ดังนี้

สมมติฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของผู้บริโภค คือ

$$U = U(X, Y)$$

และผู้บริโภคมีงบประมาณที่จำกัด คือ

$$I = P_x X + P_y Y$$

โดยวิธีการของ Lagrange Multiplier Method

$$Z = U(X, Y) + \lambda(I - P_x X - P_y Y)$$

First Order Condition สำหรับค่าสูงสุดของฟังก์ชัน Z โดยหา partial derivative ของ X, Y และ λ แล้วให้เท่ากับศูนย์

$$\frac{\partial Z}{\partial X} = Z_x = \frac{\partial U}{\partial X} - P_x \lambda = 0 \quad (1)$$

$$\frac{\partial Z}{\partial Y} = Z_y = \frac{\partial U}{\partial Y} - P_y \lambda = 0 \quad (2)$$

$$\frac{\partial Z}{\partial \lambda} = Z_\lambda = I - P_x X - P_y Y = 0 \quad (3)$$

จากสมการ (1) และ (2) หาค่า λ

$$\lambda = (\frac{\partial U}{\partial X}) / (P_x) = (\frac{\partial U}{\partial Y}) / (P_y) \quad (4)$$

จากสมการ (3) จะได้ว่า

$$I = P_x X + P_y Y \quad (5)$$

จากสมการที่ (4) และ (5) สามารถหาค่า X, Y และ λ ที่จะทำให้ผู้บริโภคได้รับความพอใจสูงสุด ดังสมการต่อไปนี้

$$X = f(P_x, P_y, I)$$

$$Y = g(P_x, P_y, I)$$

$$\lambda = h(P_x, P_y, I)$$

ฟังก์ชันอุปสงค์ (Demand Function) ของการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญสามารถหาได้จากการวิเคราะห์อรรถประโยชน์สูงสุดจากเงื่อนไขอันดับแรก (first order condition) ของการหาค่าสูงสุดของอรรถประโยชน์ จะสามารถหาค่าของ X และ Y ซึ่งเป็นฟังก์ชันของราคาสินค้า X ราคาสินค้า Y และรายได้ของผู้บริโภค I

จากทฤษฎีอุปสงค์ทำให้ทราบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดปริมาณอุปสงค์ คือ ราคาของสินค้านั้น ราคาสินค้าอื่นและเมื่อปัจจัยเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลทำให้ปริมาณอุปสงค์เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นจำนวนเท่าใดนั้นต้องอาศัยความรู้เรื่องความยืดหยุ่น (Elasticity) มาวิเคราะห์เขียนเป็นสูตรได้ว่า

$$\text{ความยืดหยุ่น} = \frac{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม}}{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ}}$$

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of Demand) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand) คือ เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์ของสินค้าอันเนื่องมาจาก เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดเดียวกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ถ้าราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 ปริมาณอุปสงค์ของสินค้าจะเปลี่ยนแปลงไปร้อยละเท่าไรโดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ โดยเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา} = \frac{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์}}{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคา}}$$

$$E_d = (\% \Delta Q_d) / (\% \Delta P_i)$$

$$= (\Delta Q_d / Q_d) * 100 / (\Delta P_i / P_i) * 100$$

$$= (\Delta Q_i \cdot P_i) / (\Delta P_i \cdot Q_i)$$

โดยที่ E_d = ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดเดียวกัน
 P_i = ราคาสินค้า i
 Q_i = ปริมาณสินค้า i

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา สามารถแบ่งออกเป็น 5 ชนิด ดังนี้

1. ค่าความยืดหยุ่น เท่ากับ 0 ($E_d = 0$) หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของราคาไม่ว่าจะเป็นราคาเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะไม่มีผลทำให้ปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อหรือปริมาณอุปสงค์เปลี่ยนแปลงไปได้เลย เส้นอุปสงค์จะเป็นเส้นตั้งฉากกับแกนนอน

2. ค่าความยืดหยุ่นน้อยกว่า 1 ($E_d < 1$) หมายความว่า เปรอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์จะน้อยกว่า เปรอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า

3. ค่าความยืดหยุ่นมากกว่า 1 ($E_d > 1$) หมายความว่า เปรอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าลดลงจะมีผลทำให้ปริมาณอุปสงค์เพิ่มขึ้นจากเดิม ในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาสินค้าเพิ่มขึ้นปริมาณอุปสงค์จะลดลงอย่างมาก เส้นอุปสงค์จะมีลักษณะลาดมาก

4. ค่าความยืดหยุ่นคงที่ คือ $E_d = 1$ หมายความว่า เปรอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์เท่ากับเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า เส้นอุปสงค์จะมีลักษณะเป็นเส้นโค้งเข้าหาจุดกำเนิดหรือเป็นลักษณะ Rectangular Hyperbola Curve

5. ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ ∞ หมายความว่า ณ ระดับราคาหนึ่งปริมาณอุปสงค์จะไม่มีจำกัดจำนวน ถ้าหากราคาสูงขึ้นหรือลดลงเพียงเล็กน้อย ปริมาณอุปสงค์ก็จะมีไม่เลย ดังนั้น เส้นอุปสงค์จึงมีลักษณะขนานกับแกนนอน

2. **ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้** (Income Elasticity) คือการเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์กับเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของรายได้ โดยเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้} = \frac{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์}}{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของรายได้}}$$

$$\begin{aligned}
 E_i &= (\% \Delta Q_i) / (\% \Delta Y) \\
 &= (\Delta Q_i / Q_i) * 100 / (\Delta Y / Y) * 100 \\
 &= (\Delta Q_i \cdot Y) / (\Delta Y \cdot Q_i)
 \end{aligned}$$

โดยที่ E_i = ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้

Y = รายได้ของผู้บริโภค

Q_i = ปริมาณสินค้า

ถ้า $E_i > 1$ หมายความว่าสินค้านั้นมีความยืดหยุ่นมาก (income elasticity) และเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย (luxury)

ถ้า $E_i < 1$ หมายความว่าสินค้านั้นมีความยืดหยุ่นน้อย (income elasticity) และเป็นสินค้าจำเป็น (necessity)

ถ้า $E_i > 0$ และมีเครื่องหมาย บวก แสดงว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าธรรมดา (normal goods)

ถ้า $E_i < 0$ และมีเครื่องหมาย ลบ แสดงว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าด้อย (inferior goods)

ถ้า $E_i = 0$ รายได้จะไม่เกี่ยวข้องกับปริมาณการเสนอซื้อสินค้านั้นเลย

3. ความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์หรือความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น (Cross Elasticity of Demand) คือการเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินค้าชนิดหนึ่งกับเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าอีกชนิดหนึ่ง โดยเขียนเป็นสูตร ดังนี้

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น = $\frac{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินค้าชนิดหนึ่ง}}{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าอีกชนิดหนึ่ง}}$

$$\begin{aligned}
 \sum_{ij} &= (\% \Delta Q_i) / (\% \Delta P_j) \\
 &= (\Delta Q_i / Q_i) * 100 / (\Delta P_j / P_j) * 100
 \end{aligned}$$

$$= (\Delta Q_i \cdot P_j) / (\Delta P_j \cdot Q_i)$$

โดยที่ \sum_{ij} = ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น

P_j = ราคาสินค้า j

Q_i = ปริมาณสินค้า i

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสินค้าต่าง ๆ สามารถแบ่งสินค้าออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. สินค้าใช้บริโภคทดแทนกัน หรือแข่งขันกัน (Substitutes or Competitive product) ค่าความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์มีค่าเป็น บวก
2. สินค้าที่ใช้บริโภคร่วมกัน (Complement) ค่าความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์มีค่าเป็น ลบ
3. สินค้าที่เป็นอิสระกัน (Independence) ค่าความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์มีค่าเป็น ศูนย์

หลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการแบ่งประเภทของสินค้าคือผลแห่งการทดแทนกัน (Substitution Effect) เมื่อราคาสินค้าอย่างหนึ่งเปลี่ยนแปลง

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยที่ผลกระทบต่อการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย

แบบจำลองปัจจัยที่ผลกระทบต่อการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

$$Q_{C_{it}} = f(P_{C_{it}}, Y_{it}, P_{W_{it}})$$

โดยที่ $Q_{C_{it}}$ = ปริมาณการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า (i) ในปี t มี หน่วยเป็นตัน

PC_{it} = ราคาส่งออก F.O.B. ปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า (i) ในปี t ปรับด้วยอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศ (i) มีหน่วยเป็นเงินตราของประเทศคู่ค้า (i) ต่อตัน

y_{it} = รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศคู่ค้า (i) ในปี t มีหน่วยเป็นเงินตราของประเทศคู่ค้า (i)

Pw_{it} = ราคาส่งออก F.O.B. ปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศคู่ค้า (i) ในปี t ปรับด้วยอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศ (i) มีหน่วยเป็นเงินตราของประเทศคู่ค้า (i) ต่อตัน

โดยที่ $i = 1$ หมายถึง สหรัฐอเมริกา

2 หมายถึง อียิปต์

แบบจำลองปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า แสดงในลักษณะสมการจะได้ในรูปสมการเส้นตรงเชิงเดียวในแต่ละประเทศนำเข้าดังนี้

$$QC_{1t} = a_0 + a_1 PC_{1t} + a_2 y_{1t} + a_3 Pw_{1t} \quad \text{_____}(1)$$

$$QC_{2t} = b_0 + b_1 PC_{2t} + b_2 y_{2t} + b_3 Pw_{2t} \quad \text{_____}(2)$$

จากสมการที่ (1) และสมการที่ (2) ปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระจะมีผลต่อปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องดังนี้

1. ตัวแปร PC_{it} คือ ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า (i) ปรับด้วยอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ เพื่อให้มีหน่วยเป็นเงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ ถ้าราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า (i) ลดลง จะทำให้ปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า (i) เพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า (i) เพิ่มขึ้น จะทำให้ปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า (i) ลดลง โดยแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\frac{\partial QC_{it}}{\partial PC_{it}} < 0$$

$$\frac{\partial QC_{it}}{\partial PC_{it}}$$

2. ตัวแปร y_{it} คือ รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศคู่ค้า (i) ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศคู่ค้า (i) ถ้ารายได้ประชาชาติที่ใช้ในการบริโภคของประเทศคู่ค้า (i) เพิ่มขึ้น จะทำให้ปริมาณการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า (i) เพิ่มขึ้น และในทางตรงกันข้ามถ้ารายได้ประชาชาติที่ใช้ในการบริโภคของประเทศคู่ค้า (i) ลดลง จะทำให้ปริมาณการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า (i) ลดลง โดยแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\frac{\partial QC_{it}}{\partial y_{it}} > 0$$

3. ตัวแปร Pw_{it} เป็นการแสดงว่าปริมาณการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องเพื่อการส่งออกของประเทศไทยขึ้นอยู่กับราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ปรับด้วยอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอียิปต์เพื่อให้มีหน่วยเป็นเงินตราของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ ทั้งนี้เนื่องจากราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย และราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ เป็นสินค้าที่ใช้ทดแทนกัน ดังนั้น ถ้าหากราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้ผู้บริโภคในต่างประเทศนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทยลดลง และนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าหากราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยลดลง ก็จะทำให้ผู้บริโภคในต่างประเทศนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นและนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ลดลง โดยแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\frac{\partial QC_{it}}{\partial Pw_{it}} > 0$$

ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ ปรากฏ

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศดั้งเดิมซึ่งเกิดขึ้นโดย R. Torrens และ D. Ricardo ซึ่งพยายามที่จะอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ และตอบคำถามที่ว่าประเทศควรจะผลิตและค้าสินค้าอะไร เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ผลิตสินค้าได้จำนวนไม่เท่ากันด้วยปัจจัยการผลิตเท่ากัน โดยการอธิบายตั้งอยู่บนแนวคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative

Advantage) ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญในการผลิตระหว่างประเทศ (International Specialization) กล่าวคือ ประเทศหนึ่งจะส่งออกสินค้าที่ประเทศมีประสิทธิภาพในการผลิตสูงกว่าโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่น และนำเข้าสินค้าที่มีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าจากประเทศอื่น แนวคิดดังกล่าวอยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า มีปัจจัยการผลิตเพียงชนิดเดียว คือ แรงงาน ซึ่งไม่สามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศได้ และแรงงานในแต่ละประเทศมีประสิทธิภาพในการผลิตแตกต่างกันและความพอใจในการบริโภคของแต่ละประเทศเหมือนกัน

แนวคิดดังกล่าวได้รับการพัฒนาโดย Heckscher – Ohlin (The Heckscher – Ohlin Model) ซึ่งอธิบายว่าการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นเนื่องจากการที่แต่ละประเทศมีทรัพยากรภายในประเทศ (Factor Endowment) ที่แตกต่างกัน โดยประเทศจะได้รับประโยชน์จากการผลิตและการค้าสินค้าที่ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากในประเทศในการผลิต กล่าวคือ ประเทศที่มีปัจจัยแรงงานมากกว่าปัจจัยทุน ประเทศนี้จะส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานอย่างเข้มข้นในการผลิต (Labor Intensive) และนำเข้าสินค้าที่ใช้ปัจจัยทุนในการผลิตอย่างเข้มข้น (Capital Intensive) นั่นคือ ประเทศหนึ่งจะผลิตและส่งออกสินค้าที่ตนเองมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตแนวความคิดนี้เป็นการอธิบายซึ่งอยู่ภายใต้แบบจำลองที่มีปัจจัยการผลิต 2 ชนิด คือ ปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุน และแต่ละประเทศนั้นมีทรัพยากรภายในประเทศที่แตกต่างกัน

จากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่าปัจจัยสำคัญที่กำหนดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ได้แก่ ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบ กล่าวคือ หากประเทศใดมีต้นทุนการผลิตสินค้าชนิดหนึ่งต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ก็แสดงว่าประเทศนั้นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้านั้น ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตสินค้า ได้แก่ ราคาของปัจจัย ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ ระดับเทคโนโลยีในการผลิตสินค้า โครงสร้างอุตสาหกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน นโยบายรัฐบาล ฯลฯ

การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในทางทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศนั้นในทางปฏิบัติกระทำค่อนข้างยาก เนื่องจากในความเป็นจริง ประเทศต่าง ๆ พยายามพัฒนาการผลิตและการค้าของตนโดยการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมและคุ้มครองการผลิต โดยเฉพาะการผลิตของภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศ ด้วยมาตรการกีดกันทางการค้า (Trade restricting Regimes) เช่น การกำหนดอัตราภาษีศุลกากรนำเข้า การจัดเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ (Surcharge) โควต้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีมาตรการเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้าที่เป็นการบิดเบือนการค้าแบบเสรี เช่น การให้การสนับสนุนการส่งออก (Export Subsidy) ความช่วยเหลือด้านการเงิน

สำหรับการนำเข้า การส่งออกหรือการผลิต การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา เป็นต้น มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้เกิดการบิดเบือนในต้นทุนการผลิตที่แท้จริง ซึ่งมีผลต่อการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ นั่นคือการผลิตและการค้าระหว่างประเทศภายใต้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีอยู่โดยทั่วไป ในปัจจุบันไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่แท้จริงของโดยอุตสาหกรรมการผลิตในแต่ละประเทศตามแนวคิดทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศซึ่งวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ภายใต้ข้อสมมติที่ว่าการค้าเป็นไปอย่างเสรี (Free Trade) ได้ดีนัก

* เครื่องมือที่ใช้วัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เรียกว่า ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) ภายใต้ข้อสมมติที่ว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบการค้าระหว่างประเทศ โดยหลัก คือ การเปรียบเทียบส่วนแบ่งของการส่งออกสินค้าชนิดหนึ่งในการส่งออกทั้งหมดของประเทศนั้น กับส่วนแบ่งของการส่งออกสินค้าชนิดดังกล่าวในการส่งออกรวมของโลก ซึ่งเครื่องมือชนิดนี้สร้างขึ้นเพื่อลดข้อจำกัดที่เป็นต้นทุน เพราะการผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แต่ส่วนประกอบของต้นทุนที่แตกต่างกันเป็นปัญหาในการเก็บข้อมูล ในการนำมาวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าชนิดนั้น ซึ่งค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) ตามแนวคิดและวิธีการของ Bella Balassa สามารถคำนวณได้ (Balassa, 1989) ดังนี้

$$RCA_{ij} = (X_{ij} / \sum_j X_{ij}) / (\sum_i X_{ij} / \sum_i \sum_j X_{ij})$$

โดยที่ RCA_{ij} = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้า i ของประเทศ j

X_{ij} = มูลค่าการส่งออกสินค้า i ของประเทศ j

$\sum_j X_{ij}$ = มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ j

$\sum_i X_{ij}$ = มูลค่าการส่งออกสินค้า i ของโลก

$\sum_i \sum_j X_{ij}$ = มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของโลก

หลักเกณฑ์การพิจารณา ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) คือการเปรียบเทียบดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งระหว่างประเทศที่ทำการส่งออกสินค้าด้วยกัน ดังนี้

ถ้า $RCA > 1$ แสดงว่า ประเทศ j มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage) ในการส่งออกสินค้า i เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยรวม

ถ้า $RCA < 1$ แสดงว่า ประเทศ j มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Disadvantage) ในการส่งออกสินค้า i เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยรวม

ในการศึกษาครั้งนี้ พิจารณาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของอุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญในตลาดนำเข้า คือ สหรัฐอเมริกา และ อียิปต์ จึงมีการประยุกต์สูตรดังนี้ (Balassa, 1989)

$$RCA_{ik} = (X_{ik} / X_i) / (X_{wk} / X_w)$$

โดยที่ RCA_{ik} = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้า k ของประเทศ i ที่มีต่อประเทศ w

X_{ik} = มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศ w

X_i = มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ไปยังประเทศ w

X_{wk} = มูลค่าการนำเข้าสินค้า k ของประเทศ w

X_w = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศ w

k = สินค้าปลาทุ่นำกระป๋อง

i = ประเทศผู้ส่งออก คือ ประเทศไทย และประเทศคู่แข่งสำคัญในแต่ละตลาดส่งออก คือ ประเทศฟิลิปปินส์ และ อินโดนีเซีย

w = ประเทศผู้นำเข้า คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา และ อียิปต์

ถ้าค่า $RCA > 1$ แสดงว่าประเทศ i มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k ไปยังตลาด w เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น

ถ้าค่า $RCA < 1$ แสดงว่าประเทศ i ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k ไปยังตลาด w เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น

อย่างไรก็ตาม ในการนำค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) มาใช้นั้นมีข้อจำกัด คือ เป็นค่าดัชนีที่แสดงถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการผลิตตามความเชี่ยวชาญเฉพาะ (Specialization) ของแต่ละประเทศ เช่น เทคโนโลยี ค่าแรงงาน เป็นต้น แต่การคำนวณหาค่าจะใช้ข้อมูลการส่งออกหรือการนำเข้า จึงยังไม่ได้เชื่อมโยงไปให้ทราบถึงระบบหรือกระบวนการผลิตของสินค้านั้นได้ และยังไม่แสดงผลของนโยบาย

และมาตรการทางการค้า เช่น การกีดกันทางการค้า ภาวะทางภาษีศุลกากร หรือ รสนิยมของผู้บริโภค
ของแต่ละประเทศ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย มีนาคม ,1999)

DPU

บทที่ 3

โครงสร้างทางการตลาดและการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋อง การผลิตปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทย

วิวัฒนาการอุตสาหกรรมสัตว์น้ำกระป๋องในประเทศไทย

อุตสาหกรรมสัตว์น้ำกระป๋องในประเทศไทยเกิดขึ้นควบคู่กับอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องชนิดอื่น กล่าวคือ เมื่อมีการผลิตอาหารกระป๋องต่าง ๆ จะรวมการผลิตสัตว์น้ำกระป๋องในขบวนการผลิตด้วย สัตว์น้ำกระป๋องที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในตลาดภายในประเทศและส่งออกจำหน่ายต่างประเทศครั้งแรกในปี ค.ศ.1958 เป็นปีแรก แต่ปริมาณการส่งออกมีไม่มากนัก เนื่องจากผลิตได้น้อย กรรมวิธีการผลิตยังล้าสมัย และไม่ถูกหลักอนามัย ตลอดจนตลาดรองรับยังแคบอยู่ ทำให้ไม่มีการส่งสัตว์น้ำกระป๋องไปจำหน่ายต่างประเทศในปีต่อ ๆ มา ผลผลิตดังกล่าวจึงใช้บริโภคภายในประเทศซึ่งมีปริมาณไม่มากนัก ประชาชนส่วนใหญ่ยังนิยมบริโภคอาหารทะเลสดมากกว่า เพราะราคาถูกกว่าซื้อหาได้ง่าย และคุณค่าทางอาหารจะสูงกว่า ต่อมาเมื่อมีการนำเครื่องมืออวนลากมาทำการประมงในเขตน่านน้ำไทย ในปี ค.ศ.1961 ทำให้ผลผลิตสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีการจับสัตว์น้ำหน้าดินที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจสูงและตลาดต่างประเทศมีความต้องการมากหลายชนิด เช่น กุ้ง ปลาหมึก และปูรวมอยู่ด้วย ซึ่งสัตว์น้ำจำนวนดังกล่าวมีปริมาณเกินความต้องการของตลาดและการบริโภคภายในประเทศ รัฐบาลไทยขณะนั้นจึงเล็งเห็นความสำคัญของ อุตสาหกรรมดังกล่าว และได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมห้องเย็นและแปรรูปสัตว์น้ำ โดยเฉพาะได้มีการอนุมัติบัตรส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ในการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าว เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1975 ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมสัตว์น้ำได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว

อุตสาหกรรมปลาหูน้ำกระป๋องของโลก

ในช่วงระยะเวลา 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ปลาหูน้ำได้รับความนิยมน่ามากขึ้นจนจัดว่าเป็นปลาตระกูลที่มีมูลค่ามากที่สุด และยังจัดเป็นปลาที่นำรายได้เข้าประเทศให้แก่บรรดาประเทศที่มีการประมงหรือการอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับปลาประเภทนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งการจับปลาประเภทนี้ได้มากพอ

ในระยะแรกมีแต่เพียงชาติที่มีการประมงขนาดใหญ่เช่น สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ที่ประสบความสำเร็จและครอบงำอุตสาหกรรม และการประมงปลาทูน่าของโลกไว้ต่อมา หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้เขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเล (Exclusive Economic Zones) ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายซึ่งมีแหล่งทรัพยากรทางประมงของปลาชนิดนี้อยู่ในเขตเศรษฐกิจทางทะเลของตน ก็ได้เริ่มมีการตื่นตัวทางด้าน การประมงปลาทูน่ามากขึ้น ส่วนประเทศยักษ์ใหญ่ทางการประมงทั้งสองก็ไม่สามารถเข้าไปจับปลาในเขตที่มีปลาทูชุกชุม ซึ่งอยู่ในเขตเศรษฐกิจของประเทศอื่น ๆ ได้ดังเคย หรืออาจจะนำเข้าไปทำการประมงได้ แต่ก็ต้องมีการจ่ายค่าผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ประเทศนั้น ๆ

จากเหตุผลดังกล่าว ชาติต่างๆหลายชาติจึงได้หันมาพัฒนาการประมงและอุตสาหกรรมการผลิตปลาทูน่ากระป๋องกันขึ้นมากมาย เช่น ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน เปรู อินโดนีเซีย ประเทศไทยและอีกหลายชาติทางด้านตะวันตกเขตทวีปแอฟริกา ในช่วงเวลาหลังปี 1980 ประมาณ 80% ของปลาทูน่าที่มีการจับทั่วโลก ได้ถูกนำไปใช้ทางด้านการผลิตเป็นปลาทูน่ากระป๋องและการพัฒนาด้านกำลังผลิตเพิ่มเติมในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาแล้วแต่เป็นการเพิ่มของประเทศกำลังพัฒนาทั้งสิ้น

ประเภทของผลิตภัณฑ์ปลาทูน่ากระป๋อง

ลักษณะของเนื้อปลาทูน่าซึ่งใช้ในการบรรจุกระป๋องโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้ คือ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 1987 : 2)

1. ปลาชิ้นใหญ่ (solid) ทำจากเนื้อปลาทูน่าสุกไม่มีหนัง ตัดเนื้อปลาตามขวางให้มีขนาดพอดีที่จะบรรจุลงในกระป๋องได้เป็นชั้นเดียว สำหรับปลาทูน่ากระป๋องที่มีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 450 กรัม ถ้ากระป๋องที่มีน้ำหนักสุทธิเกิน 450 กรัม ให้บรรจุเนื้อปลาได้หลายชั้น ซึ่งความหนาของปลาแต่ละชั้น ต้องสม่ำเสมอและไม่น้อยกว่า 2.5 เซนติเมตร
2. ปลาชิ้นเล็ก (chunk) ทำจากเนื้อปลาทูน่าสุกที่ตัดเป็นก้อน ต้องมีขนาดไม่น้อยกว่า 1.2 เซนติเมตร และกล่อมเนื้อปลายังคงรูปเดิม
3. ปลาชิ้นย่อย (flake) ทำจากเนื้อปลาทูน่าสุกที่เป็นชิ้นเล็ก ๆ ซึ่งแยกมาจากส่วนของกล่อมเนื้อปลา แต่ยังคงลักษณะของกล่อมเนื้อปลาอยู่
4. ปลาชิ้นเล็ก (grated or shredded) ทำจากเนื้อปลาทูน่าสุกเป็นชิ้นเศษชิ้นเล็กแต่ต้องไม่ละเอียด

จากลักษณะการผลิตดังกล่าว การผลิตปลาทูน่ากระป๋องส่วนมากจะผลิตในรูปแบบของปลาชิ้นเล็ก (chunk) สำหรับส่วนประกอบในการบรรจุปลาทูน่ากระป๋องขึ้นอยู่กับความนิยมในการบริโภคของแต่ละประเทศ (จิราพร, 2001) ได้แก่

1. ปลาทูน่าในน้ำ (Tuna in Water) คือ ปลาทูน่าที่บรรจุในน้ำสะอาดที่มีมาตรฐานสูง
2. ปลาทูน่าในน้ำเกลือ (Tuna in Brine) คือ ปลาทูน่าที่บรรจุในน้ำเกลือซึ่งมีความเข้มข้นของน้ำเกลือไม่เกินร้อยละ 2
3. ปลาทูน่าในน้ำมัน (Tuna in Oil) คือ ปลาทูน่าที่บรรจุในน้ำมันบริสุทธิ์ เช่น น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันดอกทานตะวัน เป็นต้น
4. ปลาทูน่าในน้ำมันเติมเกลือ (Tuna in Oil and Salt Added) คือ ปลาทูน่าที่บรรจุในน้ำมันถั่วเหลืองบริสุทธิ์เติมเกลือ
5. ปลาทูน่าในน้ำปรุงรส (Tuna in Broth) คือ ปลาทูน่าที่บรรจุในน้ำปรุงรส เช่น น้ำผัก เป็นต้น
6. ปลาทูน่าเครื่องปรุงรส (Tuna in Dressing Sauce with Vegetable) คือ ปลาทูน่าที่บรรจุในน้ำซอสและมีผักปน เช่น ถั่วลันเตาและหอมหัวใหญ่

ผลิตภัณฑ์จากปลาทูน่า

1. ปลาดิบ (Sashimi) เนื้อปลาที่มีคุณภาพดีจะถูกนำไปขายเพื่อการบริโภค ซึ่งนิยมบริโภคกันมากในประเทศญี่ปุ่นมาแต่เดิม ต่อมาอาหารญี่ปุ่นแพร่หลายไปในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งในสหรัฐอเมริกาด้วยปลาดิบจึงเป็นอาหารที่แพร่หลาย
2. ปลาทูน่าบรรจุกระป๋อง เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายมากที่สุดในบรรดาผลิตภัณฑ์จากปลาทูน่าทั้งหมด

2.1 สำหรับคนบริโภค

ก. ชนิดของปลาที่นำไปบรรจุ

- ปลาโอแถบ (Skipjack, *Katsuwonus pelamis*)
- ปลาโอดำ (Tonggol tonggol)
- ปลาทูน่าครีบลีอง (Yellowfin, *Thunnus albacares* หรือ *Neothunnus macropterus*)

ข. ส่วนผสมที่เป็นของเหลว

ของเหลว

- น้ำเกลือ
- น้ำมัน
- น้ำต้มผัก

- น้ำต้มผัก – น้ำมัน
- ซอสมะเขือเทศ

ค. ขนาดกระป๋อง

- 307*113 (7 ออนซ์) หรือ 307*111 (2 ชั้น)
- 300*407 (15 ออนซ์) 4.1*205, 401*212
- 603*408 (66.5 ออนซ์) 401*411, 211*104

ง. รูปแบบ (Style)

- Solid (หรือ Whole)
- Chunk (หรือ Piece)
- Flake
- Shredded

2.2 สำหรับอาหารสัตว์

ก. ชนิด

- ทูน่าในน้ำเกลือ หรือเจลลี่หรือน้ำผัก
- ทูน่าผสมไก่บด ในน้ำเกลือหรือในเจลลี่

ข. ขนาดกระป๋อง

- 307*113 (7 ออนซ์) หรือ 307*111 (กระป๋อง 2 ชั้น)
- 300*407 (15 ออนซ์)
- 401*411 (30 ออนซ์)

3. เนื้อปลาทูน่าแช่เยือกแข็ง (Frozen tuna meat หรือ tuna loin) ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้เป็นผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จรูป เพื่อเอาไปนึ่งและย่างก่อนบริโภคเป็นที่นิยมในยุโรปและสหรัฐฯ ดั้งเดิมได้จากซูเปอร์มาร์เก็ตในสหรัฐฯ มีชิ้นเนื้อทูน่าอัลบาคอร์แช่แข็งจำหน่าย คาดว่าผลิตภัณฑ์ชนิดนี้มีแนวโน้มจำหน่ายสูงขึ้น เนื่องจากประชาชนนิยมรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้น รูปร่างลักษณะของเนื้อปลาทูน่าแช่เยือกแข็งมีลักษณะคล้ายเนื้อ

สินค้าเนื้อปลาทูน่าแช่เยือกแข็งนี้ สหรัฐฯเกิดตั้งแต่องานอนุภา (ANUGA) ที่เมืองโคโลจน์ ปี 1987 INFOFISH ได้นำเอาสินค้าชนิดนี้จากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมแสดงในงาน ผลจากงานนี้ทำให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เยลโลฟินสเต็ก (Yellowfin steak) ในยุโรป บริษัท Porter Frzen food และ Marer ในสหราชอาณาจักร ได้ผลิตผลิตภัณฑ์นี้จำหน่ายแพร่หลายอยู่ในขณะนี้ การลงทุนสำหรับผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ได้มีการพิสูจน์แล้วว่าเป็นไปได้

ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์ดังกล่าวข้างต้น แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปบรรจุลงกระป๋อง ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ทำจากปลาทูน่าทั้งตัวที่นึ่งสุกแล้ว นำมาเด็ดหัว เอาส่วนท้องออกขูดเอาเนื้อแดงออก เหลือแต่ชิ้นเนื้อขาว 4 ชิ้นต่อปลาทูน่า 1 ตัว เนื้อขาวแต่ละชิ้นต้องผ่านการขูดให้สะอาดปราศจากเนื้อแดงนำไปแช่เยือกแข็งเก็บในห้องเย็นพร้อมที่จะนำไปละลายและตัดเป็นก้อนบรรจุกระป๋อง ผลิตภัณฑ์นี้บริษัทยูนิคอร์นริเริ่มผลิตก่อนเมื่อปี 1989 เพื่อส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ บริษัทอื่น ๆ อีก 2 – 3 บริษัท ได้ผลิตตามควรเรียกผลิตภัณฑ์ว่า Frozen cooked loin tuna

4. ผลิตภัณฑ์แบบผสม (Prepared and mixed products) ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มีข้อกำหนด กล่าวคือต้องขึ้นอยู่กับการนึกคิดของผู้พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ถูกต้องกับรสนิยมของประชาชนผู้บริโภคในประเทศที่นำไปจำหน่าย ซึ่งมีความชอบแตกต่างกันไป

พายทูน่าและเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้ออกจำหน่ายมาแล้วเมื่อ 4 ปีก่อน โดยบริษัท Tiffany Foods , Sussex ในสหราชอาณาจักร ซึ่งได้รับรางวัลสำหรับผลิตภัณฑ์นี้ในงาน Seafood International; เมื่อเดือนเมษายน 1986 ในสหรัฐฯ ได้ผลิตลาซอนยาทูน่า (tuna lasonna) ในปี 1986 มีผลิตภัณฑ์ผสมคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์เหล่านี้อีกหลายชนิด

5. ผลิตภัณฑ์รมควัน (Smoked products) ปลาทูน่าเป็นปลาที่เหมาะสมที่จะนำไปรมควัน ผลิตภัณฑ์ค่อนข้างใหม่ มีปัจจัยหลายชนิดที่เกี่ยวกับการรมควัน ได้แก่ ปริมาณเกลือ ความชื้น ปริมาณควัน อุณหภูมิที่ใช้รมควัน เป็นต้นทั้งนี้ เพื่อได้ผลิตภัณฑ์ที่มีรสชาติแตกต่างกัน

ปลาทูน่ารมควันได้รับความสำเร็จในการจำหน่ายในตลาดนิวซีแลนด์และออสเตรเลีย โดยบริษัท WAIMIX ซึ่งเป็นบริษัทออสเตรเลียตะวันออก บริษัทนี้ได้ผลผลิตปลาทูน่าชนิดครีบฟ้า (bluefin) รมควันส่งไปจำหน่าย ซึ่งสามารถแทนปลาซัลมอนรมควันได้ บรรจุในถุงพลาสติกชนิดดูดอากาศออก ขนาดบรรจุชิ้นละ 100 กรัม ในประเทศฟิจิ มีการผลิตผลิตภัณฑ์รมควันจากปลาทูน่าชนิด อัลบาคอร์ ส่วนในยุโรปบริษัทในสหราชอาณาจักรได้ผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดนี้จำหน่ายเป็นเวลา 7 ปีแล้ว และได้มีไปจำหน่ายยังตะวันออกไกลและตะวันออกกลาง

6. คัทซีโอบูชิ (Kutsuabushi) เป็นผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแห้งที่ทำจากปลาโอหรือปลาทูน่า มีลักษณะเป็นท่อนไม้แห้งแข็งสีน้ำตาล ปลาโอ 1 ตัว ผลิตคัทซีโอบูชิได้ 4 ชิ้น วิธีการบริโภคจะต้องเอา

กบใสเหมือนไม้ แล้วนำ มาต้มเอาส่วนน้ำมาทำเป็นน้ำซूप น้ำจิ้มเตปฺระ หรืออาจนำไปผัดปรุงรสหวานตามความนิยมของชาวญี่ปุ่น ผลิตภัณฑ์นี้ถือเป็นส่วนผสมประจำบ้านของชาวญี่ปุ่น เช่น ผงชูรส

เทคโนโลยีการผลิตปลาทูน่าบรรจุกระป๋อง

การผลิตปลาทูน่าบรรจุกระป๋องอาจจะอาศัยหลักการใช้ความร้อนในการฆ่าเชื้อที่มีอยู่ในอาหารที่นำไปบรรจุกระป๋องแล้ว ยังต้องอาศัยเทคนิคเฉพาะสำหรับการเตรียมปลาที่เป็นวัตถุดิบ เพื่อนำไปบรรจุกระป๋อง

หลักการของอาหารบรรจุกระป๋อง

การบรรจุอาหารลงในกระป๋องมีวิธีการถนอมรักษาอาหารไว้เพื่อบริโภคเป็นเวลานาน โดยอาหารที่ถูกบรรจุมีคุณภาพเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด อาหารจะถูกบรรจุในกระป๋องในสภาพสุญญากาศระหว่างปิดผนึก แล้วนำไปฆ่าเชื้อด้วยความร้อน ณ อุณหภูมิและเวลาที่เหมาะสม กระป๋องจะทำหน้าที่ป้องกันอาหารจากการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ที่อยู่ภายนอก โดยทั่วไปในการถนอมอาหารนั้น จะใช้อุณหภูมิที่พอเหมาะจะทำให้อาหารกระป๋องมีสภาพปราศจากเชื้อแบบเชิงการค้า (commercial sterility) เท่านั้น เพราะการฆ่าเชื้ออาหารกระป๋องเพื่อให้มีสภาพปราศจากเชื้อจุลินทรีย์โดยสิ้นเชิง (absolute sterility) จะต้องใช้ความร้อนสูง ซึ่งทำให้คุณลักษณะและคุณค่าของอาหารเสียไป

การฆ่าเชื้ออาหารกระป๋องแบบเชิงการค้า หมายถึง การใช้ความร้อนที่อุณหภูมิและเวลาที่เหมาะสมที่สามารถทำลายเชื้อจุลินทรีย์ และสปอร์ที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคโดยเฉพาะ คลอสตริเดียม โบทูลินัม (clostridium botulinum) รวมทั้งจุลินทรีย์ และสปอร์ที่ทนความร้อนสูง (thermophile.) ไม่ให้เจริญในอาหารกระป๋องเมื่อเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้อง

เทคนิคการผลิตปลาทูน่ากระป๋องที่ดี

1. วัตถุดิบและการเตรียม

1.1 ควรมีการคัดเลือกคุณภาพ (grading) ปลาที่เสียออกจากปลาที่ดีมีการตรวจสอบคุณภาพทางเคมี ได้แก่ ฮีสตามีน โปรท เกลือ

1.2 การผ่าท้องเอาไส้ออก ควรล้างส่วนช่องท้องออกให้หมด แล้วมีการคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง

1.3 การเรียงปลาลงตะแกรงไม่ควรเรียงให้ส่วนท้องคว่ำลงเพื่อไม่ให้น้ำปลาขังที่ส่วนนี้ หลังจากนี้แล้ว หากทิ้งไว้ในขณะทำให้เย็นอาจก่อให้เกิดกลิ่นผิดปกติ เช่น เหม็นหืน หรือกลิ่นแปลกปลอม อื่น ๆ ได้

1.4 ตรวจสอบและบันทึกอุณหภูมิของกระดูกสันหลัง (backbone) ก่อนนำไปนึ่ง เพื่อให้ใช้อุณหภูมิและเวลาที่เหมาะสมในการนึ่งปลาให้สุก

1.5 การทำให้เย็น น้ำที่ใช้ฉีดทำให้ปลาเย็นต้องเป็นน้ำสะอาดและให้ออกเป็นฝอย เพื่อไม่ทำให้เนื้อปลาเสียหาย การทำให้เย็นขั้นตอนนี้จะช่วยให้น้ำปลาจับกันเป็นก้อน ไม่ละและสามารถจับปลามาชูดโดยไม่ร้อนมือ

2. การตกแต่งชิ้นปลาก่อนบรรจุและการบรรจุ

2.1 ปลาที่ผ่านการทำให้เย็นแล้วจะถูกส่งเข้ากระบวนการผลิต ปลาจะถูกหักหัวขูดหนัง ปลาหนึ่งตัวถูกแบ่งออกเป็น 4 ชิ้น (loin) ปลาแต่ละชิ้นจะถูกขูดเอาเนื้อแดงออก ปลาทูลำบรรจุกระป๋องที่อยู่ในเกรดเอ หรือตามมาตรฐานของแคนาดาได้กำหนดปริมาณสูงสุด (tolerance) สำหรับกรณีที่พบเนื้อแดงไว้ด้วย ซึ่งถือเป็นข้อบกพร่องจากคนงานขณะผลิต (workmanship) เพราะตามธรรมชาติปลาเนื้อแดงมีไขมันมากกว่าปลาเนื้อขาวทำให้เกิดกลิ่นเหม็นหืน (rancil) ได้ง่าย จึงควรเอาออกให้หมด

2.2 การกำหนดเวลาหลังจากทำให้เย็น และชูดชิ้นปลาให้สะอาดไม่ควรเกิน 6 ชั่วโมง โดยนับตั้งแต่ปิดไอน้ำจนเสร็จการชูดปลา

2.3 ชิ้นปลาที่ชูดเรียบร้อยแล้ว ควรนำมาบรรจุกระป๋องให้เร็วที่สุด ไม่ควรทิ้งไว้นานเกิน 1 ชั่วโมงเพื่อป้องกันการเจริญของจุลินทรีย์

2.4 ควรล้างกระป๋องเปล่าก่อนนำมาบรรจุ

2.5 packing medium ต่าง ๆ เช่น น้ำมัน น้ำ น้ำผัก ควรกำหนดปริมาณที่ใส่ให้แน่นอนเพื่อให้ได้น้ำหนักสุทธิตามที่กำหนดไว้ และติดไว้ให้พนักงานรับทราบ ณ จุดผลิต

3. การปิดผนึก

3.1 หลังจากปิดผนึกกระป๋องแล้วควรล้างกระป๋องเพื่อเอาสิ่งสกปรกที่ติดอยู่ที่ฝากระป๋องออกก่อน เพื่อป้องกันการปนเปื้อน

3.2 ควรมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตะเข็บกระป๋องด้วยสายตา หลังจากกระป๋องออกจากเครื่องปิดผนึก ทุก ๆ 30 นาที และในระหว่างเดินเครื่องควรตรวจอย่างน้อย 3 กระป๋อง และในแต่ละวัน ควรตรวจ 200 กระป๋องติดต่อกันจากเครื่องปิดผนึกแต่ละเครื่อง

3.3 ควรเก็บตัวอย่างกระป๋องที่ปิดผนึกแล้วอย่างน้อย 1 กระป๋อง ไปตรวจวัดขนาดของตะเข็บทุก ๆ 4 ชั่วโมง

3.4 ผลิตภัณฑ์ที่บรรจุกระป๋องจะต้องมีได้ดก่ากับ เพื่อที่จะได้สามารถตรวจสอบกลับได้เมื่อมีปัญหา

4. การนึ่งฆ่าเชื้อ

4.1 รีทอร์ท (retort) ต้องมีอุปกรณ์และคุณสมบัติตามมาตรฐานสากลโดยต้องมีการทดสอบการกระจายความร้อน การไล่อากาศและข้อมูลของปลาทูน่าบรรจุกระป๋องแต่ละแบบ (style of packing, packing medium) เพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เพราะปลาทูน่าบรรจุกระป๋องเป็นอาหารชนิดเป็นกรดต่ำ (low Acid Canned Food)

4.2 ระยะเวลาที่ปิดผนึกกระป๋องของแต่ละรุ่น (lot) จนถึงเข้ารีทอร์ท ไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง

5. การทำให้กระป๋องเย็น

5.1 กระป๋องที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้วควรทำให้เย็นด้วยน้ำสะอาดผสมคลอรีนโดยให้มีปริมาณคลอรีนที่เหลืออยู่ 2 ppm และทำให้อาหารในกระป๋องเย็นอยู่ระหว่าง 45 – 50 องศาเซลเซียส

5.2 ต้องจัดที่เฉพาะ (restricted area) ไว้พักกระป๋องที่ออกจากรีทอร์ท ไม่ให้บุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณนี้ได้ เพราะขณะที่กระป๋องออกจากรีทอร์ทจะเข็บบกระป๋องยังขยายตัวอยู่ ง่ายต่อการที่จุลินทรีย์เข้าไปปนเปื้อนจากการสัมผัสหรือจับต้อง จึงต้องเอาใจใส่ในขั้นตอนนี้ให้มาก

5.3 ต้องมีการตรวจสอบคุณภาพทุกรุ่น ก่อนปิดฉลากและส่งจำหน่าย

6. โปรแกรมควบคุมคุณภาพ

6.1 โรงงานผู้ผลิตต้องทำแผนการควบคุมคุณภาพไว้ให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

6.2 บันทึกร่างต่าง ๆ ในการผลิตต้องมีลายเซ็น และมีการทบทวนทุกวัน และจะต้องอย่างน้อย 3 – 5 ปีแล้วแต่กฎหมายแต่ละประเทศ

6.3 แผนการทำความสะดวกควรกำหนดไว้ในโปรแกรมการควบคุมคุณภาพด้วยข้อที่ควรเอาใจใส่สำหรับผลิตปลาทุ่นน้ำบรรจุกระป๋อง ได้แก่

- ถึงละลายปลาแช่แข็ง
- ตะแกรงและรถเข็น
- หม้อนึ่งปลา
- สายพานและโต๊ะ
- ถาดใส่ชิ้นปลา
- พื้นโรงงาน
- เครื่องปิดผนึก

6.4 สุขลักษณะของคนทำงาน มีการฝึกอบรมให้คนงานเข้าใจปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยหาสิ่งต่าง ๆ เช่น สไลด์ เพื่อให้เข้าใจง่าย

แนวทางพัฒนาการประมงปลาทุ่นน้ำของไทย

แม้ว่า ประเทศไทยจะมีไม่ประเทศผู้ผลิตทุ่นน้ำจากการประมงของตน หากแต่อาศัยผลผลิตที่จับได้จากกองเรือประมงนอกน่านน้ำของประเทศอื่น ๆ แต่โดยเหตุที่ค่าแรงงานในประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ประกอบกับมีการจัดการด้านการตลาดที่ดีและทันกาล อุตสาหกรรมทุ่นน้ำบรรจุกระป๋องของไทยจึงสามารถพัฒนาจนกลายเป็นผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก

สำหรับตลาดวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมทุ่นน้ำกระป๋องนั้น การห้ามทำการประมงด้วยอวนลอยขนาดใหญ่ในมหาสมุทรจะมีผลทำให้ปริมาณจับปลาทุ่นน้ำอัลบาคอร์และทุ่นน้ำครีบเหลืองลดลงในขณะที่ปลาโอแถบซึ่งจับโดยประเทศกำลังพัฒนายังมีคุณภาพต่ำทำให้เกิดการแข่งขันในการจัดซื้อสูงมีผลทำให้ราคาสูงขึ้นกว่าระดับ US\$ 1,000 ต่อตันการขยายตลาดทุ่นน้ำกระป๋องของไทยในยุโรปตะวันออกและตะวันออกกลางจะทำให้ต้องการวัตถุดิบสูง ซึ่งผู้ประกอบการรายหนึ่งแจ้งว่าอาจต้องใช้วัตถุดิบเพิ่มจากวันละ 520 – 650 ตัน เป็นวันละ 850 – 900 ตัน การขยายความต้องการปลาทุ่นน้ำเกือบเท่าตัวนี้จำเป็นต้องอาศัยการรับซื้อจากผู้ผลิตในทุกแหล่ง เพราะทรัพยากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมหาสมุทรอินเดียมีไม่เพียงพอ

แนวทางแก้ไขปัญหาคูหาอุตสาหกรรมหน้าของไทย

โดยเฉพาะปัญหาคูหาขาดแคลนวัตถุดิบ มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1. การพัฒนาองเรือประมงหน้าของไทย

โดยเหตุที่ในปัจจุบัน อกเรือประมงหน้าของไทยยังมีจำนวนจำกัดทั้งมีแหล่งประมงไม่เพียงพอแก่ความต้องการ จึงควรเร่งดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพให้สามารถออกไปทำการประมงในทะเลลึกได้โดยเร็ว โดยเฉพาะในแหล่งประมงในน่านน้ำใกล้เคียง เช่น อินเดีย อินโดนีเซีย และออสเตรเลีย ทั้งนี้โดยอาศัยการเจรจาขอสิทธิทำการประมงในน่านน้ำดังกล่าวอย่างถูกต้อง

ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของอกเรือประมงในไทยนี้ จำต้องปรับปรุงตั้งแต่ชนิดของเรือและเครื่องมือประมงที่เหมาะสม โดยรัฐให้ความสนับสนุนทั้งในด้านเงินทุน การยกเว้นภาษีเครื่องมือและอุปกรณ์ การฝึกอบรมชาวประมง การสำรวจแหล่งประมงและการสาธิตวิธีการประมงโดยเรือสำรวจของกรมประมง จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ รวมทั้งการปรับปรุงเรือประมงขนาดใหญ่ที่มีอยู่เดิมและการต่อเรือประมงหน้าขนาดใหญ่โดยภาคเอกชน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในทะเลลึกได้ นอกจากนี้รัฐควรให้ความช่วยเหลือในการจัดสร้างแพล่อปลาแก่กลุ่มชาวประมง เพื่อทำการประมงปลาหน้าในบริเวณไกลฝั่งต่อไปด้วย

2. การส่งเสริมการร่วมลงทุน

โดยเหตุที่ทรัพยากรปลาหน้ามีอุดมสมบูรณ์ในน่านน้ำของประเทศใกล้เคียง ซึ่งต่างก็มีแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปลาหน้าของตนเช่นกัน ไทยจึงควรสนับสนุนการขอสิทธิทำการประมง โดยการร่วมลงทุนทั้งในด้านการประมง และการพัฒนาอุตสาหกรรมปลาหน้ากระป๋องอย่างครบวงจรเพื่อลดค่าใช้จ่ายสำหรับวัตถุดิบที่ต้องการใช้ เช่น การร่วมลงทุนทำการประมงกับมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มของอาเซียนด้วยกันและยังมีเทคโนโลยีในด้านการจับและการแปรรูปดีเยี่ยมกว่าไทย

แต่ในภาคเอกชนได้มีบางส่วนได้ริเริ่มดำเนินการร่วมลงทุนกับอินโดนีเซียแล้ว รัฐจึงควรให้ความสนับสนุนและร่วมแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ให้ลุล่วงเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

3. การส่งเสริมอุตสาหกรรมปลาทูน่าบรรจุกระป๋อง

โดยเหตุที่อุตสาหกรรมปลาทูน่าบรรจุกระป๋องจำเป็นต้องอาศัยการนำเข้าวัตถุดิบ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายหลัก (ประมาณ ร้อยละ 60) ในการผลิต รัฐจึงควรหาทางส่งเสริมการนำเข้าโดยการสนับสนุนด้านเงินทุนในการจัดสร้างเรือขนส่งหรือโรงงานแปรรูปขึ้นต้น เพื่อนำวัตถุดิบจากแหล่งต่าง ๆ ที่ห่างไกล เช่น มหาสมุทรอินเดียตะวันตก หรือแปซิฟิกตะวันตก ตลอดจนปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น ท่าเรือสะพานปลา ห้องเย็นและการขนส่งต่าง ๆ เพื่อรักษาคุณภาพและลดการสูญเสียก่อนการแปรรูป นอกจากนี้รัฐควรสนับสนุนด้านวิชาการในการตรวจสอบควบคุมคุณภาพเนื้อปลาทูน่าแช่แข็ง (tunal loin) และปลาทูน่าบรรจุกระป๋องให้ได้มาตรฐานสากล และให้การสนับสนุนในการฝึกอบรมบุคลากรของภาคเอกชน

สรุปแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมปลาทูน่าของไทย

แนวทาง

1. ส่งเสริมการจัดตั้งกองเรือประมงปลาทูน่าไทย

วิธีการ

- 1.1 จัดหาเรือประมงปลาทูน่าที่เหมาะสมแก่การใช้เครื่องมืออวนล้อมจับเบ็ดราวและอวนลอยเพื่อสาธิตแก่ชาวประมง
- 1.2 สำรวจและพัฒนาแหล่งปลาทูน่าที่ใช้ในการอุตสาหกรรมในเขตประมงซึ่งชาวประมงสามารถที่จะเข้าไปทำการประมงได้
- 1.3 กระตุ้นความสนใจของชาวประมงทูน่าโดยเชิญออกไปทำงานร่วมในการสำรวจแหล่งประมงทูน่า
- 1.4 สนับสนุนการดัดแปลงเรือประมงอวนลากที่มีอยู่เดิมเป็นเรืออวนล้อมเพื่อทำประมงปลาทูน่า
- 1.5 ส่งเสริมการค้าเรือประมงทะเลเล็ก
- 1.6 ฝึกอบรมชาวประมงปลาทูน่าทะเลเล็ก โดยกองประมงนอกน่านน้ำร่วมกับศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แนวทาง

2. ส่งเสริมการร่วมลงทุนทำการประมงปลาทูน่า

วิธีการ

2.1 สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน ลงทุนทำการประมงปลาทูน่าร่วมกับรัฐที่มีเทคโนโลยีอยู่แล้ว เพื่อรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและรับซื้อผลผลิต

2.2 ส่งเสริมการร่วมลงทุนทำการประมงปลาทูน่านอกน่านน้ำไทยกับรัฐที่มีทรัพยากรปลาทูน่าในมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก

แนวทาง

3. ส่งเสริมแก้ปัญหาการจัดซื้อปลาทูน่าจากแหล่งอื่น ๆ

วิธีการ

3.1 ส่งเสริมการจัดตั้งกองเรือขนส่งเพื่อรับวัตถุดิบจากแหล่งจับต่าง ๆ

3.2 ส่งเสริมการปรับปรุงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน (infrastructure) ในการนำเข้าและเก็บรักษา เช่น การขนส่ง และห้องเย็น

ปริมาณการนำเข้าปลาทูน่าของประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่นำเข้าปลาทูน่าแช่เยือกแข็งรายใหญ่ของโลกเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตปลาทูน่ากระป๋องเพื่อการส่งออก สาเหตุที่ทำให้โรงงานผลิตปลาทูน่ากระป๋องให้ความสำคัญกับวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศเนื่องมาจาก

1. ปลาทูน่าแช่เยือกแข็งนำเข้าเป็นชนิดที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค
2. ปลาทูน่าแช่เยือกแข็งนำเข้ามีคุณภาพและความสดสูงกว่า
3. ปลาทูน่าแช่เยือกแข็งนำเข้าเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาต่ำกว่าปลาโอที่ซื้อจากเรือประมงไทย เนื่องจากปลาทูน่าแช่เยือกแข็งนำเข้าได้ผ่านการแช่แข็งมาก่อนแล้ว ผู้ผลิตจึงเสียเพียงค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเพื่อรอการผลิตเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ปลาโอต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแช่แข็งก่อนทำการเก็บรักษาในห้องเย็น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2000)

ดังนั้นจะเห็นได้จากการนำเข้าปลาทูน่าแช่เยือกแข็งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในช่วงปี ค.ศ.1988-2002 จากปริมาณ 239,000.72 ตันมูลค่า 6,328.17 ล้านบาทเพิ่มขึ้นเป็น 452,559.42 ตันมูลค่า 15,662.85

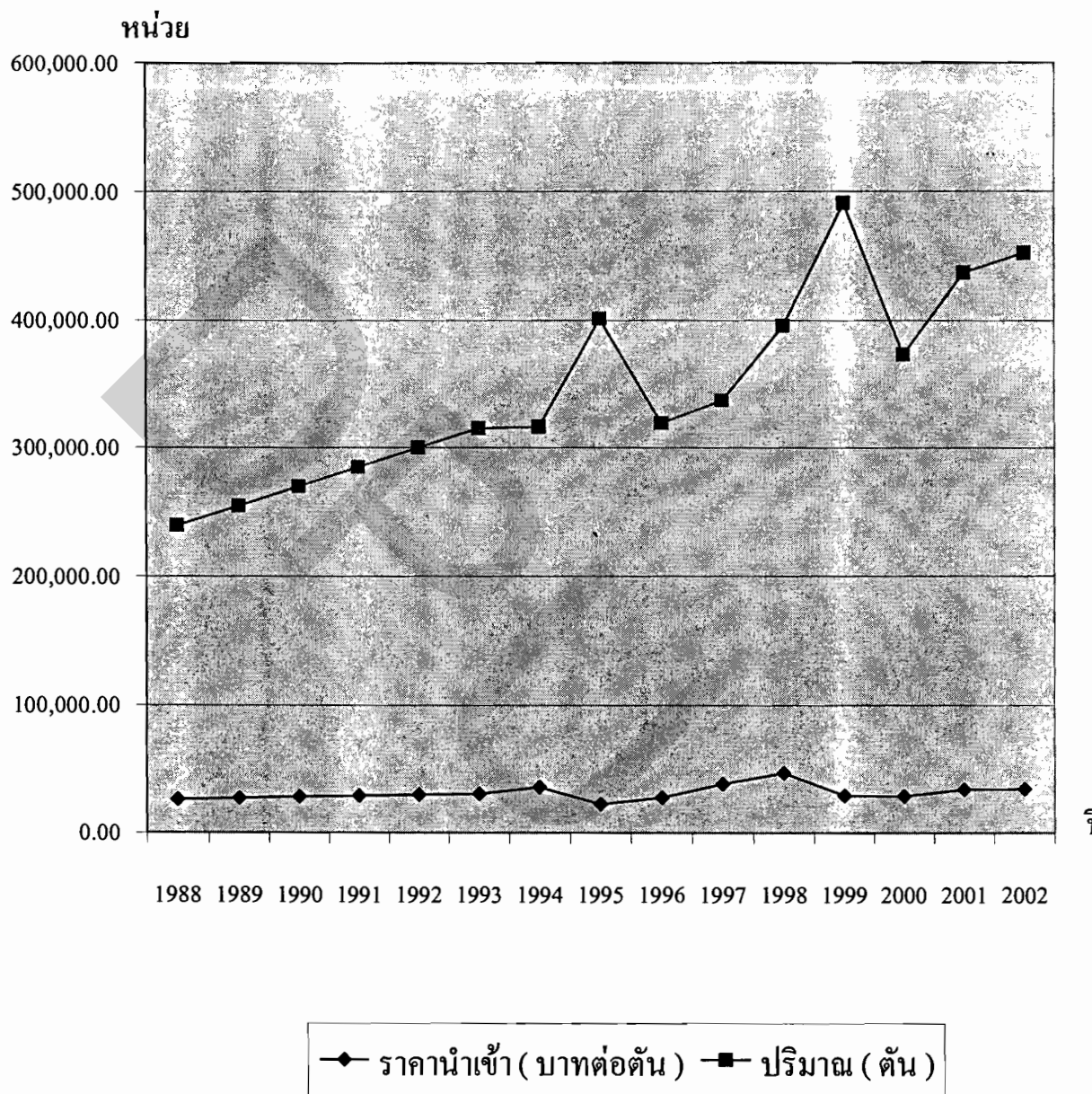
ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องมาจากความต้องการวัตถุดิบเพื่อผลิตปลาทูน่ากระป๋องเพิ่มขึ้นและจากความผันผวนของค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงส่งผลให้ราคานำเข้าปลาทูน่าแช่เยือกแข็งเพิ่มสูงขึ้น (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ปริมาณ มูลค่าและราคานำเข้าปลาทูน่าแช่เยือกแข็งของประเทศไทยปี 1988 - 2002

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ราคานำเข้า (บาทต่อตัน)
1988	239,000.72	6,328.17	26,477.62
1989	254,254.91	6,994.93	27,511.48
1990	269,509.11	7,661.70	28,428.35
1991	284,763.30	8,328.46	29,246.96
1992	300,017.49	8,995.22	29,982.32
1993	315,271.69	9,661.98	30,646.52
1994	316,462.00	11,412.00	36,061.20
1995	401,108.00	9,082.00	22,642.28
1996	319,165.00	8,909.00	27,913.46
1997	337,202.00	13,007.62	38,575.16
1998	395,687.00	18,671.77	47,188.23
1999	490,988.20	14,355.94	29,238.87
2000	373,407.00	10,864.90	29,096.67
2001	437,305.23	14,996.08	34,292.02
2002	452,559.42	15,662.85	34,609.49

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ภาพที่ 1 ปริมาณและราคานำเข้าปลาทูน่าแช่เย็นเยือกแข็งของประเทศไทย ปี 1988 - 2002



โครงสร้างทางการค้าของปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย

อุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่ม (value - added industry) ให้กับวัตถุดิบทั้งที่ผลิตได้ในประเทศและวัตถุดิบจากการนำเข้าแล้วส่งไปจำหน่ายในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศฉบับที่ 1 ซึ่งเริ่มในปี ค.ศ. 1960 อุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปเกือบไม่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เพราะการผลิตสัตว์น้ำทะเลมีเป้าหมายหลักเพื่อการใช้บริโภคสดภายในประเทศ ส่วนการบริโภคอาหารทะเลกระป๋องนั้นจะต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศและมีความต้องการภายในประเทศน้อยมาก หลังจากได้เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (1960 - 1965) การส่งเสริมการผลิตในอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องจะไม่ได้รับความสนใจ ทั้งนี้เพราะรัฐได้มุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมเครื่องตีมี อุตสาหกรรมการทอผ้า และอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการผลิตเครื่องอุปโภคต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 1960) และฉบับที่ 2 (1966 - 1970) ประเทศไทยสามารถผลิตสินค้าอุตสาหกรรมหลายอย่างเป็นการทดแทนการนำเข้าได้เป็นอย่างดี (Akrasanee, 1975 ; TDRI, 1989) เมื่อการพัฒนาเศรษฐกิจได้ดำเนินการต่อเนื่องไปตามแผนพัฒนาฉบับที่ 3 (1971 - 1975) และฉบับที่ 4 (1976 - 1980) แนวนโยบายของการพัฒนาอุตสาหกรรมได้ก้าวไปสู่การสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออก โดยมีการสนับสนุนในอุตสาหกรรมทั้งเพื่อทดแทนการนำเข้าและเพื่อการส่งออก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการลดการขาดดุลทางการค้าและเป็นการแสวงหาเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 3 นี้ ได้เน้นถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องรวมไว้ด้วย (สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 1972)

การเริ่มต้นให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องได้เริ่มขึ้นในปี 1972 ทั้งนี้ผู้ได้รับการส่งเสริมเป็นรายแรก ได้แก่ Safcol (Thailand) Co.,Ltd. โดยเป็นการร่วมลงทุนระหว่างผู้ประกอบการจากประเทศไทย ออสเตรเลีย และไต้หวัน เพื่อเป็นการผลิตอาหารทะเลกระป๋อง ทั้งเพื่อการจำหน่ายในประเทศและส่งออก

ตลาดในประเทศ

ตลาดของผลิตภัณฑ์ปลาทูน่ากระป๋องจะเป็นตลาดภายในประเทศ ประมาณร้อยละ 10 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด ปัจจุบันบริษัทผู้ผลิตปลาทูน่ากระป๋องหลายรายได้ให้ความสนใจตลาด

ภายในประเทศมากขึ้นซึ่งคาดว่ามีความโน้มที่จะขยายตัวได้ดีในอนาคต เนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคเริ่มเปลี่ยนแปลงไปโดยมีวิถีการดำรงชีวิตที่เร่งรีบมากขึ้นส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคปลาทูน่ากระป๋องมากขึ้นจากเดิมที่นิยมการบริโภคแต่เพียงปลาซาร์ดีนกระป๋อง โดยที่ผู้ผลิตได้พยายามผลิตปลาทูน่ากระป๋องในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ตรงกับรสนิยมของผู้บริโภคชาวไทยมากขึ้น เช่น ทูน่าแซนวิชในน้ำมันพืช ทูน่ามายองเนส ทูน่าสลัด รวมถึงมีการดัดแปลงเป็นอาหารสำเร็จรูปประเภทต่าง ๆ เช่น ปลาทูน่าผัดเผ็ด แกงเขียวหวานทูน่า พะแนงทูน่า เป็นต้น อีกทั้งผู้ผลิตได้หันมาทำการตลาดภายในประเทศมากขึ้นโดยมีการโฆษณาและส่งเสริมการขายที่เน้นถึงคุณค่าทางอาหารของปลาทูน่าและคุณประโยชน์ของสาร DHA ในปลาทูน่าที่มีต่อสุขภาพของผู้บริโภค (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 1999 : 28)

ตลาดต่างประเทศ

ตลาดของผลิตภัณฑ์ปลาทูน่ากระป๋องจะเป็นตลาดเพื่อการส่งออกประมาณร้อยละ 90 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด ซึ่งการส่งออกปลาทูน่าของประเทศไทยสามารถแบ่งได้ 2 วิธี ดังนี้ (ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1999 : I-9)

1. การขายตรงโดยเริ่มจากโรงงานแปรรูปหรือผู้ผลิต (Packer) ขายและส่งออกให้กับบริษัทนำเข้าหรือผู้ขายส่งในต่างประเทศ ภายใต้เครื่องหมายการค้าของโรงงานผู้ผลิตเองหรือตราของบริษัทผู้นำเข้าหรือขายส่งในต่างประเทศ
2. ขายโดยผ่านบริษัทส่งออกภายในประเทศ จากนั้นบริษัทส่งออกขายให้กับบริษัทนำเข้าในต่างประเทศ โดยบริษัทส่งออกในประเทศไทยใช้ตราของบริษัทเอง หรือใช้ตราของบริษัทผู้นำเข้าในตลาดต่างประเทศ หรือบางครั้งบริษัทส่งออกของประเทศไทยขายให้กับบริษัทการค้าระหว่างประเทศ (Trading Firm) ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย สิงคโปร์ และฮ่องกง

ทั้งนี้บริษัทส่งออกของประเทศไทยแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มบริษัทส่งออกเฉพาะรายและบริษัทที่ทำการค้าส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทั่วไป สำหรับบริษัทนำเข้าหรือผู้ขายส่งในต่างประเทศนั้น อาจจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ คือ

1. บริษัทนำเข้าผลิตภัณฑ์อาหารเอเชีย ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะนำเข้าโดยใช้ตราของโรงงานผู้ผลิตของประเทศไทยแล้วจำหน่ายสินค้าที่นำเข้าให้แก่ภัตตาคารและร้านค้าปลีกที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จาก เอเชีย ซึ่งส่วนใหญ่จะขายให้กับลูกค้าที่เป็นคนเอเชีย

2. บริษัทนำเข้าผลิตภัณฑ์อาหารเอเชียที่ใช้ตราของตัวเอง กล่าวคือ บริษัทเหล่านี้ได้ทำกิจการมาถึงระดับที่มีร้านค้าปลีกในเครือของบริษัท ในขณะที่เดียวกันสามารถขยายการค้าสู่ซูเปอร์มาร์เก็ต บริษัทเหล่านี้จึงพยายามสร้างตราของบริษัทตัวเองขึ้นมา เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความนิยมในตราสินค้าของบริษัท (Consumer Brand Royalty) กลุ่มลูกค้าของบริษัทเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นคนเอเชีย

3. บริษัทนำเข้าเป็นบริษัทผู้ขายส่งรายใหญ่ และมีเครือข่ายของซูเปอร์มาร์เก็ต บริษัทเหล่านี้จะทำการนำเข้าจากประเทศไทยโดยติดต่อโดยตรงกับโรงงานแปรรูป พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ให้โรงงานผลิตตามอย่างเข้มงวดภายใต้ตราของบริษัท ผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจะขายตามซูเปอร์มาร์เก็ตและคอนวีนีเอนสโตร์ให้แก่คนภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะมีคุณภาพตามรสนิยมของคนในประเทศนั้น

4. บริษัทนำเข้า คือ ผู้ผลิตรายใหญ่ที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันกับโรงงานผู้ผลิตของประเทศไทย เช่น ปลาทูน่ากระป๋อง เป็นต้น บริษัทเหล่านี้จะให้โรงงานไทยผลิตตามมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ของบริษัทพร้อมทั้งให้บรรจุในผลิตภัณฑ์เหมือนกันและติดเครื่องหมายการค้าเดียวกันแต่ระบุว่าผลิตในประเทศไทย ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้บริษัทจะนำเข้าไปขายในประเทศตัวเองหรือส่งไปขายในประเทศอื่น ๆ ที่เป็นลูกค้าประจำของบริษัท

สำหรับปลาทูน่ากระป๋องนั้นจะมีการส่งออกเกือบทุกแบบดังที่กล่าวมาข้างต้น อย่างไรก็ตามโรงงานแปรรูปจะใช้ตราของบริษัทนำเข้ามากกว่าตราของโรงงานและบริษัทที่นำเข้า ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทที่ 3 และ 4 ดังที่กล่าวมาข้างต้นและผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเป็นคนในประเทศนำเข้า

การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย

ถึงแม้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องมากเป็นอันดับ 1 ของโลก แต่ในระยะหลังการส่งออกทั้งปริมาณและมูลค่ามีแนวโน้มลดลง ดังตารางที่ 7 เนื่องจากอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยประสบกับปัญหาต่าง ๆ เช่น ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ในขณะที่ราคาขายไม่สามารถเพิ่มตามราคาต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ประกอบกับการแข่งขันตัดราคากันเองของผู้ประกอบการ รวมทั้งปัญหาภัยคุกคามทางการค้าของประเทศผู้นำเข้า ซึ่งได้แก่ การปรับอัตราภาษีนำเข้าให้สูงขึ้น เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแนวโน้มการส่งออกของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 1988 - 1996 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน จากปริมาณ 252,857.92 ตัน มูลค่า 10,826.73 ล้านบาท ในปี 1988 เป็นปริมาณ 188,434 ตัน มูลค่า 12,383 ล้านบาท ในปี 1996

เนื่องมาจากประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าสินค้าปลาทูน่าจากประเทศไทยลดลงรวมทั้งมีปริมาณการจับปลาทูน่าที่ลดลงจึงต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มการส่งออกปลาทูน่าของประเทศไทยได้ปรับตัวสูงขึ้นตั้งแต่ปี 1997 – 2002 จากปริมาณ 203,730 ตัน มูลค่า 17,336 ล้านบาทในปี 1997 เป็นปริมาณ 216,262.32 ตันมูลค่า 28,818.76 ล้านบาทในปี 2002 ทั้งนี้เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นลูกค้าสำคัญมีการนำเข้าจากประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยในปี 1997 ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงทำให้ต่างประเทศสามารถนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทยได้มากขึ้นกว่าเดิม

ส่วนปริมาณและมูลค่าการส่งออกในระยะต่อไปคาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากค่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนตัวและสินค้าไทยมีการกระจายตัวเข้าไปในตลาดต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ประกอบกับวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ เริ่มคลี่คลายลงจึงส่งผลให้ความต้องการอาหารทะเลกระป๋องเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันการผลิตของประเทศไทยโดยเฉพาะในส่วนของปลาทูน่ากระป๋องมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัญหาวัตถุดิบเริ่มคลี่คลายลง นอกจากนี้การเปิดเสรีทางการค้าภายในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนตั้งแต่เดือนมกราคม 2000 เป็นต้นไป จะยิ่งส่งผลให้สินค้าไทยสามารถแข่งขันได้ดีขึ้นเนื่องจากระบบภาษีจะลดลงเหลือเพียงร้อยละ 0-5 (สวนวิจัยธุรกิจ 1, 1999)

ตารางที่ 7 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยปี 1988 - 2002

ปี	ปริมาณการส่งออก (ตัน)	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)	ราคาส่งออก (บาท : ตัน)
1988	252,857.92	10,826.73	42,817.46
1989	250,243.95	11,169.13	44,632.98
1990	247,629.98	11,511.53	46,486.83
1991	245,016.01	11,853.93	48,380.24
1992	242,402.04	12,196.33	50,314.48
1993	239,788.07	10,578.33	44,115.35
1994	284,055.00	15,619.00	54,985.83
1995	221,244.00	13,629.00	61,601.67
1996	188,434.00	12,383.00	65,715.32
1997	203,730.00	17,336.00	85,093.02
1998	227,319.00	25,178.00	110,760.65
1999	259,053.00	21,886.00	84,484.64
2000	221,490.27	24,765.33	111,812.29
2001	218,876.30	26,792.05	122,407.26
2002	216,262.32	28,818.76	133,258.36

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

เมื่อพิจารณาราคาของปลาทุ่นำกระป๋องมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยตลอด ดังตารางที่ 7 เนื่องจากต้นทุนการผลิตโดยเฉพาะในส่วนของวัตถุดิบสูงขึ้น ซึ่งวัตถุดิบที่นำเข้าส่วนใหญ่ ได้แก่ ปลาทุ่นำ มีราคาสูงขึ้นทุกปีและสูงขึ้นถึงตันละ 110,760.65 บาท ในปี 1998 ซึ่งเป็นราคานำเข้าที่สูงที่สุด เนื่องจากอยู่ในช่วงที่ปริมาณการจับปลาทุ่นำของโลกลดลง ประกอบกับค่าเงินบาทได้อ่อนค่าลงอย่างมากนอกจากนี้ค่าบรรจุภัณฑ์และค่าแรงงานรวมทั้งค่าพลังงานล้วนมีต้นทุนสูงขึ้นทั้งสิ้น ดังนั้นราคาปลาทุ่นำกระป๋องจึงปรับตัวสูงขึ้นตามต้นทุนที่เพิ่มขึ้น จากราคาส่งออก 63,185.21 บาทต่อตัน ในปี ค.ศ. 1998 ซึ่งอยู่ในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเป็นราคาส่งออก 88,105.08 บาทต่อตัน ในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งเป็นช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้ค่าเงินแข็งค่าขึ้นส่งผลให้ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจึงทำให้ราคาส่งออกเมื่อคิดเป็นเงินบาทลดลง

การส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศสหรัฐอเมริกา

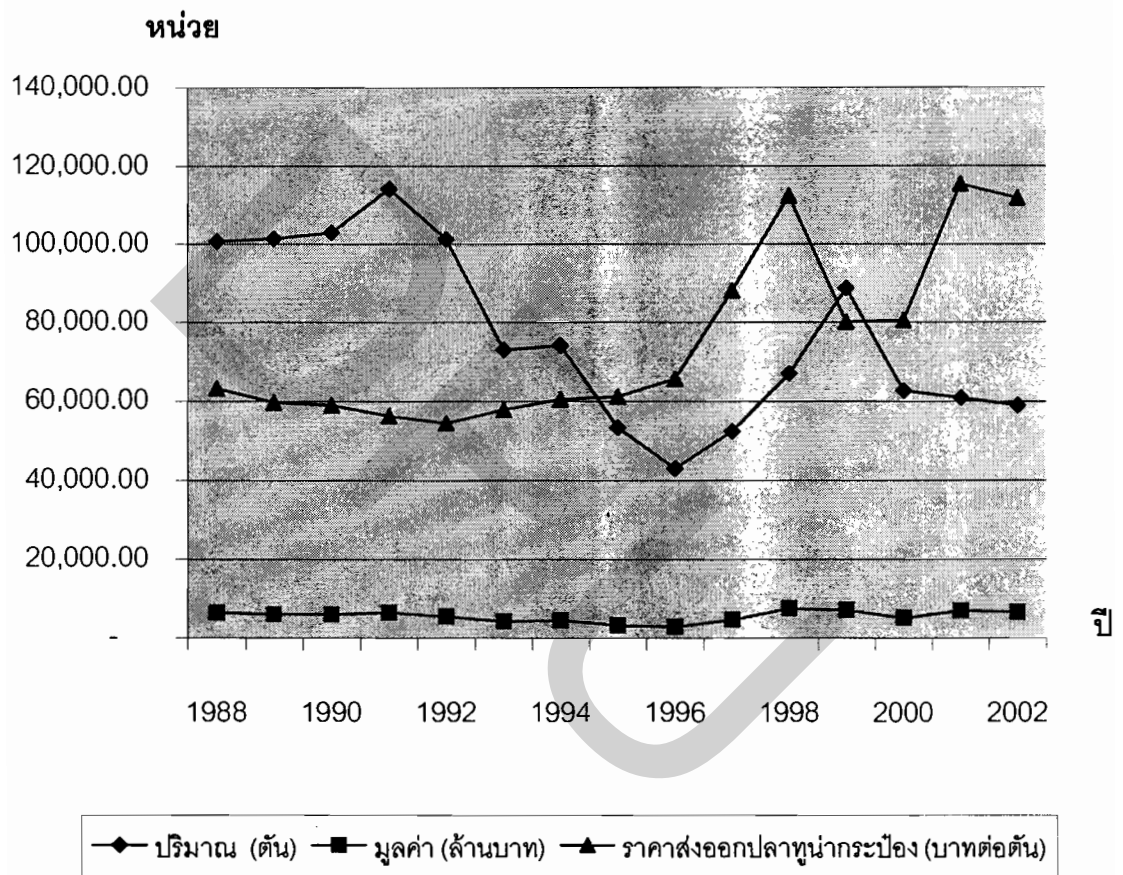
ประเทศไทยส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาในปริมาณมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ (ตารางที่ 5) แต่การนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทยของประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปี 1991 - 1996 มีแนวโน้มลดลง จากปริมาณ 114,178 ตันมูลค่า 6,427.20 ล้านบาทในปี 1991 เป็นปริมาณ 42,969.63 ตัน มูลค่า 2,823.77 ล้านบาทในปี 1996(ตารางที่ 8) ทั้งนี้เนื่องมาจากประเทศไทยต้องแข่งขันกับผู้ผลิตภายในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การส่งออกของประเทศไทย โดยผู้ผลิตในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีมาตรการตอบโต้ทางด้านราคาจึงทำให้การค้าปลาทุ่นำกระป๋องในประเทศสหรัฐอเมริกาต้องประสบกับการแข่งขันด้านราคา และนอกจากนี้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาความเข้มงวดในด้านการตรวจสอบสินค้าโดยสำนักงานอาหาร และยาของกระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทย จึงเป็นสาเหตุทำให้การส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง แต่ในช่วงปี 1997 - 1999 การนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทยของประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากปริมาณ 52,453.16 ตันมูลค่า 4,621.39 ล้านบาท ในปี 1997เป็นปริมาณ 88,832.27 ตันมูลค่า 7,124.78 ล้านบาท ในปี 1999 ทั้งนี้เนื่องมาจากประเทศสหรัฐอเมริกามีนโยบายการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องเพิ่มขึ้นและเป็นช่วงที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศมาเป็นอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Manage Float) นับตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 1997ส่งผลให้ค่าเงินบาทของประเทศอ่อนค่าลง ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกา นำเข้าสินค้าปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 8 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทย
ไปประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ราคาส่งออก (บาท : ตัน)
1988	100,728.00	6,364.52	63,185.21
1989	101,413.00	6,053.79	59,694.42
1990	102,955.00	6,070.28	58,960.52
1991	114,178.00	6,427.20	56,291.05
1992	101,208.00	5,507.30	54,415.66
1993	73,012.00	4,227.40	57,900.07
1994	74,200.00	4,492.40	60,544.47
1995	53,384.00	3,269.00	61,235.58
1996	42,969.63	2,823.77	65,715.48
1997	52,453.16	4,621.39	88,105.08
1998	67,025.15	7,530.65	112,355.59
1999	88,832.27	7,124.78	80,204.86
2000	62,616.00	5,046.24	80,590.26
2001	60,850.34	7,016.03	115,299.77
2002	59,023.54	6,598.47	111,793.87

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ภาพที่ 2 ปริมาณ มูลค่าและราคาการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของ
ประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002



การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอียิปต์

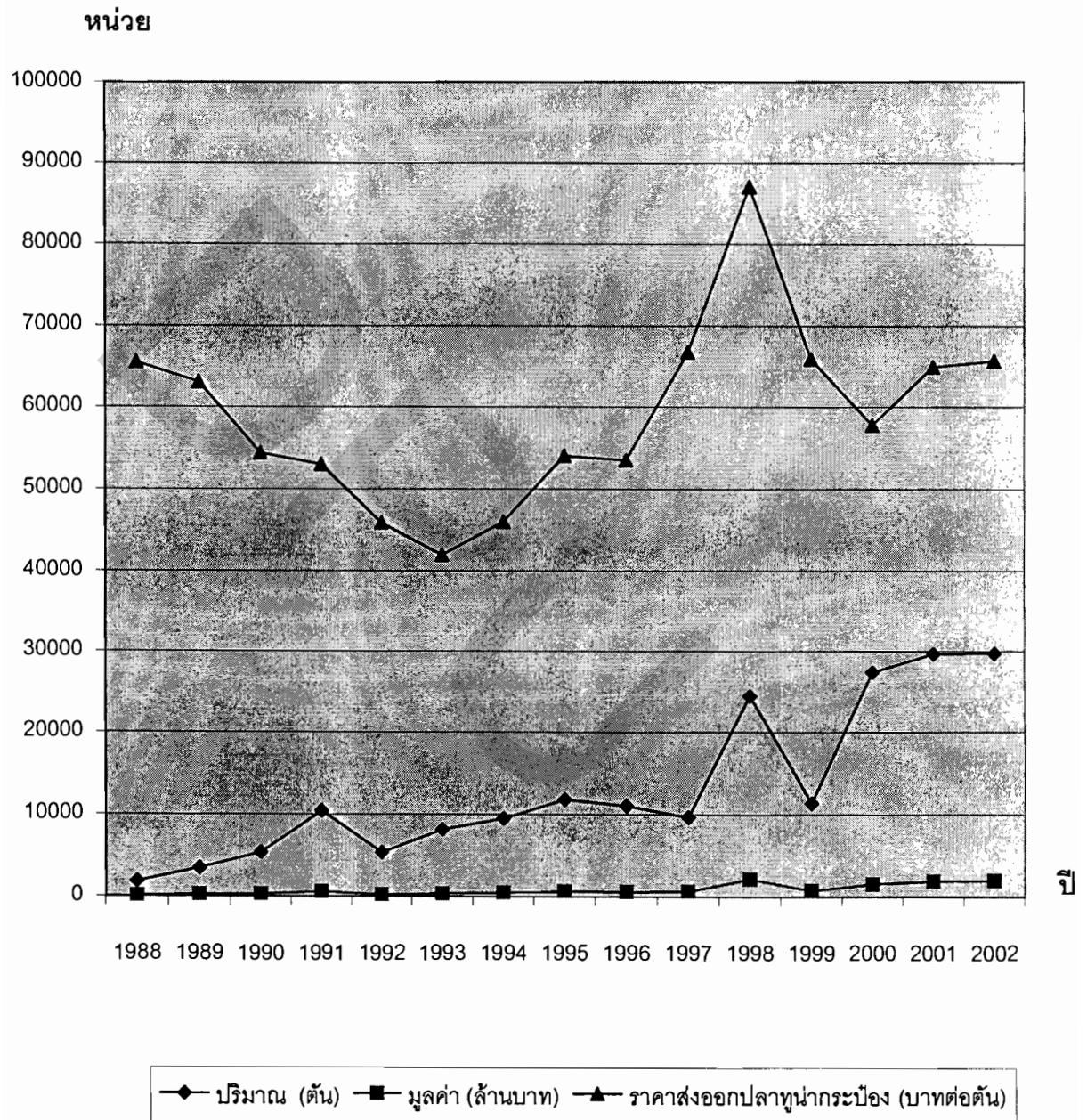
ประเทศอียิปต์เป็นตลาดส่งออกปลาทูน่ากระป๋องอันดับ 3 ของประเทศไทยรองจากประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา (ตารางที่ 5) และเป็นตลาดส่งออกปลาทูน่ากระป๋องที่สำคัญในแถบตะวันออกกลาง โดยในช่วงปี 1992 – 1995 การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 5,363.83 ตันมูลค่า 246.01 ล้านบาท ในปี 1992 เป็นปริมาณ 11,818.04 ตันมูลค่า 639.01 ล้านบาท เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวราคาปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยมีราคาต่ำลง (ตารางที่ 9) ทำให้ประเทศไทยสามารถผลิตปลาทูน่ากระป๋องด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศอื่น และในช่วงปี 1997 – 2002 การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทยของประเทศอียิปต์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากปริมาณ 9,663.50 ตันมูลค่า 644.85 ล้านบาท ในปี 1997 เป็นปริมาณ 29,734.96 ตันมูลค่า 1,954.21 ล้านบาท ในปี 2002 ทั้งนี้เนื่องมาจากกำลังซื้อของประชาชนในประเทศอียิปต์เพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศและประเทศอียิปต์ได้ดำเนินการเปิดตลาดเขตการค้าเสรี ยกเว้นการเก็บภาษีศุลกากรสินค้าระหว่างกัน จึงทำให้ประเทศไทยสามารถนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องในประเทศอียิปต์ได้มากขึ้น

ตารางที่ 9 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูนากะป๋องของประเทศไทยไปประเทศอียิปต์
ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ราคาส่งออกปลาทูนากะป๋อง (บาทต่อตัน)
1988	1,832.45	120.11	65,546.13
1989	3,504.60	221.19	63,114.19
1990	5,396.95	293.76	54,430.74
1991	10,415.97	552.12	53,007.07
1992	5,363.83	246.01	45,864.62
1993	8,180.13	343.31	41,968.77
1994	9,486.31	436.43	46,006.3
1995	11,818.04	639.10	54,078.34
1996	11,044.17	591.56	53,563.10
1997	9,663.50	644.85	66,730.48
1998	24,437.56	2,126.01	86,997.64
1999	11,332.07	747.08	65,926.17
2000	27,419.18	1,586.17	57,848.92
2001	29,686.82	1,928.84	64,972.94
2002	29,734.96	1,954.21	65,720.96

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ภาพที่ 3 ปริมาณ มูลค่าและราคาส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องของ
ประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 - 2002



ปัญหาของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง

อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไม่สามารถเติบโตได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากประสบปัญหาทั้งด้านการผลิตและการตลาด

ปัญหาด้านการผลิต

1. ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ประเทศไทยต้องนำเข้าปลาทูน่าแช่เยือกแข็งประมาณร้อยละ 80 ของปริมาณการใช้ปลาทูน่าในการผลิตทั้งหมด ซึ่งปลาทูน่าแช่เยือกแข็งในตลาดโลกมีราคาที่สูงขึ้นในแต่ละปีโดยที่ราคาจะเปลี่ยนแปลงไปตามค่าเงินบาท นอกจากนี้ยังมีการแข่งขันกันแย่งชิงซื้อวัตถุดิบซึ่งเป็นสาเหตุให้ราคาปลาทูน่าแช่เยือกแข็งสูงขึ้นจึงส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสินค้า อีกทั้งผู้ผลิตปลาทูน่ากระป๋องยังประสบปัญหาด้านต้นทุนด้านอื่น ๆ ที่สูงขึ้น ได้แก่ ค่าขนส่งสินค้าทางเรือและค่าภาระหน้าท่าเรือ ค่าวัสดุหีบห่อ ค่าแรงงาน รวมทั้งต้องประสบกับอุปสรรคจากขั้นตอนที่ล่าช้าในการนำเข้าวัตถุดิบและการส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง ดังนั้น จึงทำให้ประเทศไทยเกิดความเสียเปรียบในการแข่งขันด้านการส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง (อัญชลี, 1998 : 35)

2. ปัญหาด้านคุณภาพของวัตถุดิบ เนื่องจากประเทศไทยต้องพึ่งพาปลาทูน่าแช่เยือกแข็งจากต่างประเทศทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพปลาทูน่าที่นำเข้ามาได้ในด้านของความสดของปลาที่อาจไม่ได้มาตรฐาน อีกทั้งการมีห้องเย็นไม่เพียงพอสำหรับเก็บปลาทูน่าเพื่อความสะดวกของปลาที่อาจไม่ได้มาตรฐาน อีกทั้งการมีห้องเย็นไม่เพียงพอสำหรับเก็บปลาทูน่าเพื่อป้อนโรงงานได้ตลอดทั้งปี

3. ปัญหาด้านแรงงาน อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องต้องการแรงงานที่มีความชำนาญเป็นจำนวนมากแต่ปัจจุบันประเทศไทยมีการขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมนี้และมีค่าแรงงานที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งสำคัญ จึงทำให้ทั้งสองประเทศมีความได้เปรียบในด้านของค่าแรงงานที่ต่ำกว่าทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย

4. ผู้ผลิตรายย่อยไม่สามารถยืนหยัดแข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่ได้ ทั้งในด้านการผลิตและการส่งออกเนื่องจากมีเทคโนโลยีการผลิตที่ล้าสมัยกว่า ในขณะที่ประเทศผู้นำเข้าต้องการสินค้าที่มีคุณภาพและมีการควบคุมคุณภาพสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานตามที่กำหนดซึ่งต้องใช้เทคโนโลยีการผลิต

ที่สูงขึ้นจึงเป็นอุปสรรคต่อผู้ผลิตรายเล็กที่มีเงินทุนในการปรับโครงสร้างการผลิตน้อยและทำให้ผู้ผลิตรายเล็กไม่สามารถอยู่รอดได้ค่อย ๆ ออกจากธุรกิจไป (ส่วนวิจัยธุรกิจ 1, 1999)

ปัญหาด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาดเป็นปัญหาเกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้าซึ่งในปัจจุบันประเทศคู่ค้ามีนโยบายกีดกันทางการค้ามากขึ้น มาตรการกีดกันทางการค้าสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ มาตรการกีดกันทางการค้าทางภาษีและไม่ใช่อภาษี

กฎระเบียบการนำเข้าและส่งออก

ในระบบการค้าเสรีราคาและกลไกตลาดจัดได้ว่าเป็นสื่อกลางที่สำคัญ ในการจัดสรรสินค้าและบริการตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิต เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านผู้ผลิตและผู้บริโภค กลไกราคาและโครงสร้างการตลาดที่มีประสิทธิภาพย่อมจะเอื้ออำนวยต่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นกับสังคม อย่างไรก็ตามในตลาดการค้าอาหารทะเลกระป๋องของโลกมิใช่เป็นตลาดที่ปล่อยให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี ทั้งนี้เพราะประเทศผู้นำเข้าต่าง ๆ ต่างก็มีมาตรการทั้งที่เป็นมาตรการทางภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่อภาษีต่อการนำเข้าสินค้าอาหารทะเลดังกล่าว นอกจากนี้ มาตรการทางการค้าของประเทศผู้นำเข้ายังการเลือกปฏิบัติ เพราะยอมให้มีการลดหย่อนเกิดขึ้นและมีอัตราการลดหย่อนที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้จะได้แยกพิจารณา ดังนี้

(ก) มาตรการภาษีของประเทศนำเข้า

อาหารทะเลบรรจุกระป๋องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ประเทศนำเข้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีมาตรการเรียกเก็บอัตราภาษีนำเข้าสินค้าอาหารทะเลดังกล่าว แยกเป็น 3 ระดับ กล่าวคือ

ระดับแรก เป็นภาษีนำเข้าทั่วไป ซึ่งเรียกว่า Most Favoured Nations (MFN) ซึ่งเป็นอัตราภาษีนำเข้าที่ใช้กับประเทศผู้ส่งออกทุกประเทศเท่าเทียมกัน ระดับภาษีนำเข้านี้เป็นระดับปกติทั่วไป ซึ่งเป็นภาษีนำเข้าที่มีอัตราสูงสุด

ระดับสอง เป็นอัตราภาษีนำเข้าที่ให้เป็นลักษณะสิทธิพิเศษทางศุลกากร (Generalized Special Preference , GSP) ซึ่งมักจะเป็นการให้สิทธิพิเศษกับประเทศผู้ส่งออกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา เพื่อเป็นการช่วยเหลือและเปิดโอกาสให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถสร้างโอกาสส่งออกและแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ กรณีสิทธิพิเศษทางศุลกากรนี้ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อาจจะทำให้

สิทธิพิเศษโดยไม่เก็บภาษีนำเข้าจากประเทศส่งออก หรือในบางกรณีจะเก็บภาษีนำเข้าในอัตราต่ำ เช่น ในประชาคมยุโรป ซึ่งเก็บภาษีนำเข้ากับประเทศที่ได้รับ GSP ประมาณร้อยละ 6

ระดับที่สาม เป็นการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรกับประเทศที่ผู้นำเข้าต้องการจะให้ สิทธิพิเศษเหนือกว่ากรณี GSP ซึ่งโดยมากมักจะเป็นในลักษณะผูกพัน หรือความช่วยเหลือที่ประเทศผู้นำเข้า ต้องการให้กับประเทศผู้ส่งออกที่เคยเป็นอาณานิคมมาก่อนภายใต้สนธิสัญญาต่าง ๆ เช่น สัญญาทวิภาคี (Bilateral Agreement) ที่ประชาคมยุโรปให้กับประเทศในแถบ Africa Caribbean and Pacific (ACP) ซึ่งมีประมาณ 60 ประเทศ โดยทางประชาคมยุโรปจะยกเว้นภาษีนำเข้าให้กับ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลบรรจุกระป๋องที่นำเข้าจากประเทศเหล่านี้ (วิศาลและเรืองโร, 1995)

การมีอัตราอากรขาเข้าจากประเทศผู้นำเข้าหลายระดับดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้การส่งออกสินค้าอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปจากประเทศไทยมีอุปสรรคเกิดขึ้น เพราะในอดีตประเทศไทยได้อยู่ในกลุ่มของประเทศผู้ได้สิทธิ GSP จากประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ ๆ การไม่ได้สิทธิ GSP จะทำให้ประเทศต้องเสียภาษีนำเข้าสูงกว่าประเทศคู่แข่งบางประเทศ หรือแม้ว่าประเทศไทยจะยังคงได้รับ GSP แต่ประเทศคู่แข่งได้รับสิทธิพิเศษมากกว่า เช่น ในกรณีของประชาคมยุโรป ซึ่งสินค้าอาหารทะเลกระป๋องจากประเทศไทยได้รับ GSP เสียภาษีนำเข้าในอัตราต่ำ แต่ประเทศในกลุ่ม ACP ได้รับการยกเว้นไม่เสียภาษีนำเข้า ซึ่งทำให้การส่งออกอาหารทะเลกระป๋องจากประเทศไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่ง

มาตรการทางภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา

สินค้าอาหารทะเลกระป๋องที่ส่งออกจากประเทศไทยโดยเฉพาะปลาทูน่ากระป๋อง สหรัฐอเมริกาได้มีมาตรการโควตาภาษี (Tariff Quota) และมาตรการภาษีนำเข้า สำหรับมาตรการโควตาภาษีนี้นั้นจะใช้กับปลาทูน่ากระป๋องในน้ำเกลือ โดยมี The National Fisheries Services และ US Custom เป็นผู้กลั่นกรองและกำหนดโควตาการนำเข้าปลาทูน่าบรรจุกระป๋องในน้ำเกลือเป็นแต่ละปีไป ปริมาณโควตาในแต่ละปีจะเป็นประมาณร้อยละ 20 ของปริมาณการผลิตภายในประเทศ การนำเข้าในระบบโควตานี้จะใช้ระบบใครมาก่อนได้ก่อน โดยจำนวนโควตานี้จะเต็มภายใน 1-2 เดือน หลังจากมีการประกาศ ซึ่งภายใต้โควตานี้ภาษีนำเข้าจะเรียกเก็บเพียงร้อยละ 6 แต่ถ้าเป็นการนำเข้า นอกเหนือจากโควตาที่ได้จัดสรรจะต้องเสียภาษีนำเข้าร้อยละ 12.5 ซึ่งสูงกว่าเท่าตัว ระบบโควตานี้มีความสำคัญต่อราคาวัตถุดิบปลาทูน่าเพราะจะทำให้ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นในช่วงที่มีการแข่งขันการผลิตตามโควตา (ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์จุฬาฯ, 1997) ประเทศไทยมีการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องใน

น้ำเกลือไปยังตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่โดยมีปริมาณการนำเข้าจากสหรัฐอเมริกาภายใต้โควตาเพียงร้อยละ 30 – 40 ของปริมาณปลาทูน่าทั้งหมดที่นำเข้าจากประเทศไทย

สำหรับปลาทูน่ากระป๋องในน้ำมันนั้นไม่มีระบบโควตาแต่มีเพียงมาตรการภาษีนำเข้าเพียงอย่างเดียวโดยเรียกเก็บประมาณร้อยละ 35 ซึ่งผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ประเทศไทยส่งไปยังตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย แต่ส่งไปตลาดอื่น ๆ เป็นปริมาณที่มากกว่า

มาตรการทางภาษีของประเทศอื่น ๆ

สำหรับประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากประเทศนำเข้าที่สำคัญ ประเทศญี่ปุ่นเป็นอีกประเทศหนึ่งซึ่งมีการให้ GSP กับประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งประเทศไทย แต่อัตราภาษีนำเข้าที่ได้รับ GSP จากประเทศญี่ปุ่นนั้นมีความแตกต่างจากที่ไม่ได้รับ GSP เพียงประมาณร้อยละ 2 กล่าวคือ สินค้าอาหารทะเลกระป๋องชนิดต่างๆ เช่น ปูกระป๋อง ชาร์ดินีกระป๋อง แมคคอร์ลักระป๋อง หอยลายกระป๋อง และปลาหมึกกระป๋อง จะเสียภาษีนำเข้าในอัตราปกติร้อยละ 9.6 แต่ถ้าเป็นการส่งออกของไทยจะเสียภาษีนำเข้าประมาณร้อยละ 7.2 ยกเว้นในกรณีของกุ้งบรรจุกระป๋อง ซึ่งภาษีนำเข้าปกติเรียกเก็บร้อยละ 4.8 หากได้รับ GSP จะเสียภาษีนำเข้าเพียงร้อยละ 3.2

การกีดกันทางการค้าในอียิปต์ (Trade Barriers)

ปัญหาที่มีใช่ภาษีอากร (Non – tariff Barriers)

1. อียิปต์ยังคงห้ามนำเข้าเนื้อสัตว์ปีก (Poultry) จากต่างประเทศ แม้ว่าสำนักงานพาณิชย์ ณ กรุงไคโร ได้เสนอให้มีการนำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของ WTO แล้ว แต่อียิปต์ก็ยังมีได้ดำเนินการเปิดตลาดแต่ประการใด ทุกครั้งที่มีการติดตามสอบถามความคืบหน้าจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้รับคำชี้แจงว่ากำลังอยู่ในระหว่างขั้นตอนการดำเนินงานและครั้งล่าสุดได้ชี้แจงว่าจะเปิดตลาดในเดือนกันยายน 1997 โดยใช้อัตราภาษีนำเข้าในอัตราสูงสุดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (55%)

2. การนำเข้าสินค้าประเภทอาหารในอียิปต์ ยังคงกำหนดให้เอกสารกำกับ การส่งสินค้าที่สำคัญคือ หนังสือรับรองสุขอนามัย หนังสือแสดงแหล่งกำเนิดสินค้า หนังสือแสดงลักษณะสินค้า

(Specification) สำหรับสินค้าชิ้นส่วนอุตสาหกรรม โปอินวอยซ์และใบขนส่งสินค้า (B/L) ต้องประทับตรารับรองจากสถานเอกอัครราชทูตอียิปต์ในกรุงเทพฯ ก่อน จึงจะสามารถนำสินค้าผ่านด่านศุลกากรเข้าประเทศได้ ซึ่งการประทับตรารับรองกรณีนี้ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพสินค้าก่อนการส่งออกแต่อย่างใด ทำให้ผู้ส่งออกต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้นและต้องใช้เวลาในการรับรองเอกสาร

นอกจากนี้ ผู้นำเข้าอียิปต์ที่จะเข้าประมูลขายสินค้าให้แก่หน่วยงานของรัฐในอียิปต์ จะต้อง มีหนังสือแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนจากผู้ส่งออกไทย หนังสือแต่งตั้งนี้แม้ว่าจะได้รับการประทับตรารับรองจากหอการค้าไทยแล้ว ซึ่งน่าจะเป็นการเพียงพอแต่ยังใช้ไม่ได้ ต้องผ่านการรับรองจากกระทรวงการต่างประเทศไทยและสถานเอกอัครราชทูตอียิปต์ที่กรุงเทพฯ (หรือผ่านสถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงไคโร กรณีที่สถานเอกอัครราชทูตอียิปต์ไม่รับรอง ถ้าไม่ผ่านการรับรองจากกระทรวงการต่างประเทศไทยก่อน) แล้วจึงให้กระทรวงการต่างประเทศอียิปต์ประทับตรารับรองอีกในขั้นตอนสุดท้าย จึงจะถือว่า มีผลใช้บังคับได้ การกำหนดให้ปฏิบัติเช่นนี้ทำให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้นำเข้าอย่างมาก

สำนักงานฯ ได้ติดต่อปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข แต่ไม่ได้รับความสนใจจากฝ่ายอียิปต์แต่ประการใด จึงควรได้มีการพิจารณาว่าสามารถใช้แนวทางตามกรอบข้อตกลงขององค์การการค้าโลกพิจารณาการดำเนินงานของอียิปต์ได้หรือไม่

1. การตรวจสอบคุณภาพสินค้านำเข้าไม่มีความชัดเจนและโปร่งใสโดยเปิดเผย ขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแต่ละรายการที่ทำการตรวจสอบ และต้องใช้เวลาการตรวจสอบนานหลายวัน โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหารต้องใช้เวลา 10 – 17 วัน แม้ว่าจะมีหนังสือรับรองสุขอนามัยจากส่วนราชการของประเทศประกอบสินค้านำเข้า

2. การนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมต้องเป็นสินค้าที่อียิปต์มีมาตรฐานกำหนดไว้ กรณีที่ไม่มีมาตรฐานของอียิปต์กฎหมายอนุโลมให้ใช้มาตรฐานของบางประเทศที่อียิปต์ยอมรับ คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น เยอรมนี ฝรั่งเศส และมาตรฐานระหว่างประเทศ ISO/IEC แต่เนื่องจากสินค้าอุตสาหกรรมและชิ้นส่วนประกอบมีความหลากหลาย และหลายชนิดเป็นมาตรฐานของผู้ผลิตเฉพาะรายที่ใช้เทคโนโลยีของตนเอง ทำให้มีปัญหามิสามารถส่งเข้าอียิปต์ได้ ต้องมีเอกสารรายงานการตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพกำกับสินค้า และประทับตรารับรองจากสถานเอกอัครราชทูตอียิปต์ในกรุงเทพฯ เมื่อสินค้าถูกส่งไปถึงปลายทางก็ยังไม่สามารถนำเข้าประเทศได้ เพราะต้องผ่านการทดสอบของเจ้าหน้าที่ หลาย ๆ กรณีเจ้าหน้าที่ไม่มีเครื่องมือและความรู้ในการตรวจสอบสินค้าบางชนิด สินค้า

จึงตกค้างอยู่ที่ด่านศุลกากรเป็นเวลานาน ทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้นำเข้าอย่างมาก กรณีที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย คือ Compressor เครื่องปรับอากาศที่ใช้กับรถยนต์

3. มาตรฐานของปลาพ่นน้ำกระป๋องของอียิปต์ยังคงมีความแตกต่างกับมาตรฐานสากล (Codex) และประเทศพัฒนาแล้วบางประเทศ เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา แคนาดา และญี่ปุ่น โดยเฉพาะในส่วนที่กำหนดให้น้ำที่ออกจากเนื้อปลาระหว่างกระบวนการผลิต (Drop Water) ไม่เกิน 5 % และสารประกอบไนโตรเจน (TVN) ไม่เกิน 40 % ซึ่งผู้ผลิตเห็นว่าไม่มีความสมเหตุสมผลทางด้านวิทยาศาสตร์สุขอนามัย

4. ตามกฎหมายควบคุมการนำเข้าและส่งออกกำหนดให้สินค้าจำนวน 130 รายการ (สินค้าเกษตร อุตสาหกรรม วิศวกรรม และอาหาร) ต้องได้รับการตรวจสอบก่อนการนำเข้าประเทศ แต่ในทางปฏิบัติจริงอียิปต์ยังขาดแคลนความรู้เทคโนโลยีและเครื่องมือในการตรวจสอบสินค้าหลายชนิด จึงไม่สามารถตรวจสอบได้โดยรวดเร็ว ทำให้เกิดความล่าช้าและสิ้นเปลืองแก่ผู้นำเข้าอย่างมาก

5. อียิปต์มีมาตรฐานสินค้าที่กำหนดให้มีผลใช้บังคับกับสินค้าที่นำเข้าและสินค้าที่ผลิตในประเทศ แต่ในทางปฏิบัติการตรวจสอบสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศเป็นไปด้วยความเข้มงวดกวดขันมาก โดยเฉพาะสินค้าอาหาร แต่สินค้าที่ผลิตในประเทศไม่ได้มีการตรวจสอบควบคุมคุณภาพอย่างจริงจัง จนสามารถเห็นความแตกต่างระหว่างคุณภาพของสินค้าชนิดเดียวกันที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศที่วางขายอยู่ในตลาดทั่วไป

6. การนำเข้าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร ผู้นำเข้าจะต้องขออนุญาตเป็นผู้นำเข้าจากทางราชการก่อนจึงจะนำสินค้าเข้าได้ การควบคุมและกำหนดมาตรฐานคุณภาพของสินค้านี้มีหน่วยงานหลายแห่งที่เกี่ยวข้องและไม่สอดคล้องระหว่างกัน คือ กระทรวงเกษตร กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานควบคุมการนำเข้าและส่งออก และสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ตัวอย่างเช่นกระทรวงสาธารณสุขกำหนดเงื่อนไขทางด้านสุขอนามัย กระทรวงเกษตรและสถาบันวิจัยฯ กำหนดเรื่องทางด้านรังสี ข้อความที่ต้องการให้ระบุไว้บนฉลากสินค้าไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงอุตสาหกรรมหรือกระทรวงสาธารณสุขกำหนดชนิดของโลหะที่ทำกระป๋องบรรจุอาหารแตกต่างกับที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดไว้ และไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานสากล

7. อียิปต์ออกระเบียบระยะเวลาหมดอายุสินค้าประเภทอาหารและของใช้บางชนิดขึ้นเองตามที่ประกาศไว้ การกำหนดขึ้นเช่นนี้จึงไม่เป็นไปตามหลักการทางวิทยาศาสตร์และสากลที่กำหนดให้ผู้ผลิตระบุกำหนดเวลาหมดอายุไว้ตามชนิดและคุณภาพของอาหารที่ผลิต ซึ่งต้องมีความแตกต่างกันไป

ปัญหาด้านภาษีอากร (Tariff Barriers)

1. อียิปต์ได้มีการประกาศลดภาษีศุลกากรไปแล้วหลายครั้งในหลายปีที่ผ่านมา ปัจจุบันอัตราภาษีนำเข้ายังอยู่ในอัตราสูงสุดระหว่างร้อยละ 5 – 55
2. สินค้าหลายรายการที่มีการประกาศลดภาษีศุลกากรไปแล้ว แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเก็บภาษีการขาย (Sales Tax) ให้สูงขึ้นในอัตราใกล้เคียงกันกับภาษีศุลกากรที่ลดลง

การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

1. อียิปต์มีกฎหมายส่งเสริมการลงทุนที่สำคัญ คือ ฉบับที่ 230 และ 159 แต่การดำเนินงานขอรับการส่งเสริมยังคงเป็นไปด้วยความยุ่งยาก และใช้เวลานาน แม้ว่าจะได้มีความพยายามแก้ไขปรับปรุงกฎหมายใหม่มานานแล้ว แต่ยังไม่แล้วเสร็จ
2. การส่งเสริมการลงทุนของอียิปต์ได้ให้สิทธิพิเศษสำหรับชาวต่างชาติที่ลงทุนในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและเขตการค้าเสรี สามารถเป็นเจ้าของกิจการลงทุนได้ทั้งหมด แต่ที่อยู่นอกเขตส่งเสริมชาวต่างชาติไม่สามารถดำเนินการได้ และถ้าลงทุนในเขตซีน (Sinai) ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของกิจการได้ต่ำกว่าร้อยละ 50
3. ตามกฎหมายธุรกิจไม่อนุญาตให้ชาวต่างประเทศตั้งสำนักงานธุรกิจในอียิปต์ ยกเว้นการตั้งสำนักงานตัวแทนบริษัทต่างประเทศ แต่ผู้ขออนุญาตต้องมีสัญชาติอียิปต์ และสำนักงานตัวแทนบริษัทต่างประเทศไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้
4. การประมูลโครงการต่างในประเทศอียิปต์ยังไม่เป็นไปโดยความโปร่งใส ตามกฎหมายให้สิทธิพิเศษแก่คนอียิปต์เสนอราคาสูงกว่ารายอื่น ๆ ได้ร้อยละ 15 และผู้เปิดประมูลสามารถเจรจาต่อรองราคากับผู้เสนอราคาต่ำสุดได้เท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่าได้มีการเจรจาต่อรองกับผู้เสนอราคาอื่น ๆ ด้วย

ข้อจำกัดการแข่งขันของสินค้าไทยในอียิปต์

1. ราคาสินค้าไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศผู้อื่นที่ผลิตสินค้าคุณภาพระดับเดียวกันได้ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน อินโดนีเซีย อินเดีย โดยเฉพาะสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปและสิ่งทอ
2. สินค้าไทยที่เคยได้เปรียบทางการด้านราคา ซึ่งสามารถครองส่วนแบ่งตลาดสูงสุดมาตลอด กำลังเสียส่วนแบ่งตลาดให้แก่ประเทศอื่น เช่น อินโดนีเซีย คือ ปลาทูน่ากระป๋อง

3. ตลาดอียิปต์แม้ว่าจะยังคงมีกำลังซื้ออ่อน แต่เป็นตลาดขนาดใหญ่ที่จะมีศักยภาพต่อไปในอนาคต เพราะกำลังซื้อของประชาชนค่อย ๆ เพิ่มขึ้น เนื่องจากการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ ประเทศผู้ผลิตอื่น ๆ ที่เป็นคู่แข่งสำคัญของประเทศไทย เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย เกาหลีใต้ และมาเลเซีย ได้เข้าไปสร้างฐานการผลิตสินค้าแล้ว

4. ปัจจุบันอัตราภาชี้นำเข้าสินค้าสำเร็จรูป สินค้าบริโภค และชิ้นส่วนประกอบสินค้าทางอุตสาหกรรมหลายชนิดยังอยู่ในอัตราสูงสุดร้อยละ 55 ผู้ผลิตจากหลายประเทศสามารถส่งสินค้าเข้าไปในตลาดอียิปต์ได้ แต่สินค้าไทยไม่อาจเข้าไปแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้

5. อียิปต์ได้จัดทำข้อตกลงสองฝ่ายกับบางประเทศเพื่อเปิดเขตการค้าเสรี ยกเว้นการเก็บภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าระหว่างกัน ประเทศที่มีข้อตกลงกับอียิปต์จึงมีความได้เปรียบด้านการแข่งขันอียิปต์กับสินค้าที่ส่งเข้าไปจากประเทศอื่น ๆ ที่มีได้มีข้อตกลง รวมทั้งประเทศไทยด้วย

6. อียิปต์เป็นสมาชิกของกลุ่มประเทศที่มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจและการเมืองระดับย่อยอยู่หลายกลุ่ม เช่น (Arab League ,Organization of Africa Unity (OAU) G – 15, G – 18, Magreb countries, Mediterranean Countries และ Damascus Declaration จึงได้พยายามที่จะจัดทำข้อตกลงเพื่อลดข้อจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก ทำให้ประเทศสมาชิกที่เป็นคู่แข่งทางการค้าของไทยหลายประเทศมีความได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดของอียิปต์มากขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ผลวิเคราะห์สมการอุปสงค์ส่งออก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบของการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ มีดังนี้

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (แบบ Logarithm ฐาน 10)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ถดถอย	t – Statistic
ค่าคงที่ (Constant)	13.619	*4.472
ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทย ($\log PC_{1t}$)	-0.440	* -3.458
รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของสหรัฐอเมริกา ($\log y_{1t}$)	1.522	**2.983
ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศอินโดนีเซียต่ง น้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศ ฟิลิปปินส์ ($\log Pw_{1t}$)	1.060	*3.970
$R^2 = 0.826$ $R^2 \text{ adj} = 0.778$ $S.E. = 0.078$ $D.W. = 1.932$ $F = 17.369$		

หมายเหตุ : * มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากตารางที่ 4.1 สามารถแสดงแบบจำลองปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ดังนี้

$$\log QC_{it} = 13.619 - 0.440 \log Pc_{it} + 1.522 \log y_{it} + 1.060 \log Pw_{it}$$

(4.472) (-3.458) (2.983) (3.970)

ตารางที่ 4.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (แบบ Natural log)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ถดถอย	t – Statistic
ค่าคงที่ (Constant)	23.802	**2.554
ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทย (lnPc _{it})	-1.734	*-5.834
รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของสหรัฐอเมริกา (ln y _{it})	3.619	*4.226
ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศอินโดนีเซียต่งว่น้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศฟิลิปปินส์ (ln Pw _{it})	2.040	*3.857
R ² = 0.814 R ² adj = 0.763 S.E. = 0.245		D.W. = 2.468 F = 16.024

หมายเหตุ : * มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

$$\ln QC_{it} = 23.802 - 1.734 \ln Pc_{it} + 3.619 \ln y_{it} + 2.040 \ln Pw_{it}$$

(2.554) (-5.834) (4.226) (3.857)

ในที่นี้จะเลือกอธิบายสมการแบบ Natural log ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้สามารถอธิบายค่าความยืดหยุ่นได้ดังนี้

จากสมการตารางที่ 4.1.1 จะพบว่า ค่า R² (Coefficient of Determination) มีค่าเท่ากับ 0.814 แสดงให้เห็นว่า ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (Pc_{it}) รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศไทย (y_{it}) และราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียต่งว่น้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (Pw_{it}) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศ

ไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (QC_{it}) ได้ร้อยละ 81.4 โดยสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ส่วนอีกร้อยละ 18.6 เป็นอิทธิพลจากปัจจัยอื่นนอกจากปัจจัยทั้งสามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว สมการมีค่า F – statistics เท่ากับ 16.024 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และเมื่อทดสอบสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) พบว่าค่า D.W. - statistics มีค่าเท่ากับ 2.468 ซึ่งค่าดังกล่าวอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation)

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติมีค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยแต่ละตัว (t – statistics) พบว่าราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (Pc_{it}) มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (QC_{it}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา (y_{it}) มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (QC_{it}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียต่งน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (Pw_{it}) มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (QC_{it}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และเมื่อพิจารณาเครื่องหมายหน้าค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปร พบว่า มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้และสามารถอธิบายค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปรได้ดังนี้

ค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีค่าเท่ากับ 1.734 ซึ่งหมายความว่า เมื่อราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 1.734 ส่วนค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ประชาชาติคำนวณได้เท่ากับ 3.619 ซึ่งหมายความว่า เมื่อรายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณ ความต้องการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 3.619 ในทิศทางเดียวกัน และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียต่งน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ คำนวณได้เท่ากับ 2.040 ซึ่งหมายความว่า เมื่อราคาส่งออก ปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียต่งน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณ การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 2.040

เมื่อเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาต่อปัจจัยต่าง ๆ พบว่ารายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประชากรในประเทศสหรัฐอเมริกา มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 3.619 มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 2.040 และราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -1.734 ตามลำดับ

ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นพบว่า ปลาทุ่นำกระป๋องเป็นสินค้าปกติของผู้บริโภคในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ เมื่อรายได้ประชาชาติต่อบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นทำให้การบริโภคปลาทุ่นำกระป๋องของคนสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นจะทำให้การบริโภคปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ของคนสหรัฐอเมริกาลดลงและหันไปบริโภคปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทยแทนเนื่องจากมีราคาส่งออกที่ถูกกว่าและเป็นสินค้าที่ใช้บริโภคทดแทนกัน (Substitutes)

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศอียิปต์ (แบบ Logarithm ฐาน 10)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ถดถอย	t - Statistic
ค่าคงที่ (Constant)	6.129	**2.603
ราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทย (logPC _{2t})	-1.213	** -2.821
รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของอียิปต์ (logy _{2t})	1.472	*5.609
ราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศอินโดนีเซีย ถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องจาก ประเทศฟิลิปปินส์ (log Pw _{2t})	0.098	*3.586
R ² = 0.919 R ² adj = 0.897 S.E. = 0.112		D.W. = 2.115 F = 41.434

หมายเหตุ : * มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากตารางที่ 4.2 สามารถแสดงแบบจำลองปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ ได้ดังนี้

$$\log QC_{2t} = 6.129 - 1.213 \log PC_{2t} + 1.472 \log y_{2t} + 0.098 \log Pw_{2t}$$

(2.603) (-2.821) (5.609) (3.586)

ตารางที่ 4.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศอียิปต์ (แบบ Natural log)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ถดถอย	t – Statistic
ค่าคงที่ (Constant)	12.817	**2.429
ราคาส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องจากประเทศไทย (lnPC _{2t})	-1.233	** -2.609
รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของอียิปต์ (lny _{2t})	1.320	*6.049
ราคาส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องจากประเทศอินโดนีเซีย ถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องจากประเทศฟิลิปปินส์ (lnPw _{2t})	0.094	*3.492
R ² = 0.914 R ² adj = 0.890 S.E. = 0.249		D.W. = 2.391 F = 38.951

หมายเหตุ : * มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

$$\ln QC_{2t} = 12.817 - 1.233 \ln PC_{2t} + 1.320 \ln y_{2t} + 0.094 \ln Pw_{2t}$$

(2.429) (-2.609) (6.049) (3.492)

ในที่นี้จะเลือกอธิบายสมการแบบ Natural log ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้สามารถอธิบายค่าความยืดหยุ่นได้ดังนี้

จากสมการตารางที่ 4.2.1 จะพบว่า ค่า R^2 (Coefficient of Determination) มีค่าเท่ากับ 0.914 แสดงให้เห็นว่า ราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ (Pc_{2t}) รายได้ ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศอียิปต์ (y_{2t}) และราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซีย ถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศอียิปต์ (Pw_{2t}) สามารถ อธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ (QC_{2t}) ได้ร้อยละ 91.4 โดยสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ส่วนอีกร้อยละ 8.6 เป็นอิทธิพลจากปัจจัยอื่น นอกจากปัจจัยทั้งสามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว สมการมีค่า F - statistics เท่ากับ 38.951 ซึ่งมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และเมื่อทดสอบสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) พบว่า ค่า D.W. - statistics มีค่าเท่ากับ 2.391 ซึ่งค่าดังกล่าวอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation)

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติมีค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยแต่ละตัว (t - statistics) พบว่า ราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ (Pc_{2t}) มีความสัมพันธ์กับปริมาณ การส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ (QC_{2t}) อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศอียิปต์ (y_{2t}) มีความสัมพันธ์กับ ปริมาณการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ (QC_{2t}) อย่าง มีนัยสำคัญทาง สถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วง น้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศอียิปต์ (Pw_{2t})) มี ความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ (QC_{2t}) อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และเมื่อพิจารณาเครื่องหมายหน้าค่า สัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปร พบว่า มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้และสามารถอธิบาย ค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปรได้ดังนี้

ค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของไทยไปยังประเทศอียิปต์ มี ค่าเท่ากับ 1.233 ซึ่งหมายความว่า เมื่อราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศ อียิปต์ เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยัง ประเทศอียิปต์ ลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 1.233 ส่วนค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ประชาชาติคำนวณได้ เท่ากับ 1.320 ซึ่งหมายความว่า เมื่อรายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศอียิปต์ เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณ ความต้องการนำเข้า ปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอียิปต์ เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1.320 ในทิศทางเดียวกัน และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศ

อินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ คำนวณได้เท่ากับ 0.094 ซึ่งหมายความว่า เมื่อราคาส่งออก ปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ ไปยังประเทศอียิปต์ เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณ การส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.094

เมื่อเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศอียิปต์ ต่อปัจจัยต่าง ๆ พบว่ารายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประชากรในประเทศอียิปต์ มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.320 มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ ไปยังประเทศอียิปต์ มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.094 และราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -1.320 ตามลำดับ

ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นพบว่า ปลาทุ่นำกระป๋องเป็นสินค้าปกติของผู้บริโภคในประเทศอียิปต์ คือ เมื่อรายได้ประชาชาติต่อบุคคลในประเทศอียิปต์ เพิ่มขึ้นทำให้การบริโภคปลาทุ่นำกระป๋องของคนอียิปต์ เพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ ไปยังประเทศอียิปต์ เพิ่มขึ้นจะทำให้การบริโภคปลาทุ่นำกระป๋องประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ของคนอียิปต์ลดลงและหันไปบริโภคปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทยแทนเนื่องจากเป็นสินค้าที่ใช้บริโภคทดแทนกัน (Substitutes)

ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA)

การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์ในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 - 2002 โดยวัดจากค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) โดยค่า RCA ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าประเทศนั้นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋อง แต่ถ้าค่า RCA ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าประเทศนั้นไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋อง นอกจากนี้ค่า RCA ที่คำนวณได้แต่ละประเทศอาจมีค่าความแตกต่างกันมาก ซึ่งเป็นผลมาจากสัดส่วนการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องต่อสินค้าทั้งหมดแตกต่างกัน คือ ประเทศที่มีสัดส่วนใน

การส่งออกที่สูงค่า RCA จะมีค่าสูง แต่อย่างไรก็ตามค่า RCA ที่มีค่าสูงไม่สามารถบอกได้ว่าประเทศดังกล่าวมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสูงกว่าประเทศอื่นหรือไม่ เนื่องมาจากค่า RCA มีข้อจำกัดในการใช้และจากการคำนวณค่า RCA ได้ใช้ข้อมูลการส่งออกในการนำเข้ามาใช้ในการส่งออกและการนำเข้ามาใช้ในการคำนวณไม่ได้เชื่อมโยงให้ทราบถึงกระบวนการผลิตของสินค้าชนิดอื่น และในกรณีที่มีการกีดกันทางการค้าก็ไม่สามารถแสดงผลการกีดกันทางการค้าออกมาได้

จากการที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงิน (Basket Currency) เป็นระบบลอยตัวที่มีการจัดการ (Managed Float) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 1997 ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ คือ ผลกระทบทางบวก จะทำให้ราคาปลาทูน่ากระป๋องถูกลงในสายตาของชาวต่างประเทศส่งผลให้ประเทศไทยสามารถส่งออกปลาทูน่ากระป๋องได้มากขึ้น ส่วนผลกระทบทางลบ คือ ทำให้ต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มขึ้นเพราะประเทศไทยต้องสั่งเข้าปลาทูน่าสดจากต่างประเทศ ดังนั้นค่า RCA มากกว่า 1 แสดงว่าประเทศไทยได้รับผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบและมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง สำหรับประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนจะส่งผลให้ราคาปลาทูน่ากระป๋องถูกลงในสายตาของชาวต่างประเทศ ส่วนต้นทุนวัตถุดิบเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก เนื่องจากทั้งสองประเทศมีแหล่งวัตถุดิบเป็นของตนเองที่เพียงพอต่อความต้องการโดยไม่จำเป็นต้องนำเข้าจากประเทศอื่น ดังนั้น ถ้าประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์มีค่า RCA มากกว่า 1 แสดงว่าประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์จะได้รับผลประโยชน์จากการที่ราคาปลาทูน่ากระป๋องถูกลงในสายตาของชาวต่างประเทศ และมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง

ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปตลาดสหรัฐอเมริกา

เมื่อพิจารณาค่า RCA จากตารางที่ 10 พบว่าประเทศไทยมีค่า RCA มากกว่า 1 โดยตั้งแต่ปี 1988 - 2002 ประเทศไทยมีค่า RCA โดยเฉลี่ย เท่ากับ 47.35 แสดงว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปตลาดสหรัฐอเมริกา ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ต้นทุนการนำเข้าวัตถุดิบสูงขึ้นก็ตาม

ค่า RCA ของประเทศไทยที่คำนวณได้ในปี 1988 มีค่าเท่ากับ 36.87 (ตารางที่ 10) ซึ่งหมายความว่า สัดส่วนการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีค่าเท่ากับ 36.87 เท่า ของสัดส่วนการ

นำเข้าสินค้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศสหรัฐอเมริกาต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา หมายความว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าปลาทุ่นำกระป๋องในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ทิศทางของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมีแนวโน้มลดลง คือ ในช่วงปี 1988 – 1991 ค่า RCA ที่คำนวณได้มีแนวโน้มลดลงจาก 36.87 ในปี 1988 เป็น 29.30 ในปี 1991 และในปี 1992 – 1993 ค่า RCA มีแนวโน้มลดลงจาก 45.73 ในปี 1992 เป็น 43.44 ในปี 1993 จากนั้นในช่วงปี 1994 – 1996 ค่า RCA มีแนวโน้มคงที่โดยมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักจาก 59.52 ในปี 1994 เป็น 60.81 ในปี 1996 ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยถูกจำกัดความสามารถในการผลิตด้วยวัตถุดิบมีไม่เพียงพอ ทำให้ต้องนำเข้าปลาทุ่นำจากต่างประเทศด้วยราคาที่แพงขึ้น และในช่วงปี 1997 – 2002 ค่า RCA มีแนวโน้มโดยรวมเพิ่มสูงขึ้นจาก 44.06 ในปี 1997 เป็น 55.70 ในปี 2002 แสดงว่าช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนทำให้ค่าเงินในประเทศอ่อนค่าลง ส่งผลให้ประเทศไทยมีความสามารถในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาได้มากขึ้น

เมื่อพิจารณาค่า RCA เปรียบเทียบกับของประเทศอินโดนีเซียจากตารางที่ 10 พบว่าประเทศอินโดนีเซียมีค่า RCA มากกว่า 1 โดยตั้งแต่ปี 1988 – 2002 มีค่า RCA โดยเฉลี่ยเท่ากับ 15.11 แสดงว่าประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนทำให้ประเทศอินโดนีเซียยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องในตลาดสหรัฐอเมริกา แต่ต่ำกว่าของประเทศไทย ประมาณ 3.1 เท่า

ค่า RCA ของประเทศอินโดนีเซียที่คำนวณได้ในปี 1988 มีค่าเท่ากับ 7.57 (ตารางที่ 10) หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีค่าเท่ากับ 7.57 เท่าของสัดส่วนการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกาต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งหมายความว่า ประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าปลาทุ่นำกระป๋องในประเทศสหรัฐอเมริกา นั่นคือ ในช่วงปี 1988 – 1991 ค่า RCA มีแนวโน้มลดลงจาก 7.57 ในปี 1988 เป็น 5.54 ในปี 1991 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี 1992 – 1996 จาก 10.23 ในปี 1992 เป็น 26.56 ในปี 1996 และในช่วงปี 1997 – 2002 มีทิศทางแนวโน้มคงที่จาก 17.89 ในปี 1997 เป็น 20.17 ในปี 2002 ที่เป็นเช่นนี้แสดงว่าประเทศอินโดนีเซียมีความสามารถในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปตลาดสหรัฐอเมริกาคงที่ เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียต้องเผชิญภาวะแข่งขันที่รุนแรงจากประเทศคู่แข่ง ได้แก่ ประเทศไทย ปาปัวนิวกินี เม็กซิโก เป็นต้น ประกอบกับค่าเงินที่อ่อนตัว

ลงไม่ได้ส่งผลให้ประเทศอินโดนีเซียมีความสามารถในการส่งออกไปตลาดสหรัฐอเมริกาสูงขึ้น ดังนั้น ประเทศอินโดนีเซียจึงสูญเสียความสามารถในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในตลาดสหรัฐอเมริกาให้กับ ประเทศคู่แข่งดังกล่าว

ในกรณีการเปรียบเทียบกับประเทศฟิลิปปินส์ดังรายละเอียดในตารางที่ 10 พบว่าประเทศฟิลิปปินส์มีค่า RCA มากกว่า 1 ตั้งแต่ปี 1988 – 2002 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 24.58 แสดงว่าทำให้ประเทศฟิลิปปินส์ยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา แต่ยังคงมีความได้เปรียบต่ำกว่าประเทศไทยประมาณ 1.9 เท่า

ค่า RCA ของประเทศฟิลิปปินส์ในปี 1988 มีค่าเท่ากับ 12.81 (ตารางที่ 10) หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีค่าเท่ากับ 12.81 เท่า ของสัดส่วนการนำเข้าสินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศสหรัฐอเมริกาต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือหมายความว่า ประเทศฟิลิปปินส์มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าปลาทูน่ากระป๋องในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยทิศทางความได้เปรียบมีแนวโน้มลดลงคือ ในช่วงปี 1988 – 1991 ค่า RCA มีแนวโน้มลดลงจาก 12.81 ในปี 1988 เป็น 12.31 ในปี 1991 และในปี 1992 – 1996 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 11.84 ในปี 1992 เป็น 46.07 ในปี 1996 เนื่องจากประเทศฟิลิปปินส์มีการพัฒนาอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง จากนั้นในช่วงปี 1997 – 2002 ค่า RCA มีแนวโน้มลดลงจาก 46.12 ในปี 1997 เป็น 29.87 ในปี 2002 ทั้งนี้เนื่องจากประเทศฟิลิปปินส์ต้องเผชิญกับความผันผวนของค่าเงินที่อ่อนตัวลงในแถบทวีปเอเชีย จึงทำให้ประเทศฟิลิปปินส์สูญเสียความสามารถในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในตลาดสหรัฐอเมริกา

ในปี 2002 จากตารางที่ 10 พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ของประเทศไทยมีค่าลดลงจากร้อยละ 20.71 ในปี 2001 เป็นร้อยละ 8.94 ในปี 2002 ส่วนอัตราการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ของประเทศอินโดนีเซียมีค่าเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.75 ในปี 2001 เป็นร้อยละ 14.68 ในปี 2002 และอัตราการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ของประเทศฟิลิปปินส์มีค่าเพิ่มขึ้นจากร้อยละ -5.75 เป็นร้อยละ 63.17 ในปี 2002 แสดงว่าประเทศฟิลิปปินส์มีแนวโน้มการขยายตัวของค่า RCA มากกว่าประเทศไทยและอินโดนีเซีย เนื่องมาจากประเทศฟิลิปปินส์ได้สิทธิพิเศษในการนำเข้าสินค้าปลาทูน่ากระป๋องในตลาดสหรัฐอเมริกา

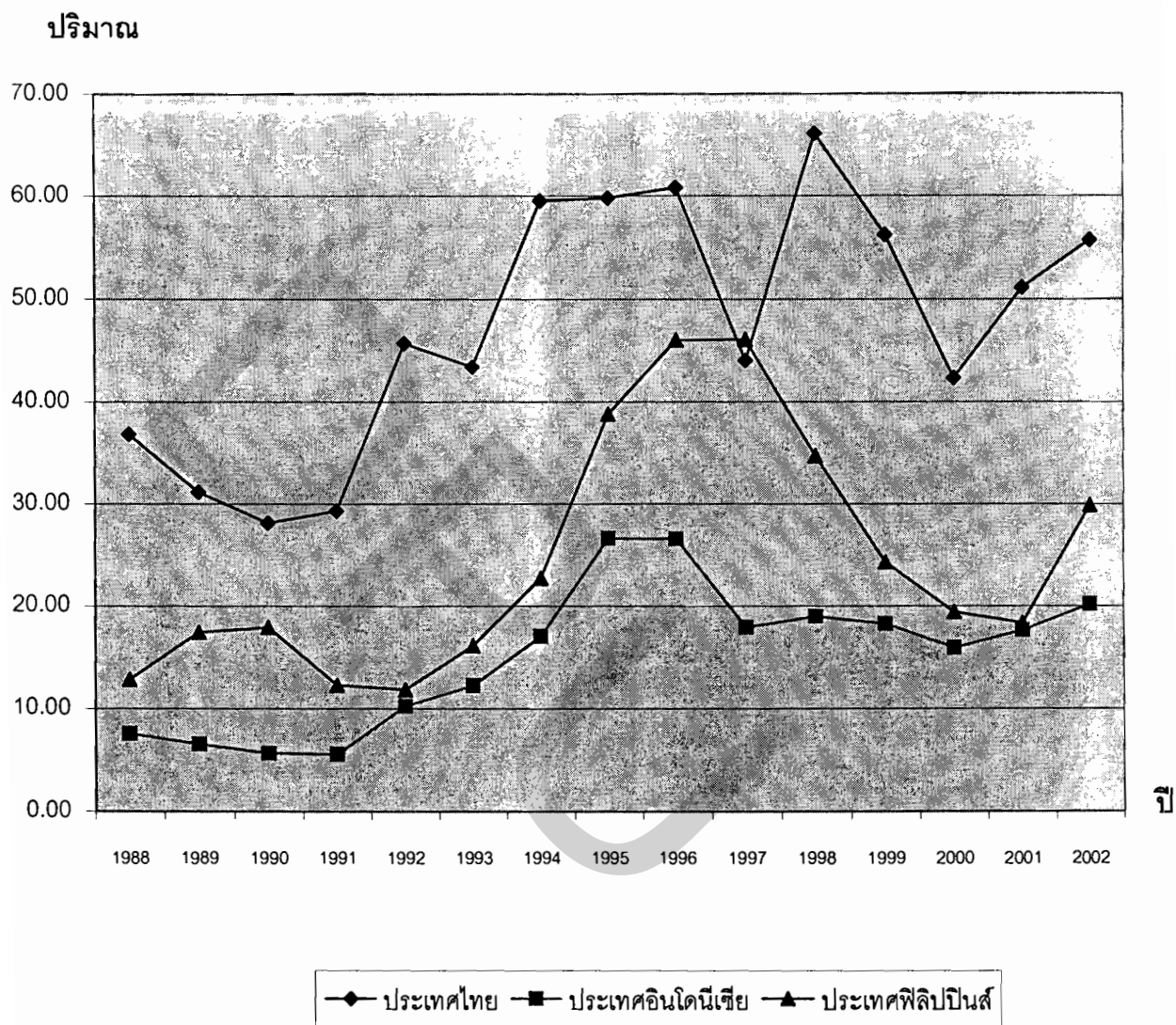
ดังนั้นสำหรับตลาดสหรัฐอเมริกาโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 – 2002 ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องมากที่สุด รองลงมาคือ ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซีย ตามลำดับ โดยที่ทั้งประเทศไทย ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียต่างก็มีแนวโน้มของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพิ่มขึ้น แสดงว่า ตลาดปลาทูน่ากระป๋องในตลาดสหรัฐอเมริกามีการขยายตัวมากขึ้นส่งผลให้ทั้งประเทศไทยและประเทศคู่แข่งสามารถส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปยังสหรัฐอเมริกาได้มากขึ้น

ตารางที่ 10 ตารางเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทย , อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ในตลาดสหรัฐอเมริกา
 ในระหว่างปี 1988 - 2002

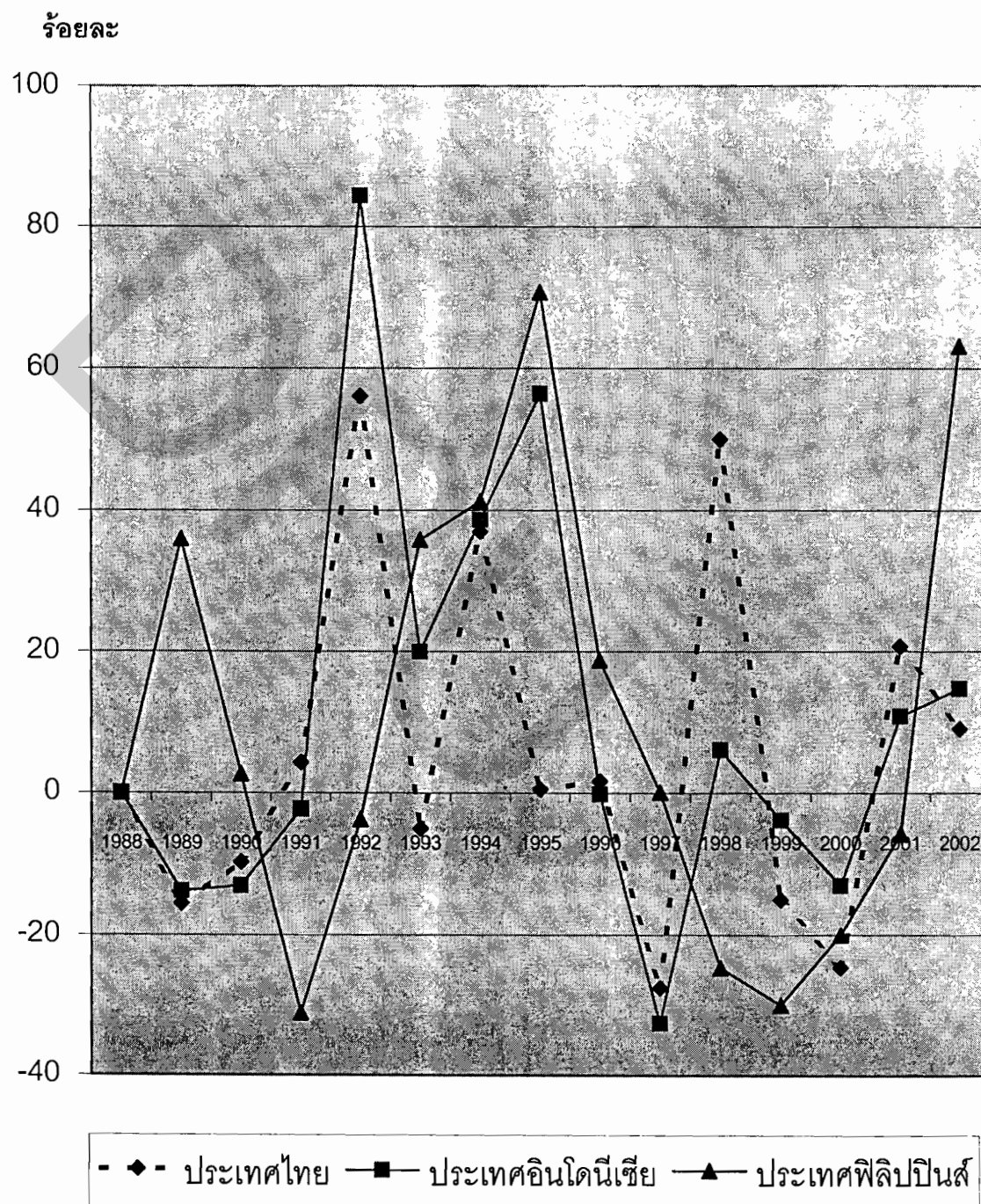
ปี	ค่า RCA					
	ประเทศไทย	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ประเทศอินโดนีเซีย	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ประเทศฟิลิปปินส์	อัตราการ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
1988	36.87	-	7.57	-	12.81	-
1989	31.13	-15.56	6.52	-13.78	17.42	35.95
1990	28.10	-9.72	5.68	-13.02	17.88	2.62
1991	29.30	4.25	5.54	-2.30	12.31	-31.15
1992	45.73	56.08	10.23	84.42	11.84	-3.76
1993	43.44	-5.02	12.26	19.88	16.09	35.86
1994	59.52	37.03	17.00	38.67	22.74	41.30
1995	59.82	0.51	26.60	56.44	38.82	70.74
1996	60.81	1.65	26.56	-0.15	46.07	18.69
1997	44.06	-27.55	17.89	-32.64	46.12	0.10
1998	66.11	50.05	18.96	6.02	34.72	-24.72
1999	56.23	-14.95	18.25	-3.79	24.28	-30.06
2000	42.36	-24.67	15.88	-12.97	19.42	-20.01
2001	51.13	20.71	17.59	10.75	18.31	-5.75
2002	55.70	8.94	20.17	14.68	29.87	63.17
เฉลี่ย	47.35	-	15.11	-	24.58	-

ที่มา : ตารางภาคผนวกที่ 16 , 18 , 20 , 22 และจากการคำนวณ

ภาพที่ 4 แผนภูมิเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทย,อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์
ในตลาดสหรัฐอเมริกา ในระหว่างปี 1988 - 2002



ภาพที่ 5 ตารางเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงค่าRCA ของประเทศไทย ,
อินโดนีเซีย และ ฟิลิปปินส์ในตลาดสหรัฐอเมริกา
ในระหว่างปี 1988 - 2002



ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องไปตลาดอียิปต์

เมื่อพิจารณาค่า RCA จากตารางที่ 11 พบว่าประเทศไทยมีค่า RCA มากกว่า 1 ตั้งแต่ปี 1988 - 2002 โดยประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 76.93 แสดงว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องในตลาดอียิปต์

ค่า RCA ของประเทศไทยที่คำนวณได้ในปี 1988 มีค่าเท่ากับ 9.36 (ตารางที่ 11) หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์เท่ากับ 9.63 เท่าของสัดส่วนการนำเข้าปลาหูน้ำกระป๋องทั้งหมดของประเทศอียิปต์ต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศอียิปต์ ซึ่งหมายความว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าปลาหูน้ำกระป๋องในประเทศอียิปต์ นั่นคือ ค่า RCA ของประเทศไทยระหว่างปี 1988 - 2002 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยมีค่า RCA จาก 9.63 ในปี 1988 เป็น 135.94 ในปี 2002 แสดงให้เห็นว่าค่าเงินที่อ่อนค่าลงเนื่องจากวิกฤติทางการเงินปี 1977 และการเปิดตลาดการค้าเสรีส่งผลให้ประเทศไทยมีความสามารถในการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องในตลาดอียิปต์สูงขึ้น

เมื่อพิจารณาค่า RCA เปรียบเทียบกับของประเทศอินโดนีเซียจากตารางที่ 11 พบว่าประเทศไทยมีค่า RCA มากกว่า 1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.48 ตั้งแต่ปี 1988 -2002 แสดงให้เห็นว่าประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องไปตลาดอียิปต์ โดยต่ำกว่าของประเทศไทยประมาณ 14.04 เท่า

ค่า RCA ในประเทศอินโดนีเซียตั้งแต่ปี 1988 - 1993 จะพบว่าประเทศอินโดนีเซียไม่มีการส่งออกปลาหูน้ำไปยังตลาดในประเทศอียิปต์ แต่ในช่วงปี 1994 - 2002 จะพบว่าประเทศอินโดนีเซียมีค่า RCA ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ตั้งแต่ปี 1994 - 2002 จาก 2.87 ในปี 1994 เป็น 11.02 ในปี 2002 แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนทำให้ประเทศอินโดนีเซียยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าปลาหูน้ำกระป๋องในตลาดอียิปต์

ดังนั้น ในประเทศอียิปต์โดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 - 2002 ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องมากที่สุด รองลงมาคือ ประเทศอินโดนีเซีย โดยประเทศไทยมีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแสดงว่าประเทศไทยมีความสามารถในการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องไปยังประเทศอียิปต์ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ที่มีแนวโน้มลดลง และในปี 2002 อัตราการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ของประเทศไทยมีค่าคงที่ ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีอัตราการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ที่ลดลง จากร้อยละ 1.56 ในปี 2011 เป็นร้อยละ -16.68 ในปี 2002 แสดงว่าประเทศอินโดนีเซียเริ่มสูญเสียความสามารถในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปยังประเทศอียิปต์ ส่วนประเทศฟิลิปปินส์นั้นไม่ได้ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปประเทศอียิปต์

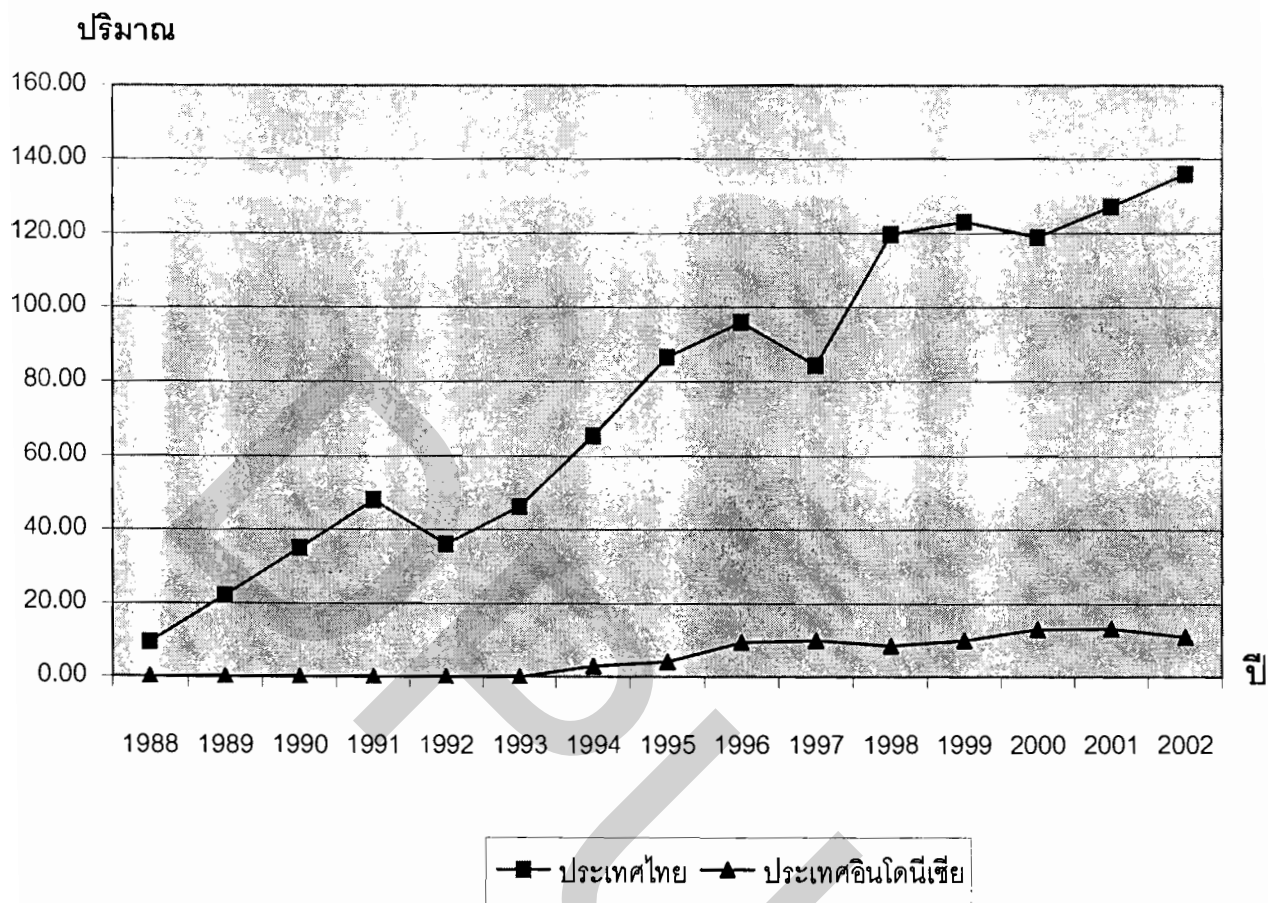
DRPU

ตารางที่ 11 ตารางเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทยและอินโดนีเซีย ในตลาดอียิปต์ ในระหว่างปี 1988 - 2002

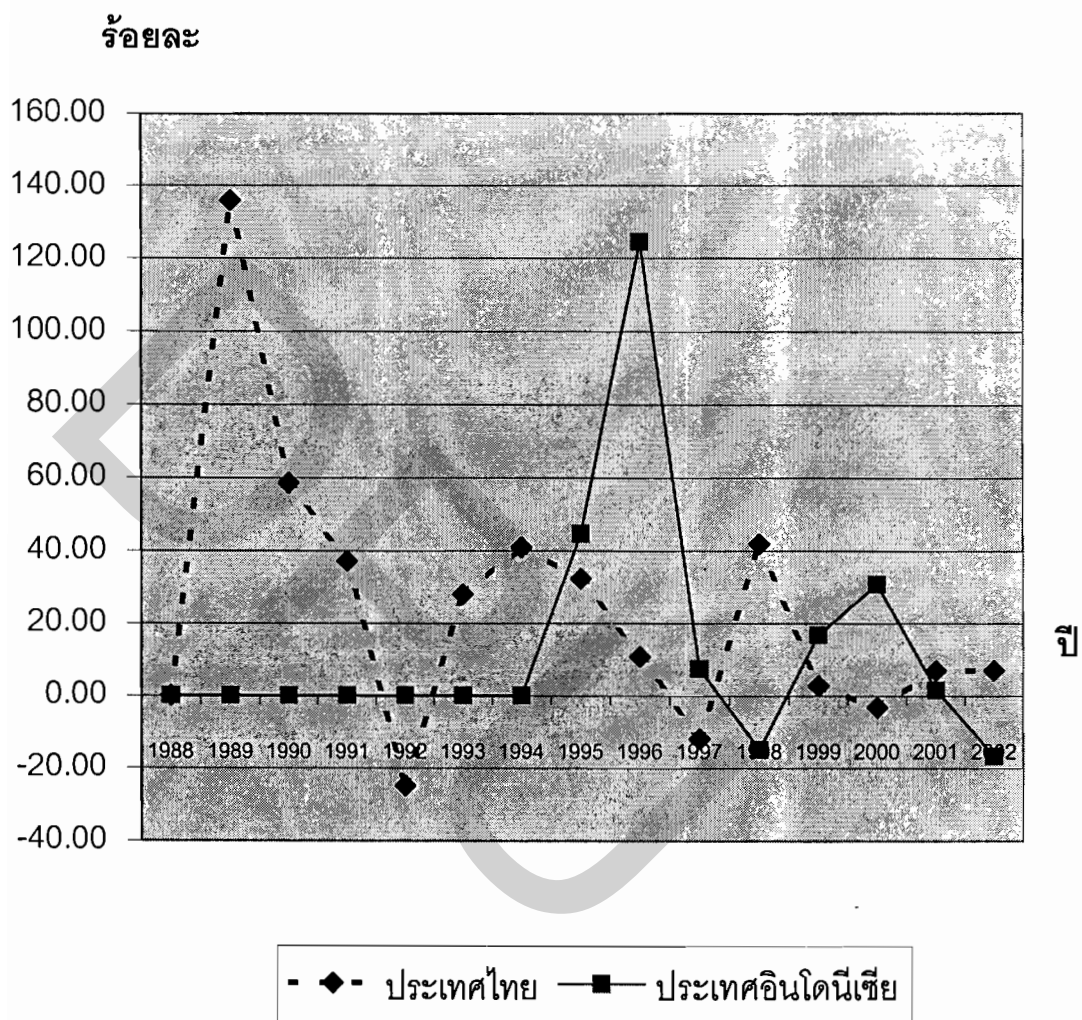
ปี	ค่า RCA			
	ประเทศไทย	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ประเทศอินโดนีเซีย	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
1988	9.36	-	0.00	-
1989	22.09	136.02	0.00	-
1990	35.03	58.59	0.00	-
1991	48.06	37.20	0.00	-
1992	36.14	-24.80	0.00	-
1993	46.31	28.12	0.00	-
1994	65.34	41.10	2.87	-
1995	86.51	32.40	4.15	44.68
1996	95.96	10.92	9.33	124.51
1997	84.38	-12.06	10.02	7.43
1998	119.72	41.88	8.53	-14.88
1999	122.98	2.72	9.96	16.78
2000	118.93	-3.29	13.03	30.80
2001	127.19	6.95	13.23	1.56
2002	135.94	6.87	11.02	-16.68
เฉลี่ย	76.93	-	5.48	-

ที่มา : ตารางภาคผนวกที่ 17 , 19 , 21 , 23 และจากการคำนวณ

ภาพที่ 6 แผนภูมิเปรียบเทียบค่าRCA ของประเทศไทยและอินโดนีเซีย
ในตลาดอียิปต์ ในระหว่างปี1988 - 2002



ภาพที่ 7 ตารางเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ของ
ประเทศไทยและอินโดนีเซียในตลาดอียิปต์
ในระหว่างปี 1988 - 2002



บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องเป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ แต่อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาด้านการผลิตที่ต้องมีการนำเข้าปลาทูน่าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และประสบกับปัญหาในด้านการส่งออกเนื่องจากประเทศผู้นำเข้ามีมาตรการกีดกันทางการค้าตลอดจนประสพภาวะการณ์แข่งขันที่รุนแรงจากประเทศคู่แข่งสำคัญ คือ ประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์ที่มีแหล่งวัตถุดิบปลาทูน่าเป็นของตนเอง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปด้านการผลิต การส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีการนำเข้าปลาทูน่าแช่เยือกแข็งจากต่างประเทศ ประมาณร้อยละ 80 ของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด

การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย แม้ว่าประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก แต่ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากปัญหาในการผลิตที่ประเทศไทยต้องนำเข้าจากต่างประเทศ การกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้าซึ่งทำให้การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง แต่ในอนาคตคาดว่าจะการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ เริ่มคลี่คลาย

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามาก ได้แก่ รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา รองลงมาคือ ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของ

ประเทศฟิลิปปินส์ และราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในส่วนความยืดหยุ่นปริมาณการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีความยืดหยุ่นต่อรายได้ ประชาชาติต่อบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกาเท่ากับ 3.619 รองลงมาคือราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 2.040 และราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -1.734 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศอียิปต์พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศอียิปต์ ได้แก่ รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศอียิปต์ รองลงมาคือราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยมีค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ประชาชาติต่อบุคคลในประเทศอียิปต์เท่ากับ 1.320 รองลงมาคือราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์มีความยืดหยุ่นต่อรายได้ประชาชาติต่อบุคคลในประเทศอียิปต์เท่ากับ 0.094 และราคาส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทย มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -1.233 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ โดยพิจารณาค่า RCA ปรากฏว่า ประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศฟิลิปปินส์มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศอียิปต์ เมื่อพิจารณาค่า RCA พบว่า ประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปยังประเทศอียิปต์ โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปิดตลาดการค้าเสรีของประเทศอียิปต์ และประกอบกับกำลังซื้อของประชาชนในประเทศอียิปต์เพิ่มขึ้น ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ไม่มีการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปตลาดอียิปต์

ดังนั้นปลาทูนากะป๋องเป็นสินค้าปกติของผู้บริโภคทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ โดยเมื่อรายได้ของผู้บริโภคของประเทศผู้นำเข้าเพิ่มขึ้นก็จะบริโภคปลาทูนากะป๋องเพิ่มขึ้น และเมื่อราคาปลาทูนากะป๋องที่ส่งออกไปยังประเทศผู้นำเข้ามีราคาลดลง ก็จะทำให้การบริโภคปลาทูนากะป๋องของผู้บริโภคในประเทศผู้นำเข้าเพิ่มขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงของรายได้ที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกปลาทูนากะป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศผู้นำเข้ามากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ปัจจัยทางด้านรายได้ประชาชาติของประเทศคู่ค้าที่สำคัญนับเป็นปัจจัยหลักที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกปลาทูนากะป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศคู่ค้าทั้งสหรัฐอเมริกาและอียิปต์ จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกปลาทูนากะป๋องของไทยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า แนวโน้มการส่งออกปลาทูนากะป๋องของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นเนื่องมาจากรายได้ประชาชาติของประเทศคู่ค้าที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา นับได้ว่าเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจที่ดีที่สุดในโลก ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีกำลังซื้อมากขึ้น แต่ปัจจัยดังกล่าวนับเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาระดับแนวโน้มปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการควรมีการพัฒนาคุณภาพ และคุณภาพของปลาทูนากะป๋องให้เป็นไปตามมาตรฐานของประเทศผู้นำเข้า และให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคของประเทศผู้นำเข้า จะช่วยส่งผลให้ปริมาณการส่งออกปลาทูนากะป๋องของประเทศไทยเพิ่มขึ้นได้ ส่วนภาครัฐควรให้ความสนับสนุนทางด้านเทคนิคในเรื่องมาตรฐานด้านคุณภาพอาหารต่าง ๆ วิธีการตรวจสอบสารตกค้างหรือสิ่งปนเปื้อนในอาหารก่อนการส่งออก การบรรจุหีบห่อรวมทั้งมาตรการกีดกันหรือข้อห้ามในการใช้สารบางชนิดในกระบวนการผลิต เช่นวัตถุเติม GMO เป็นต้น

2. ปัจจัยทางด้านราคาส่งออกของประเทศคู่แข่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้ปริมาณการส่งออกของประเทศไทยเพิ่มขึ้นหรือลดลง ซึ่งพบว่า หากราคาส่งออกปลาทูนากะป๋องของประเทศคู่แข่งลดลง จะทำให้ปริมาณการส่งออกปลาทูนากะป๋องของประเทศไทยลดลง ในทางตรงกันข้ามหากราคาส่งออกปลาทูนากะป๋องของประเทศคู่แข่งเพิ่มขึ้น ปริมาณการส่งออกของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้น ถึงแม้จากการศึกษาพบว่าราคาส่งออกของประเทศคู่แข่ง(ประเทศอินโดนีเซียถ่วงน้ำหนักด้วยประเทศฟิลิปปินส์) จะมีค่าเพิ่มขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องมาจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ

และการเมืองภายในประเทศของทั้งสองประเทศ แต่ในปัจจุบันทั้งสองประเทศมีภาวะทางเศรษฐกิจและการเมืองที่เข้มแข็งขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกของประเทศไทยในอนาคต เนื่องจากทั้งประเทศอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ต่างมีวัตถุดิบในประเทศที่เพียงพอต่อการผลิตไม่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศทำให้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศไทย ดังนั้นรัฐบาลจึงควรส่งเสริมในด้านการประมงในการจับปลาทูน่า เพื่อให้ปลาทูน่ามีปริมาณเพิ่มขึ้นทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมาตรการดังกล่าวอาจได้แก่ การห้ามจับปลาทูน่าในฤดูวางไข่และการห้ามใช้อวนตาถี่เกินไปในการจับปลาทูน่ารวมทั้งหาแนวทางการร่วมลงทุนการทำประมงกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อบรรเทาภาวะการผันผวนของวัตถุดิบในประเทศ

3. ปัจจัยทางด้านราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยนับเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกของประเทศไทย แม้จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการส่งออกน้อยกว่าปัจจัยทางด้านอื่น ๆ แต่นับเป็นปัจจัยภายในที่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นทั้งผู้ประกอบการและภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญต่อปัจจัยนี้มากที่สุด เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการผลิตปลาทูน่ากระป๋องในราคาต้นทุนที่ถูกลง ซึ่งจะส่งผลทำให้ปริมาณการส่งออกสู่ตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งต้นทุนการผลิตประกอบด้วยสองส่วนที่สำคัญ คือ วัตถุดิบและค่าจ้างแรงงาน ปัจจุบันพบว่าประเทศไทยมีการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตถึงร้อยละ 80 ดังนั้นรัฐบาลควรลดภาษีการนำเข้าปลาทูน่าเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการให้มีต้นทุนที่ต่ำลง พร้อมทั้งสนับสนุนทางด้านเทคนิคในการผลิต เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าแรงงานที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เช่นการใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงานคน เป็นต้น

4. จากการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ ในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและอียิปต์นั้น พบว่ามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในทิศทางที่เพิ่มขึ้น ซึ่งหมายความว่า การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากความได้เปรียบในด้านต้นทุนการผลิตที่เคยมีอยู่ได้ลดลงเป็นลำดับ เพราะฉะนั้น ความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยอาจมีแนวโน้มลดลงในอนาคต ดังนั้นรัฐบาลควรมีนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมดังกล่าว

มาตรการด้านภาษีวัตถุดิบ

การผลิตปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยมีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นส่วน ใหญ่ ถึงแม้ว่าทางรัฐบาลจะยกเว้นการจัดเก็บภาษีส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องตามนโยบายการส่งออก แต่มีการจัดเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบจำพวกปลาทุ่นำในอัตราที่สูงถึงร้อยละ 60 ทำให้ส่งผลกระทบต่อ ต้นทุนในการผลิตอย่างมาก ดังนั้นภาครัฐจึงควรให้ความช่วยเหลือด้านการลดภาษีนำเข้าปลาทุ่นำ นอกจากนั้นควรมีการคืนภาษีนำเข้าดังกล่าวอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถนำเงินที่เรียกคืนได้ ไปหมุนเวียนในกิจกรรมอื่น ๆ

มาตรการด้านแรงงาน

เนื่องจากอัตราค่าจ้างแรงงานในประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมาก สะท้อนให้เห็น ถึงภาวะการขาดแคลนแรงงาน ดังนั้นภาครัฐควรเปิดโอกาสให้มีการว่าจ้างแรงงานที่ไร้ทักษะ ต่างชาติซึ่งมีอัตราค่าแรงต่ำกว่าเข้ามาทดแทนแรงงานที่ขาดแคลน รวมทั้งให้มีการสนับสนุนการ กระจายแหล่งการผลิตสู่ภูมิภาคซึ่งมีต้นทุนแรงงานต่ำกว่าในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล โดยรัฐบาล สนับสนุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรวมทั้งการพัฒนาระบบขนส่งเพื่อการส่งออกด้วย

มาตรการส่งเสริมด้านอื่น ๆ

รัฐบาลควรเพิ่มมาตรการส่งเสริมด้านอื่น ๆ อาทิ การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและให้ ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพสินค้าประเภทอาหาร วิธีการตรวจสอบคุณภาพอาหารก่อนการ ส่งออก การให้การรับรองในเรื่องความปลอดภัยในการบริโภค การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ การนำเข้า การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อมูลระหว่างผู้ผลิต และการจัดทำแผนการเจาะตลาดใหม่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการศึกษาในอนาคต

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปยังประเทศ สหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ ในการศึกษาครั้งต่อไปควรที่จะมีการศึกษาการส่งออกปลาทุ่นำ กระป๋องไปยังประเทศอื่น ๆ ที่มีปริมาณการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องจากประเทศไทยในปริมาณที่มาก เช่น ประเทศ ซาอุดีอาระเบีย และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

2. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอียิปต์โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์ ในการศึกษาครั้งต่อไปควรพิจารณาถึงประเทศคู่แข่งรายใหม่ เช่น ประเทศเม็กซิโกและประเทศเอกวาดอร์ เป็นต้น

DPU

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

รศ.ศรีวงศ์ สุมิตร. **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ**. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ผศ.ดร.อนุสรณ์ สรพรหม. **เศรษฐศาสตร์จุลภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, มิถุนายน 2540.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว). **โครงการวิจัยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของอุตสาหกรรมไทยในเศรษฐกิจโลก** รายงานการศึกษาโครงการย่อยที่ 4 การเพิ่ม
ขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร(ฉบับสมบูรณ์). ศูนย์
วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า. **รหัสสินค้าตามโครงสร้างสินค้าออก – เข้าระบบฮาร์โมนไนซ์**
2539 (2539) (version 1/2542). กรุงเทพฯ : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2542.

ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเศรษฐกิจ สินค้าอุตสาหกรรม
สำคัญของไทย 5 รายการ กรณีศึกษา อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป**. คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ : กระทรวงพาณิชย์, 2542.

ฝ่ายการวิจัยเศรษฐกิจรายสาขา. **การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน**. สถาบันวิจัยเพื่อการ
พัฒนาประเทศไทย : กระทรวงพาณิชย์, มีนาคม 2542.

วารสาร

ก่อเกียรติ ศาสตรินทร์ สมชายกิจสุวรรณกุล ทรงพันธ์ สัจจาละ. **การศึกษาสิ่งแปลกปลอมใน
ปลาทูน่าบรรจุกระป๋องเพื่อการส่งออก**. วารสารการประมง ปีที่ 55 ฉบับที่ 2 เดือน
มีนาคม – เมษายน 2545.

คณะทำงานศึกษาการประมงปลาทูน่า. **แนวทางพัฒนาการประมงปลาทูน่าของไทย**. วารสารการ
ประมง. กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

จุมพล นาคะลักษณะ. **การพัฒนาอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง**. วารสารการประมง ปีที่ 41 ฉบับที่
6. กองนโยบายและแผนงานประมง กรมประมง.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. **รายงานเศรษฐกิจรายเดือน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2531 – 2545.

ส่วนวิจัยธุรกิจ 1. Business Profile อาหารทะเลกระป๋อง. ฝ่ายวิจัยธุรกิจ. ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). 2542.

บริษัทศูนย์วิจัยกิจการไทย จำกัด.ผลิตภัณฑ์ทูน่า.....อาหารทะเลส่งออกดาวรุ่ง. ปีที่ 8 ฉบับที่ 1057, พฤษภาคม 2545.

วิทยานิพนธ์

เกษรี อายุตตะกะ. " ผลกระทบของการเปิดอนสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของสหภาพยุโรปที่มีต่อการส่งออกกลุ่มสินค้าที่สำคัญของไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

จันทนา ดิลกเวช. " การวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องของประเทศไทยไปยังสหรัฐอเมริกา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

ฐะปะนี มะลิซ้อน. "ความสามารถในการแข่งขันส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.

ธนเดช องอาจบรรณกร. " ความสามารถในการแข่งขันการส่งออกอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแช่แข็งของประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

พนิตตา พงศ์ประยูร. "ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมกุ้งสดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

พาสิริ พุฒิโกดิน. " ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

วิศนเวศ เสวตนันท์. " ความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์อาหารทะเลเพื่อการส่งออกของไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

สิงหา ชาตะวะสุ. " การวิเคราะห์ความพร้อมอยู่รอดและการประหยัดต่อขนาดของธุรกิจอาหารทะเลแช่เยือกแข็งในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

อัญชลี บุญมาสุ. " การวิเคราะห์การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

เอกชัย คามิค. “ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อของการนำเข้าอาหารทะเลกระป๋องและอาหารทะเลแปรรูปของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2544.

เอกสารอื่น ๆ

กระทรวงการคลัง. สถิติการนำเข้าปลาทูน่าแช่เยือกแข็งของประเทศไทย ปี 2531 – 2545 . กรมศุลกากร,2545.

กระทรวงพาณิชย์. สถิติการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย ปี 2531 – 2545. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ,2545.

กระทรวงพาณิชย์. สถิติการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยปี 2531 – 2545. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ,2545.

ภาษาอังกฤษ

Balassa,B. 1999. Comparative Advantage Trade Policy and Economic Development. Great Britain : BPC Weatons Ltd., Exeter.

Food and Agriculture Organization. 2001. FAO Yearbook Fishery Statistics Commodities Rome , Italy.

International Monetary fund. 2002. International Financial Statistic Yearbook. Macmillan Press Ltd.

United Nation. 2001. International Trade Statistic Yearbook. United Nations.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องของประเทศ
ไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 - 2002

DPU

ตารางภาคผนวกที่ 1 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย
ไปประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1988	100,728.00	6,364.52
1989	101,413.00	6,053.79
1990	102,955.00	6,070.28
1991	114,178.00	6,427.20
1992	101,208.00	5,507.30
1993	73,012.00	4,227.40
1994	74,200.00	4,492.40
1995	53,384.00	3,269.00
1996	42,969.63	2,823.77
1997	52,453.16	4,621.39
1998	67,025.15	7,530.65
1999	88,832.27	7,124.78
2000	62,616.00	5,046.24
2001	60,850.34	7,016.03
2002	59,023.54	6,598.47

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 2 รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา
ระหว่างปี 1988 – 2002

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

ปี	รายได้ประชาชาติ
1988	20,845.10
1989	22,192.53
1990	23,217.44
1991	23,694.59
1992	24,744.10
1993	25,737.37
1994	27,069.46
1995	28,134.50
1996	29,432.68
1997	30,971.98
1998	32,488.91
1999	34,101.73
2000	35,402.96
2001	35,400.98
2002	36,076.64

ที่มา : International Monetary Fund, 2002

ตารางภาคผนวกที่ 3 ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002
โดยใช้ปี 1995 เป็นปีฐาน

ปี	ดัชนีราคาผู้บริโภค
1988	77.60
1989	81.40
1990	85.70
1991	89.40
1992	92.10
1993	94.80
1994	97.30
1995	100.00
1996	102.90
1997	105.30
1998	107.00
1999	109.30
2000	113.00
2001	116.20
2002	118.90

ที่มา : International Monetary Fund, 2002

ตารางภาคผนวกที่ 4 ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทย ระหว่างปี 1988 - 2002
โดยใช้ปี 1995 เป็นปีฐาน

ปี	ดัชนีราคาผู้บริโภค
1988	70.90
1989	74.70
1990	79.10
1991	83.60
1992	87.10
1993	90.00
1994	94.50
1995	100.00
1996	105.80
1997	111.80
1998	120.80
1999	121.10
2000	123.00
2001	125.10
2002	126.60

ที่มา : International Monetary Fund, 2002

ตารางภาคผนวกที่ 5 อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐต่อบาท ระหว่างปี 1988 - 2002
โดยให้ปี 1995 เป็นปีฐาน

ปี	อัตราแลกเปลี่ยน
1988	0.0396
1989	0.0389
1990	0.0395
1991	0.0396
1992	0.0392
1993	0.0392
1994	0.0399
1995	0.0397
1996	0.0390
1997	0.0212
1998	0.0273
1999	0.0267
2000	0.0237
2001	0.0226
2002	0.0232

ที่มา : International Monetary Fund, 2002 และจากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 6 ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา
อเมริการะหว่างปี 1988 - 2002

ปี	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง (ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)
1988	2,502.13
1989	2,322.11
1990	2,328.94
1991	2,229.13
1992	2,133.09
1993	2,269.68
1994	2,415.72
1995	2,431.05
1996	2,562.90
1997	1,867.83
1998	3,067.31
1999	2,141.47
2000	1,909.99
2001	2,605.77
2002	2,593.62

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 7 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของไทยไป อียิปต์
ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1988	1,832.45	120.11
1989	3,504.60	221.19
1990	5,396.95	293.76
1991	10,415.97	552.12
1992	5,363.83	246.01
1993	8,180.13	343.31
1994	9,486.31	436.43
1995	11,818.04	639.10
1996	11,044.17	591.56
1997	9,663.50	644.85
1998	24,437.56	2,126.01
1999	11,332.07	747.08
2000	27,419.18	1,586.17
2001	29,686.82	1,928.84
2002	29,734.96	1,954.21

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 8 รายได้ประชาชาติต่อบุคคลของประเทศอียิปต์
ระหว่างปี 1988 – 2002

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

ปี	รายได้ประชาชาติ
1988	857.77
1989	1,661.03
1990	3,702.56
1991	6,992.66
1992	8,587.28
1993	9,608.42
1994	10,532.92
1995	12,083.99
1996	13,041.33
1997	14,452.73
1998	15,477.43
1999	16,429.87
2000	19,534.27
2001	23,928.15
2002	24,644.12

ที่มา : International Monetary Fund, 2002

ตารางภาคผนวกที่ 9 ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศอียิปต์ระหว่างปี 1988 - 2002
โดยใช้ปี 1995 เป็นปีฐาน

ปี	ดัชนีราคาผู้บริโภค
1988	37.00
1989	44.90
1990	52.40
1991	62.70
1992	71.30
1993	79.90
1994	86.40
1995	100.00
1996	107.20
1997	112.10
1998	116.80
1999	120.40
2000	123.70
2001	126.50
2002	129.40

ที่มา : International Monetary Fund, 2002

ตารางภาคผนวกที่ 10 ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์
ระหว่างปี 1988 – 2002

ปี	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง (ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)
1988	2,595.55
1989	2,455.16
1990	2,149.98
1991	2,099.09
1992	1,797.88
1993	1,645.17
1994	1,835.67
1995	2,146.91
1996	2,088.96
1997	1,414.68
1998	2,375.04
1999	1,760.22
2000	1,371.02
2001	1,468.39
2002	1,524.73

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 11 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาหูน้ำกระป๋องของประเทศอินโดนีเซีย
ไปประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านดอลลาร์)
1988	14,328.77	31.52
1989	14,341.58	32.00
1990	9,474.17	17.36
1991	21,651.98	40.30
1992	16,823.59	26.93
1993	12,771.48	26.66
1994	12,064.03	33.81
1995	15,340.88	40.84
1996	12,834.60	35.32
1997	10,180.00	29.41
1998	15,099.45	40.15
1999	18,489.02	41.37
2000	12,224.54	28.00
2001	16,144.22	40.96
2002	17,143.50	39.27

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 12 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์
ไปประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านดอลลาร์)
1988	6,962.81	17.65
1989	9,557.79	22.01
1990	12,014.89	21.47
1991	10,444.85	20.08
1992	19,147.55	32.37
1993	18,570.03	35.18
1994	17,164.94	37.54
1995	25,764.86	51.19
1996	29,468.49	61.03
1997	38,125.36	84.05
1998	41,978.19	95.73
1999	40,479.80	70.30
2000	33,994.72	45.38
2001	29,947.87	48.02
2002	29,603.65	31.97

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 13 ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา
ระหว่างปี 1988 – 2002

ปี	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง (ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)
1988	2,126.20
1989	1,962.10
1990	1,800.10
1991	1,653.30
1992	1,572.10
1993	1,451.70
1994	1,248.20
1995	1,253.00
1996	1,141.70
1997	1,006.50
1998	856.70
1999	863.80
2000	825.00
2001	788.50
2002	728.80

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 14 ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา
ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง (ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)
1988	1,622.30
1989	1,545.90
1990	1,466.80
1991	1,423.10
1992	1,390.00
1993	1,705.00
1994	1,806.60
1995	2,038.80
1996	1,974.40
1997	4,815.30
1998	4,298.30
1999	3,943.10
2000	3,998.90
2001	4,033.40
2002	4,949.60

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 15 ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศ
ญี่ปุ่น ระหว่างปี 1988 – 2002

ปี	ราคาส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง (ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)
1988	0.00
1989	0.00
1990	0.00
1991	0.00
1992	0.00
1993	0.00
1994	1,251.30
1995	1,256.20
1996	1,141.70
1997	1,011.20
1998	859.90
1999	867.10
2000	828.50
2001	771.50
2002	715.50

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ภาคผนวก ข

ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีความได้เปรียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index : RCA) สินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์
ในระหว่างปี 1988 - 2002

ตารางภาคผนวกที่ 16 มูลค่าการส่งออกปลาหมึกกระป๋องของประเทศไทย ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย
ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ในระหว่างปี 1988 - 2002

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปี	ไทย	อินโดนีเซีย	ฟิลิปปินส์
1988	252.03	27.65	27.28
1989	235.49	28.39	30.75
1990	239.78	29.13	34.21
1991	254.52	29.87	37.68
1992	215.89	27.78	32.37
1993	165.71	29.78	35.18
1994	179.25	32.40	38.00
1995	129.78	37.80	52.00
1996	110.13	35.00	60.07
1997	97.97	29.00	85.00
1998	205.59	41.00	96.00
1999	190.23	41.00	71.00
2000	119.60	28.37	46.64
2001	158.56	37.27	51.25
2002	153.08	38.01	75.82

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 17 มูลค่าการส่งออกปลาหมึกกระป๋องของประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย
ไปยังประเทศอียิปต์ ในระหว่างปี 1988 - 2002

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปี	ไทย	อินโดนีเซีย
1988	4.76	0.00
1989	8.60	0.00
1990	11.60	0.00
1991	21.86	0.00
1992	9.64	0.00
1993	13.46	0.00
1994	17.41	0.85
1995	25.37	1.85
1996	23.07	3.14
1997	13.67	2.63
1998	58.04	7.86
1999	19.95	2.91
2000	37.59	7.31
2001	43.59	8.34
2002	45.34	7.33

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 18 มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทย ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย
ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ในระหว่างปี 1988 - 2002

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปี	ไทย	อินโดนีเซีย	ฟิลิปปินส์
1988	3,718	1,987	1,158
1989	4,723	2,716	1,102
1990	5,728	3,446	1,285
1991	6,733	4,175	2,373
1992	7,528	4,332	4,358
1993	8,542	5,439	4,895
1994	10,307	6,523	5,720
1995	11,348	7,435	7,007
1996	11,336	8,250	8,161
1997	12,602	9,188	10,445
1998	13,436	9,341	11,947
1999	14,324	9,514	12,380
2000	16,385	10,367	13,935
2001	16,780	11,467	15,149
2002	17,785	12,196	16,426

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 19 มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย
ไปยังประเทศอียิปต์ ในระหว่างปี 1988 - 2002

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปี	ไทย	อินโดนีเซีย
1988	118.54	89.81
1989	119.97	103.13
1990	121.40	116.44
1991	122.83	129.76
1992	126.03	143.07
1993	126.87	175.20
1994	127.71	141.10
1995	128.56	195.10
1996	129.40	180.90
1997	130.25	210.60
1998	131.09	249.10
1999	123.58	222.30
2000	140.67	249.59
2001	142.90	262.90
2002	138.58	276.21

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 20 มูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศสหรัฐอเมริการะหว่างปี 1988 - 2002

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ปี	มูลค่า
1988	294.78
1989	300.10
1990	300.25
1991	313.58
1992	333.19
1993	259.26
1994	193.96
1995	142.14
1996	127.05
1997	153.46
1998	211.05
1999	242.03
2000	209.89
2001	235.94
2002	213.25

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 21 มูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอียิปต์ระหว่างปี 1988 - 2002

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ปี	มูลค่า
1988	10.83
1989	12.33
1990	13.83
1991	23.48
1992	17.62
1993	18.81
1994	20.00
1995	26.78
1996	24.19
1997	16.38
1998	60.94
1999	20.95
2000	39.96
2001	45.70
2002	48.92

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 22 มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริการะหว่างปี 1988 - 2002

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ปี	มูลค่า
1988	160,325
1989	187,356
1990	201,568
1991	243,028
1992	531,297
1993	580,469
1994	663,830
1995	743,543
1996	795,289
1997	869,704
1998	911,896
1999	1,024,766
2000	1,218,022
2001	1,276,709
2002	1,380,077

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 23 มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศอียิปต์ระหว่างปี 1988 - 2002

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ปี	มูลค่า
1988	2,525
1989	3,797
1990	5,068
1991	6,340
1992	8,325
1993	8,214
1994	9,587
1995	11,739
1996	13,020
1997	13,169
1998	16,479
1999	15,962
2000	17,784
2001	19,055
2002	20,327

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 24 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้าปลาทูน่ากระป๋อง
ของประเทศไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	X_{ik}	X_i	X_{wk}	X_w	RCA
1988	252.03	3,718	294.78	160,325	36.87
1989	235.49	4,723	300.10	187,356	31.13
1990	239.78	5,728	300.25	201,568	28.10
1991	254.52	6,733	313.58	243,028	29.30
1992	215.89	7,528	333.19	531,297	45.73
1993	165.71	8,542	259.26	580,469	43.44
1994	179.25	10,307	193.96	663,830	59.52
1995	129.78	11,348	142.14	743,543	59.82
1996	110.13	11,336	127.05	795,289	60.81
1997	97.97	12,602	153.46	869,704	44.06
1998	205.59	13,436	211.05	911,896	66.11
1999	190.23	14,324	242.03	1,024,766	56.23
2000	119.60	16,385	209.89	1,218,022	42.36
2001	158.56	16,780	235.94	1,276,709	51.13
2002	153.08	17,785	213.25	1,380,077	55.70

ที่มา : จากการคำนวณตารางที่ 16 , 18 , 20 , 22

- หมายเหตุ :**
- RCA = ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบของสินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยที่มีต่อประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_{ik} = มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_i = มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_{wk} = มูลค่าการนำเข้าสินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_w = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา

ตารางภาคผนวกที่ 25 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้าปลาทุ่นำกระป๋อง
ของประเทศไทยในเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	X_{ik}	X_i	X_{wk}	X_w	RCA
1988	4.76	118.54	10.83	2,525	9.36
1989	8.60	119.97	12.33	3,797	22.09
1990	11.60	121.40	13.83	5,068	35.03
1991	21.86	122.83	23.48	6,340	48.06
1992	9.64	126.03	17.62	8,325	36.14
1993	13.46	126.87	18.81	8,214	46.31
1994	17.41	127.71	20.00	9,587	65.34
1995	25.37	128.56	26.78	11,739	86.51
1996	23.07	129.40	24.19	13,020	95.96
1997	13.67	130.25	16.38	13,169	84.38
1998	58.04	131.09	60.94	16,479	119.72
1999	19.95	123.58	20.95	15,962	122.98
2000	37.59	140.67	39.96	17,784	118.93
2001	43.59	142.90	45.70	19,055	127.19
2002	45.34	138.58	48.92	20,327	135.94

ที่มา : จากการคำนวณตารางที่ 17 , 19 , 21 , 23

- หมายเหตุ :**
- RCA = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยที่มีต่อประเทศอียิปต์
 - X_{ik} = มูลค่าการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์
 - X_i = มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยไปยังประเทศอียิปต์
 - X_{wk} = มูลค่าการนำเข้าสินค้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศอียิปต์
 - X_w = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศอียิปต์

ตารางภาคผนวกที่ 26 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้าปลาทูน่ากระป๋อง
ของประเทศอินโดนีเซียในประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	X_{ik}	X_i	X_{wk}	X_w	RCA
1988	27.65	1,987	294.78	160,325	7.57
1989	28.39	2,716	300.10	187,356	6.52
1990	29.13	3,446	300.25	201,568	5.68
1991	29.87	4,175	313.58	243,028	5.54
1992	27.78	4,332	333.19	531,297	10.23
1993	29.78	5,439	259.26	580,469	12.26
1994	32.40	6,523	193.96	663,830	17.00
1995	37.80	7,435	142.14	743,543	26.60
1996	35.00	8,250	127.05	795,289	26.56
1997	29.00	9,188	153.46	869,704	17.89
1998	41.00	9,341	211.05	911,896	18.96
1999	41.00	9,514	242.03	1,024,766	18.25
2000	28.37	10,367	209.89	1,218,022	15.88
2001	37.27	11,467	235.94	1,276,709	17.59
2002	38.01	12,196	213.25	1,380,077	20.17

- หมายเหตุ :**
- RCA = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียที่มีต่อประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_{ik} = มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_i = มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_{wk} = มูลค่าการนำเข้าสินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_w = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา

ตารางภาคผนวกที่ 27 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้าปลาทูน่ากระป๋อง
ของประเทศอินโดนีเซียในประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	X_{ik}	X_i	X_{wk}	X_w	RCA
1988	0.00	89.81	10.83	2,525	0.00
1989	0.00	103.13	12.33	3,797	0.00
1990	0.00	116.44	13.83	5,068	0.00
1991	0.00	129.76	23.48	6,340	0.00
1992	0.00	143.07	17.62	8,325	0.00
1993	0.00	175.20	18.81	8,214	0.00
1994	0.85	141.10	20.00	9,587	2.87
1995	1.85	195.10	26.78	11,739	4.15
1996	3.14	180.90	24.19	13,020	9.33
1997	2.63	210.60	16.38	13,169	10.02
1998	7.86	249.10	60.94	16,479	8.53
1999	2.91	222.30	20.95	15,962	9.96
2000	7.31	249.59	39.96	17,784	13.03
2001	8.34	262.90	45.70	19,055	13.23
2002	7.33	276.21	48.92	20,327	11.02

ที่มา : จากการคำนวณตารางที่ 17, 19, 21, 23

- หมายเหตุ :
- RCA = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียที่มีต่อประเทศอียิปต์
 - X_{ik} = มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศอียิปต์
 - X_i = มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศอียิปต์
 - X_{wk} = มูลค่าการนำเข้าสินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศอียิปต์
 - X_w = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศอียิปต์

ตารางภาคผนวกที่ 28 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของสินค้าปลาทูน่ากระป๋อง
ของประเทศฟิลิปปินส์ในสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002

ปี	X_{ik}	X_i	X_{wk}	X_w	RCA
1988	27.28	1,158	294.78	160,325	12.81
1989	30.75	1,102	300.10	187,356	17.42
1990	34.21	1,285	300.25	201,568	17.88
1991	37.68	2,373	313.58	243,028	12.31
1992	32.37	4,358	333.19	531,297	11.84
1993	35.18	4,895	259.26	580,469	16.09
1994	38.00	5,720	193.96	663,830	22.74
1995	52.00	7,007	142.14	743,543	38.82
1996	60.07	8,161	127.05	795,289	46.07
1997	85.00	10,445	153.46	869,704	46.12
1998	96.00	11,947	211.05	911,896	34.72
1999	71.00	12,380	242.03	1,024,766	24.28
2000	46.64	13,935	209.89	1,218,022	19.42
2001	51.25	15,149	235.94	1,276,709	18.31
2002	75.82	16,426	213.25	1,380,077	29.87

ที่มา : จากการคำนวณตารางที่ 16, 18, 20, 22

- หมายเหตุ :**
- RCA = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ที่มีต่อประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_{ik} = มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_i = มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา
 - X_{wk} = มูลค่าการนำเข้าสินค้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย
 - X_w = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศไทย

ภาคผนวก ค

ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ประเทศ
สหรัฐอเมริกาและประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 - 2002

ตารางภาคผนวกที่ 27 ผลการวิเคราะห์ปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย
ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988 - 2002

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	LOGPC		Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).
2	LOGPW		Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).
3	LOGy		Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).

a. Dependent Variable: LOGQC

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.742 ^a	.551	.517	.115850
2	.827 ^b	.685	.632	.101072
3	.909 ^c	.826	.778	7.84944E-02

Model Summary^d

Model	Change Statistics					Durbin-Watson
	R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.551	15.971	1	13	.002	1.932
2	.133	5.079	1	12	.044	
3	.141	8.896	1	11	.012	

- a. Predictors: (Constant), LOGPC
- b. Predictors: (Constant), LOGPC, LOGPW
- c. Predictors: (Constant), LOGPC, LOGPW, LOGY
- d. Dependent Variable: LOGQC

ANOVA^d

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	.214	1	.214	15.971	.002 ^a
	Residual	.174	13	1.342E-02		
	Total	.389	14			
2	Regression	.266	2	.133	13.031	.001 ^b
	Residual	.123	12	1.022E-02		
	Total	.389	14			
3	Regression	.321	3	.107	17.369	.000 ^c
	Residual	6.777E-02	11	6.161E-03		
	Total	.389	14			

- a. Predictors: (Constant), LOGPC
- b. Predictors: (Constant), LOGPC, LOGPW
- c. Predictors: (Constant), LOGPC, LOGPW, LOGY
- d. Dependent Variable: LOGQC

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2.667	.532		5.018	.000
	LOGPC	-.640	.160	-.742	-3.996	.002
2	(Constant)	4.895	1.092		4.483	.001
	LOGPC	-.639	.140	-.742	-4.575	.001
	LOGPW	.682	.303	.365	2.254	.044
3	(Constant)	13.619	3.045		4.472	.001
	LOGPC	-.440	.127	-.511	-3.458	.005
	LOGPW	1.060	.267	.568	3.970	.002
	LOGY	1.522	.510	.485	2.983	.012

Coefficients^a

Model		95% Confidence Interval for B	
		Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	1.519	3.816
	LOGPC	-.986	-.294
2	(Constant)	2.516	7.275
	LOGPC	-.944	-.335
	LOGPW	.023	1.341
3	(Constant)	6.917	20.322
	LOGPC	-.721	-.160
	LOGPW	.472	1.648
	LOGy	.399	2.644

a. Dependent Variable: LOGQC

Excluded Variables^c

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics
						Tolerance
1	LOGy	.178 ^a	.835	.420	.234	.775
	LOGPW	.365 ^a	2.254	.044	.545	1.000
2	LOGy	.485 ^b	2.983	.012	.669	.600

a. Predictors in the Model: (Constant), LOGPC

b. Predictors in the Model: (Constant), LOGPC, LOGPW

c. Dependent Variable: LOGQC

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	4.490987	5.032492	4.788374	.151433	15
Residual	-.136546	.111502	3.553E-16	6.95778E-02	15
Std. Predicted Value	-1.964	1.612	.000	1.000	15
Std. Residual	-1.740	1.421	.000	.886	15

a. Dependent Variable: LOGQC

ตารางภาคผนวกที่ 27 ผลการวิเคราะห์ปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย
ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 1988-2002

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	LNPC	.	Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).
2	LNy	.	Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).
3	LNPW	.	Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).

a. Dependent Variable: LNQC

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.613 ^a	.376	.328	.413724
2	.750 ^b	.562	.489	.360835
3	.902 ^c	.814	.763	.245734

Model Summary^d

Model	Change Statistics					Durbin-Watson
	R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.376	7.840	1	13	.015	2.468
2	.186	5.090	1	12	.044	
3	.252	14.874	1	11	.003	

- a. Predictors: (Constant), LNPC
 b. Predictors: (Constant), LNPC, LNy
 c. Predictors: (Constant), LNPC, LNy, LNPW
 d. Dependent Variable: LNQC

ANOVA^d

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1.342	1	1.342	7.840	.015 ^a
	Residual	2.225	13	.171		
	Total	3.567	14			
2	Regression	2.005	2	1.002	7.699	.007 ^b
	Residual	1.562	12	.130		
	Total	3.567	14			
3	Regression	2.903	3	.968	16.024	.000 ^c
	Residual	.664	11	6.039E-02		
	Total	3.567	14			

- a. Predictors: (Constant), LNPC
 b. Predictors: (Constant), LNPC, LNy
 c. Predictors: (Constant), LNPC, LNy, LNPW
 d. Dependent Variable: LNQC

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-.661	3.752		-.176	.863
	LNPC	-1.352	.483	-.613	-2.800	.015
2	(Constant)	28.988	13.543		2.140	.054
	LNPC	-1.566	.432	-.710	-3.628	.003
	LNy	2.733	1.211	.442	2.256	.044
3	(Constant)	23.802	9.320		2.554	.027
	LNPC	-1.734	.297	-.787	-5.834	.000
	LNy	3.619	.856	.585	4.226	.001
	LNPW	2.040	.529	.523	3.857	.003

Coefficients^a

Model		95% Confidence Interval for B	
		Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	-8.767	7.444
	LNPC	-2.395	-.309
2	(Constant)	-.519	58.495
	LNPC	-2.507	-.626
	LNy	.094	5.372
3	(Constant)	3.288	44.316
	LNPC	-2.388	-1.080
	LNy	1.734	5.504
	LNPW	.876	3.205

a. Dependent Variable: LNQC

Excluded Variables^c

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics
						Tolerance
1	LNy	.442 ^a	2.256	.044	.546	.952
	LNPW	.369 ^a	1.823	.093	.466	.993
2	LNPW	.523 ^b	3.857	.003	.758	.921

a. Predictors in the Model: (Constant), LNPC

b. Predictors in the Model: (Constant), LNPC, LNy

c. Dependent Variable: LNQC

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	-12.031592	-10.317969	-11.163179	.455359	15
Residual	-.404784	.400537	6.869E-15	.217820	15
Std. Predicted Value	-1.907	1.856	.000	1.000	15
Std. Residual	-1.647	1.630	.000	.886	15

a. Dependent Variable: LNQC

ตารางภาคผนวกที่ 28 ผลการวิเคราะห์ปริมาณการส่งออกปลาหูน้ำกระเบื้องของประเทศไทย
ไปยังประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988 -2002

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	LOGy	.	Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).
2	LOGPW	.	Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).
3	LOGPC	.	Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).

a. Dependent Variable: LOGQC

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.887 ^a	.786	.770	.167321
2	.927 ^b	.860	.837	.141032
3	.958 ^c	.919	.897	.112197

Model Summary^d

Model	Change Statistics					Durbin-Watson
	R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.786	47.837	1	13	.000	2.115
2	.074	6.298	1	12	.027	
3	.059	7.961	1	11	.017	

- a. Predictors: (Constant), LOGy
- b. Predictors: (Constant), LOGy, LOGPW
- c. Predictors: (Constant), LOGy, LOGPW, LOGPC
- d. Dependent Variable: LOGQC

ANOVA^d

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1.339	1	1.339	47.837	.000 ^a
	Residual	.364	13	2.800E-02		
	Total	1.703	14			
2	Regression	1.465	2	.732	36.816	.000 ^b
	Residual	.239	12	1.989E-02		
	Total	1.703	14			
3	Regression	1.565	3	.522	41.434	.000 ^c
	Residual	.138	11	1.259E-02		
	Total	1.703	14			

- a. Predictors: (Constant), LOGy
- b. Predictors: (Constant), LOGy, LOGPW
- c. Predictors: (Constant), LOGy, LOGPW, LOGPC
- d. Dependent Variable: LOGQC

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.959	.719		1.333	.205
	LOGy	1.234	.178	.887	6.916	.000
2	(Constant)	-.278	.781		-.355	.728
	LOGy	.889	.204	.639	4.367	.001
	LOGPW	8.565E-02	.034	.367	2.510	.027
3	(Constant)	6.129	2.354		2.603	.025
	LOGy	1.472	.262	1.057	5.609	.000
	LOGPW	9.879E-02	.028	.424	3.586	.004
	LOGPC	-1.213	.430	-.519	-2.821	.017

Coefficients^a

Model		95% Confidence Interval for B	
		Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	-.595	2.513
	LOGy	.849	1.619
2	(Constant)	-1.980	1.425
	LOGy	.446	1.333
	LOGPW	.011	.160
3	(Constant)	.947	11.310
	LOGy	.894	2.049
	LOGPW	.038	.159
	LOGPC	-2.159	-.267

a. Dependent Variable: LOGQC

Excluded Variables^c

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics
						Tolerance
1	LOGPC	-.407 ^a	-1.594	.137	-.418	.225
	LOGPW	.367 ^a	2.510	.027	.587	.545
2	LOGPC	-.519 ^b	-2.821	.017	-.648	.219

a. Predictors in the Model: (Constant), LOGy

b. Predictors in the Model: (Constant), LOGy, LOGPW

c. Dependent Variable: LOGQC

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	-4.470333	-3.267220	-4.006928	.334315	15
Residual	-.165585	.167685	8.882E-17	9.94519E-02	15
Std. Predicted Value	-1.386	2.213	.000	1.000	15
Std. Residual	-1.476	1.495	.000	.886	15

a. Dependent Variable: LOGQC

ตารางภาคผนวกที่ 28 ผลการวิเคราะห์ปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย
ไปยังประเทศอียิปต์ ระหว่างปี 1988-2002

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	LNy		Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).
2	LNPW		Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).
3	LNPC		Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to-e nter <= .050, Probability -of-F-to-re move >= .100).

a. Dependent Variable: LNQC

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.896 ^a	.803	.788	.347484
2	.928 ^b	.861	.837	.304481
3	.956 ^c	.914	.890	.249938

Model Summary^d

Model	Change Statistics					Durbin-Watson
	R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.803	53.145	1	13	.000	2.391
2	.057	4.931	1	12	.046	
3	.053	6.809	1	11	.024	

- a. Predictors: (Constant), LNy
- b. Predictors: (Constant), LNy, LNPW
- c. Predictors: (Constant), LNy, LNPW, LNPC
- d. Dependent Variable: LNQC

ANOVA^d

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	6.417	1	6.417	53.145	.000 ^a
	Residual	1.570	13	.121		
	Total	7.987	14			
2	Regression	6.874	2	3.437	37.074	.000 ^b
	Residual	1.113	12	9.271E-02		
	Total	7.987	14			
3	Regression	7.300	3	2.433	38.951	.000 ^c
	Residual	.687	11	6.247E-02		
	Total	7.987	14			

- a. Predictors: (Constant), LNy
- b. Predictors: (Constant), LNy, LNPW
- c. Predictors: (Constant), LNy, LNPW, LNPC
- d. Dependent Variable: LNQC

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.664	1.494		1.114	.285
	LNy	1.173	.161	.896	7.290	.000
2	(Constant)	-.498	1.632		-.306	.765
	LNy	.910	.184	.695	4.935	.000
	LNPW	6.793E-02	.031	.313	2.221	.046
3	(Constant)	12.817	5.276		2.429	.033
	LNy	1.320	.218	1.008	6.049	.000
	LNPW	9.473E-02	.027	.436	3.492	.005
	LNPC	-1.233	.472	-.465	-2.609	.024

Coefficients^a

Model		95% Confidence Interval for B	
		Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	-1.563	4.891
	LNy	.825	1.521
2	(Constant)	-4.053	3.056
	LNy	.508	1.311
	LNPW	.001	.135
3	(Constant)	1.205	24.428
	LNy	.840	1.800
	LNPW	.035	.154
	LNPC	-2.273	-.193

a. Dependent Variable: LNQC

Excluded Variables^c

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics
						Tolerance
1	LNPC	-.230 ^a	-1.000	.337	-.277	.287
	LNPW	.313 ^a	2.221	.046	.540	.585
2	LNPC	-.465 ^b	-2.609	.024	-.618	.246

a. Predictors in the Model: (Constant), LNy

b. Predictors in the Model: (Constant), LNy, LNPW

c. Dependent Variable: LNQC

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	-10.060822	-7.526608	-9.206292	.722081	15
Residual	-.402764	.407505	1.599E-15	.221546	15
Std. Predicted Value	-1.183	2.326	.000	1.000	15
Std. Residual	-1.611	1.630	.000	.886	15

a. Dependent Variable: LNQC